

TWEEDE DEEL 1915-1931

MISBRUIK

„Het bezit van grote macht, hoe geweldig ook, brengt de kennis hoe deze te gebruiken niet mede... Macht laat ons precies zoals zij ons heeft aangetroffen; slechts grote naturen gedijen door haar middelen.”

BALZAC

HOOFDSTUK VII

„Alle gangsters zijn vaderlandslievend.”

MICHAEL GOLD

DE oorlog duurt nu al een jaar, ziet U, Mr. West, „Den de recruteringscijfers zijn ver beneden de verwachting,” zei een Kabinet Minister van de Federale Labour Regering in een onderhoud met John West in de herfst van 1915.

„Waarom voert U dan geen dienstplicht in?”

„De Partij en de arbeiders zouden zich daartegen verzetten.”

„En wat dacht U dan dat ik er aan zou kunnen doen?”

„We zouden willen dat U zelf in dienst ging, Mr. West. De Eerste Minister, Mr. Hughes, heeft me gevraagd U te polsen. We hebben vernomen dat U er zeer voor geporteerd bent de recruteringscijfers zo hoog mogelijk op te voeren, en dat U zeer anti-Duits bent.”

„Dat ben ik inderdaad. De Moffen zijn de afschuwelijkste mensen die bestaan. Men hoeft alleen de kranten maar te lezen. Ze martelen krijgsgevangenen en koken de lijken uit om het vet er uit te halen. Het zijn barbaren. Ik ben echter van mening dat ik me nuttiger voor mijn land kan maken door me niet als vrijwilliger te melden.”

„Dat kan zijn, Mr. West. Ik heb gehoord hoe U zich interesseert voor de instellingen van liefdadigheid ten bate van de oorlog. Wij zouden echter graag zien dat U zich aanmeldde en ons hielp bij de recrutering. We gebruiken sportlieden — jockeys en bokkers en voetballers — als propagandisten op vergaderingen en in de werfdepots, ziet U. De meesten hunner zijn echter burgers en leggen niet veel gewicht in de schaal. U hebt een grote aanhang. Als U in dienst trad en een werfcampagne in het hele land hield, zoudt U duizenden recruten kunnen winnen. Wij geven U de plechtige verzekering dat U niet uit het land zult behoeven te gaan, en dat U zich zult kunnen terugtrekken zodra U dat wenst.”

„Ik zou graag naar Europa gaan om aan de strijd deel te nemen. Ik zou een goed soldaat zijn, maar mijns inziens zou ik me in Australië nuttiger kunnen maken.”

„U hebt reeds veel goed gedaan, Mr. West. De cheque van vijf duizend pond, die U aan de vrouw van de jonge Jacka gegeven hebt, heeft bijvoorbeeld geweldig veel indruk gemaakt.”

„Het minste wat een mens kon doen was toch wel de vrouw te helpen van onze eerste hield die het Victoria Cross gekregen heeft. Als Engeland ten onder gaat, gaan wij ten onder. De jongens in Europa vechten voor ons bestaan en voor onze gezinnen.”

„Zo is het, Mr. West. Er wordt echter veel gemompeld over de rijken die geen dienst nemen. Als U dienst zoudt nemen . . .”

„Goed dan. Als dat de beste manier is waarop ik helpen kan, zal ik het doen. Als we deze oorlog verliezen, verliezen we alles wat we hebben. Onze bezittingen, onze woonsteden en onze gezinnen zullen te gronde gericht worden.”

„Zeer juist, Mr. West.”

„Geeft U mij een week om mijn zaken te regelen. En vergeet U niet in orde te maken dat ik niet naar Europa uitgezonden word, en dat ik me terugtrekken kan zodra ik wil. Dan kan ik er altijd weer uit als ik het gevoel heb dat ik mij nuttiger maken kan buiten het leger.” Een week daarna zat John West bij de haard in de zitkamer van zijn herenhuis. Hij was gekleed in de uniform van een gewoon soldaat bij de Australian Imperial Forces. Hij was met zeven dagen buitengewoon verlof, maar de uniform was een nieuwtje en die had hij daarom aangehouden — op de lompe kistjes na, die hem pijn deden aan zijn voeten, die zo lang aan zacht leer gewend waren. Hij las een krant en om hem heen verspreid lagen nog meer nieuwsbladen en magazines. Zijn vrijwillige indiensttreding was door bijna alle bladen in Australië met grote lof vermeld; het *Sydney Bulletin* had daarop een opvallende uitzondering gemaakt. Sinds zijn opneming in het leger had hij elke krant en elk magazine gekocht die hij maar te pakken kon krijgen. Hij genoot van de berichten: zij leverden het overtui-

gende bewijs dat hij nu algemeen geaccepteerd werd als een achtenswaardige millionair-zakenman. Er bleef inderdaad weinig over dat in een andere richting duidde dan een pamflet „Leest de *Lone Wolf, West!*”, dat hem af en toe in het stadion toegeslingerd werd. Het bericht van zijn indiensttreding in het Tory blad, de *Argus*, deed hem het meest plezier: „Hoogst interessante gebeurtenis bij de werving van gisteren.” „Sportsman en Renbaan Eigenaar.” „Leidende rol in vaderlandslievende bedrijvigheid.” „Winner van de Caulfield Cup met Whisper... in zijn jeugd als goed athleet beschouwd.” Dat scheelde nogal wat met een poos geleden, peinsde John West. Hier werd het bewijs geleverd van zijn grote macht; een betere wraak kon hij zich niet denken dan dat de *Argus* gedwongen werd gunstige commentaar te leveren op zijn indiensttreding, en nog wel op de voorpagina!

Een rubriekschrijver van de *Labour Call*, zoals de *Tocsin* nu heette, liet geen twijfel bestaan aan de vriendschappelijke gezindheid van vele leden van de Labour Party ten opzichte van John West, toen hij schreef:

„Verleden week stapte een kleine, ineengedrongen figuur het werfdepot in het Stadhuis binnen en na enkele minuten trad John West, renbaaneigenaar, krantenbezitter en eigenaar van ettelijke percelen, naar buiten als Soldaat John West, na de eed op het vaandel te hebben afgelegd en met bestemming om deel te nemen aan de strijd in de afgrijselijke loopgraven van Gallipoli; om te schieten en beschoten te worden, om zich plat op de grond te laten neervallen onder een wervelstorm van daverende moordende granaten, elk op zichzelf voldoende om onverhoeds een eind te maken aan het leven van John West...

... Als Jack zich in Gallipoli even goed verschanst als indertijd in Carringbush, toen hij de ganse politiemacht van Victoria tartte zijn toto binnen te dringen, zullen die schurken van Turken geen schijn van kans hebben hem een duimbreed te doen wijken. Het ga je goed, John West.”

John West had het aan zichzelf te danken dat hij voor-

uit gekomen was in de wereld. Hij had nu racecourses in vijf Staten en in drie Staten hing de bokssport van hem af. Zijn zakelijke belangen hadden zich ontwikkeld volgens plannen die hij al in 1907 beraamd had. Deze belangen omvatten een dagblad in Queensland, hotels, bookmaking, mijnen, sportstadions, racecourses, theaters, café's, huizen, wedrennen en harddraverijen, en natuurlijk het geld dat hij gestoken had in de meubelzaak en de huurkoopondernemingen van Benjamin Levy. Hij schatte zijn vermogen op bijna twee miljoen pond. Ieder die hem kende zei dat John West een 'brallende, patriot en vendelzwaaijer' was geworden. Eén belangrijke factor had hij echter vergeten. In het verloop van de oorlog zouden degenen die de grondslag vormden van zijn macht en van zijn verwachtingen om die macht te vergroten, de arbeiders, de katholieke minderheid en de arbeidersbeweging zich over het geheel heftig kanten tegen de slachting, die hij juist tot het eind toe met hart en ziel steunen zou. Hij was begonnen zich buiten de gemeenschap te plaatsen van de mensen over wier ruggen hij aan die macht gekomen was.

Hij zat de *Labour Call* te lezen. Achter hem hing een foto-couleur van zijn moeder aan de muur. De bittere ontgoocheling van haar leven was in diepe groeven en doffe kleuren afgebeeld. Enige jaren geleden had haar dood bij John West de onvervulbare wens nagelaten een inniger verhouding met haar te hebben gehad, de wens dat hij de gebeurtenissen, die een koude stenen muur tussen hen hadden opgericht, ongedaan had kunnen maken. De dood van zijn vader had geen indruk op hem gemaakt; het was net alsof hij het doodsbericht van een hem volkomen onbekend man in de krant had gelezen; zijn dood had geen enkele gevoelsreactie bij hem teweeg gebracht.

Zijn moeder scheen nu smartelijk en verlangend te staren naar een foto van haar drie zoons aan de muur tegenover haar — haar zoons toen ze nog kinderen waren, voordat Arty die verschrikkelijke misdaad gepleegd had, voor de 'boze tijden', voor de toto, voordat twee van haar zoons haar verloochend hadden en schande over haar gebracht hadden.

John West keek naar de foto van zijn moeder en had het gevoel dat zij hem verwijtend aankeek. Hij werd in zijn gepeins gestoord door Nellie en hun oudste dochter Marjorie, die nu veertien jaar was en er gezond en stevig uitzag.

„Ik heb tegen alle kinderen op school gezegd dat mijn pappie soldaat geworden is — dat hij gaat vechten,” zei Marjorie en ze holde op hem toe en hij knuffelde haar in een voor hem zeldzame opwelling van innigheid. Het gezin West telde nu vier kinderen: twee meisjes en twee jongens, die niets afwisten van hun vaders verleden en die door Nellie als vrome katholieken werden grootgebracht.

„Vader gaat niet weg, wees daar maar niet bang voor,” zei Nellie, „en ga nu maar gauw wat viool studeren voordat je gaat spelen.” Marjorie ging gehoorzaam de deur uit.

„Waarom zeg je dat ik niet weg ga?” vroeg John West kortaf.

„Je hebt toch zelf gezegd dat het alleen maar was om recruten te werven.”

„En als ik je nou zeg dat ik besloten heb wèl te gaan vechten?”

Misschien had hij wel gehoopt Nellie uit te lokken tot een duidelijke reactie, maar dan kwam hij bedrogen uit. Ze zei: „Kom, dat meen je niet.”

„Jawel, en gauw ook.” Hij stond op en omarmde haar. Toen ze zei: „Je moet het natuurlijk helemaal zelf weten,” begreep hij dat zijn dramatische houding haar effect gemist had.

Hij hield haar slappe lichaam vast tegen zich aangedrukt en zei toen: „Als ik m'n deel gedaan heb kom ik terug; ik kom heus terug.”

Nellie kon zich niet opschroeven tot enige sympathie. Ze was met de jaren een soort passieve haat voor hem gaan voelen. En hun vervreemding was nog toegenomen door zijn ontrouw. Vier jaar geleden had hij zich ingelaten met een actrice die de ster geweest was in een revue in een van de theaters. Ze liepen zo te koop met hun verhouding, dat Nellie het gevoel had of half Melbourne het erover had. Nellie zei niets, maar was van

dat ogenblik een blok ijs voor haar man geworden. Het schandaal had een eind genomen toe de actrice vertrokken was. John West was blij toen het uit was. De situatie had zijn macht ondermijnd; de mensen hadden nu 'vat' op hem. Nooit weer, had hij tegen zichzelf gezegd.

Ergens in huis klonken de klagelijke tonen van een vaardig bespeelde viool, en uit de tuin drong het geluid van hollende en lachende kinderen tot hen door.

Enkele dagen later maakte John West zich op voor zijn vertrek naar Sydney en verder noordelijk naar Brisbane, om daar zijn zaken te regelen.

Zijn zakelijke belangen lagen voornamelijk in Melbourne, waar Frank Lammence ze gemakkelijk kon waarnemen zonder dat er ongelukken gebeurden, maar hij moest noodzakelijk met zijn zaakwaarnemers, accountants en managers in andere Staten spreken. Hij bleef krantenknipsels verzamelen en wond zich er zo over op dat hij er zelf overtuigd van raakte dat het alles echt was — in die mate dat hij er ernstig over begon te denken het waar te maken en zich naar Gallipoli te laten sturen.

In de trein las hij een gedicht in het laatste nummer van de *Labour Call*:

*Van boosaardigheid, haat en wrevel
Ben jij dikwijls het doelwit geweest
John West.*

*Maar nu heb je ze op hun nummer gezet
Heb je de brave Hendriken hun vet gegeven
John West.*

*Ze hebben van de kansel over de oorlog gepreekt
Van het podium hebben ze om bloed geschreeuwd
De vrome heren.*

*Maar toen de nood aan de man kwam
Heb jij hun getoond dat jouw weg de ware was
Soldaat West.*

*En wanneer de grote overwinning bevochten is
Praat jij niet over je heldendaden
John West.*

*Dan ga je weer naar je kinderen en je vrouw
Dan heb je je portie gedaan
John West.*

John West had dat loflied ettelijke malen gelezen. Hij zou zijn portie doen, reken maar. Vizioenen van verbit-terde gevechten in de modder spookten hem voor de geest. Vizioenen van bloed dat uit de borst van een Turk spoot toen hij er zijn bajonet in stak, of nog beter van een van die gehate Hunnen; van handgranaten die hij slingerde en die hun doel nooit misten; van de loop-graven, van verlof in Londen en Parijs, van marcheren-de kolonnes, hijzelf voorop met het geweer aan de schouder, terwijl hij 'It's a long way to Tipperary' zong. Vizioenen van de betovering van de oorlog, maar geen enkele van de afgrijselijkheden en de verwoesting. Hij zou een kranige soldaat zijn. Hij zou in rang op-klimmen; daar was wel iets op te vinden. Zoals altijd had hij slechts de geweldigste prestaties voor ogen. Hij zou Generaal worden en de leiding hebben in veldsla-gen, en het Victoria Cross krijgen; en de hele oorlog zou door zijn toedoen gewonnen worden. Hij had gezegd dat hij veertig was; in werkelijkheid was hij zes en veertig; gek dat hij zich tegenwoordig altijd voor jonger uitgaf. Trouwens, je was zo jong als je je voelde en de meeste Generaals waren ouder dan zes en veertig. Toen viel hem plotseling een ingezonden stuk op, dat hem er aan herinnerde dat er nog mensen in de Labour beweging waren die er anders over dachten. De schrijver protesteerde tegen de publiciteit die men aan zijn in dienstneming gegeven had, en wees erop dat John West meer te verliezen had dan bijna ieder ander en dat er dus voor hem des te meer reden was dienst te nemen. De schrijver besloot aldus:
„De huidige geschiedenis in Amerika toont dat wat de Labourbeweging te vrezen heeft juist de mensen van

John West's type zijn, en de invloed die mensen als hij in het interne beleid van Labour-organisaties kunnen doen gelden. Wij moeten dergelijke invloeden in onze beweging uitroeien voordat wij hier in Australië hetzelfde bedroevende verschijnsel krijgen als in Amerika, waar de macht van Labour in de politiek tot nul gereduceerd is."

Bij zijn terugkomst in Melbourne begon John West een reeks van middag- en avondmeetings te houden ten bate van de recrutering. Hij kwam er al gauw achter dat de poging om jonge mannen te overreden dienst te nemen een lastige en ondankbare taak is. Op de eerste meeting kreeg hij al een staaltje van wat hem te wachten stond. De bijeenkomst werd 's middags gehouden op het terrein voor het Stadhuis van Melbourne en bij het zien van het hoge, met de vlag gedekte podium en het horen van de militaire kapel had zich binnen korte tijd een drom mensen verzameld.

John West werd bij het publiek ingeleid als een bekend sportman en philanthroop.

„Wie is dat knulletje met z'n o-benen die aan 't woord is? Ik zal verrekken als ie de maat voor 't leger haalt," zei een van twee sjofele omstanders die vooraan stonden.

„O," zei de ander, „ze kijken nou zo nauw niet; de recruten liggen niet voor 't oprapen. Da's Jack West. Ik heb in de krant gelezen dat ie zich aangemeld heeft. Over 'n paar dagen gaat ie overzee."

„Waarom gaat ie dan niet, inplaats van hier te staan keffen."

„...Ik doe alleen maar wat iedereen die gezond van lijf en leden is behoort te doen: het land uitgaan en voor zijn vaderland vechten," begon John West zenuwachtig. Het was al erg genoeg zonder de sarcastische opmerkingen van die twee.

„Waarom ga je dan zelf niet? We zullen je niet tegenhouden!"

„Hou jij je gemak, bange wezel," zei een juffrouw om te tonen hoe vaderlandslievend ze was, „jij kan alleen maar met je mond vechten."

„Wedden dat je geen zoons hebt die vechten moeten, ouwe feeks.”

„Ik zal een aanklacht tegen je indienen, pas maar op. Ze moesten je een witte veer sturen” *).

„Ik vertrek binnen zeer korte tijd,” ging John West verder, „maar men heeft mij gevraagd met de recruteringscampagne te helpen voordat ik ga. Er is geen ogenblik te verliezen. We gaan duizend sportlui recruter en wie zich bij de sport-duizend aansluit zal nooit meer gebrek lijden. Daar zal Jack West voor zorgen. Hoe we ook over Engeland denken, als Engeland ten onder gaat, gaan wij met Engeland ten onder. Alles wat we hebben staat op het spel...”

„Ik heb niks te verliezen. Jij hebt genoeg; ga jij dus maar gerust weg en ga maar vechten, maar hou verder je klep dicht,” schreeuwde de tweede omstander in zijn haveloze pakje.

De oude juffrouw was uitermate verbolgen over die onvaderlandslievende opmerking. „Hou je gemak jij... jij schijtebroek.”

Een zakenman die er welvarend uitzag en zich aangesloten had bij de menigte die zich langzamerhand over het trottoir en de straat uitgespreid had, drong door de mensen heen tot hij vooraan stond en zei: „Geef de spreker de kans aan het woord te komen of ik laat een agent halen!” Hij had net een groot oorlogscontract gekregen en voelde zich uitermate vaderlandslievend.

John West was een beetje uit het veld geslagen door al deze 'terzijdes', maar hij ging verder: „Andrew Fischer heeft gezegd: 'We zullen onze laatste man en onze laatste shilling sturen'.”

„Maar één zal ie er vast niet sturen,” onderbrak de eerste sjofele omstander hem met een schorre bromstem.

„Zo is 't,” zei zijn kameraad hardop, „en ik weet nog wel 'n paar shilling op de Spaarbank die ie evenmin

---

*) Noot v. d. vertaler: In de eerste Wereldoorlog plachten chauvinistische oude dames in Engeland, Canada, Australië en Nieuw Zeeland de jonge mannen die zich niet vrijwillig aanmeldden per post een witte veer te sturen.

zal sturen. Laat de Engelsen hun eigen oorlogen maar opknappen."

Deze opmerking was naar het hart en de nationale gevoelens van een reusachtige Ier onder de toehoorders, die riep: „Sure, ouwe jongen, net zo je zegt. Ik vecht liever voor m'n eigen Erin als het er op aan komt."

Een gemompel van afkeuring ging op in de menigte. De welgedane zakenman vergat zijn waardigheid zozeer dat hij tegen de Ier zei dat hij zijn mond moest houden. De vaderlandslievende oude juffrouw zei dat ze wou dat er dienstplicht was, waardoor alle leeglopers gedwongen zouden worden mee te vechten.

John West vervolgde zijn speech grimmig: „Australië moet schouder aan schouder met ons oude vaderland staan. Als Engeland er aan gaat zouden al onze bezittingen en allen die ons lief zijn aan de genade van die afschuwelijke Hunnen overgeleverd worden."

„Ik ben benieuwd of die vent ook voor dienstplicht is?" vroeg de eerste van de twee haveloze omstanders, die zijn vraag steeds tot zijn metgezel richtte inplaats van tot John West.

„Ik zal 't 'm 's vragen. Zeg maat, ben jij voor de dienstplicht?"

„Nee, dat ben ik niet," loog John West. „Omdat ik geloof dat iedere fatsoenlijke Australiër vrijwillig zal gaan vechten, zoals ik."

„Goed zo, Jack," riep iemand achteraan in de ophoop, die zich inmiddels over de straat had uitgebreid en het verkeer belemmerde.

Onder luid gejuich schreeuwde John West: „Ik ga nu vragen wie de eerste is onder de grote Australische sportmannen die zich aanmeldt voor de sport-duizend." Zoals van te voren overeengekomen was trad een van de bekendste voetballers in Carringbush naar voren en wipte op het podium. De menigte herkende hem direct en hij werd met daverende toejuichingen begroet. Nadat John West zijn prestaties als voetballer en zijn moed opgehemeld had zorgde diens vrouw voor een onverwachte sensatie door op het podium te klimmen, haar man te omhelzen en snikkend uit te roepen: „O, liefste! Kom je terug? Kom je weer bij me?"

„Maak je geen zorg, lieverd. Voordat ik er ben is 't al afgelopen,” stelde hij haar gerust. „Een mooi reisje om de wereld.”

Toen de voetballer het recruteringsdepot in het Stadhuis binnenstapte voor de medische keuring merkte een van de twee omstanders op dat hij zijn bovenkamer eens moest laten nakijken.

Ettelijke andere recruten kwamen zich aanmelden op het podium en onder hen bevond zich niemand minder dan Flash Alec, die er wel een beetje schunnig uitzag, maar zich groot hield. Vrouwe Fortuna had hem niet toegelachen sinds de toto en de club gesloten waren. Hij gaf nu 'tips' op John West's racecourses: klaarblijkelijk geloofde hij dat dit hem het recht gaf zich als sportman uit te geven.

De eerste van de twee sjofele omstanders bekeek Alec kritisch. „Dat vieze sjappie lijkt me een beetje scharminkelig om goedgekeurd te worden, vind je ook niet?” vroeg hij hardop aan zijn maat.

„Och, dat weet ik zo net niet. Als ie nog een paar gaten meer in zijn kleren had zou ie een mieters fluitje in de militaire kapel kunnen zijn,” antwoordde zijn maat, en een luid gelach steeg op uit de menigte.

Er meldden zich nog ongeveer twintig mannen aan: voetballers, bokkers, trainers en andere sportmannen. Het succes van de meeting scheen onze twee omstanders dwars te zitten, en nu werden ze nog eens zo sarcastisch. „Heb je dat blad, de *Lone Wolf*, wel 's gelezen,” vroeg de eerste aan zijn maat.

„Nee, maar ik zal 't 's aan de spreker vragen. Heb je de *Lone Wolf* wel 's gelezen, West?”

John West kreeg een kop als vuur en ging toen door met het oproepen van nieuwe recruten.

„Ik zou me maar gauw aanmelden zeg, anders gooit ie misschien nog een bom in je huis,” adviseerde de tweede, en toen begonnen een paar mensen die zich het geval herinnerden te lachen en John West voelde zich lang niet op zijn gemak.

Er kwamen nog een paar sporttypen op het podium en terwijl ze naar de Officier van Gezondheid werden gebracht begon het duidelijk te worden dat de pogingen

van de twee schunnige omstanders om de meeting te saboteren niet op eigen gezag ondernomen waren; ze begonnen met luider stem een anti-oorlog discussie die te radicaal was om afkomstig te zijn van mensen die daar toevallig aanwezig waren.

„Denk je dat er ook dienstplicht zal ingevoerd worden voor de dienst over zee?” vroeg de eerste.

„Dat zullen de arbeiders wel verhinderen.”

„Een heleboel van hun, ik onder anderen, zullen zich zelfs verzetten tegen gedwongen africhting. Duizenden arbeiders zijn al zonder vorm van proces in de gevangenis gegooid omdat ze geweigerd hebben naar een opleidingskamp te gaan. En dat is al jaren aan de gang, nog voor de oorlog.”

„De Labour Party heeft dat ingevoerd en de Wet op de Voorzorgsmaatregelen in de Oorlog ook. En let op wat ik je zeg, ze zullen de dienstplicht ook invoeren. Maar de 'Wobblies' *) moeten niks hebben van dienstplicht!” De vaderlandslievende oude juffrouw snoof minachtend en zwaaide dreigend met haar parapluie. „Die mannen zijn Wobblies, de 'I.W.W.' noemen ze zich — 'Ik Wil niet Werken'; dat betekent I.W.W.; anders niet!”

Die opmerking verwekte een luid gelach onder de menigte en verstoorde de bedaarde betoogtrant van de eerste omstander die daarop direct op het podium klom en aan de menigte verklaarde dat I.W.W. betekende de Industrial Workers of the World. Hij raadde alle aanwezigen aan zich verre van het oorlogstoneel te houden omdat de oorlog alleen maar gevoerd werd om handelsbelangen. Hij nodigde de omstanders uit de volgende Zondag op de meeting aan de oever van de Yarra te komen om de I.W.W. en de Socialistische Partij de waarheid over de oorlog te horen uiteenzetten, en hij deed ook een dringend beroep op de mensen lid te worden van de 'anti-dienstplicht organisatie'.

*) Noot v.d. vertaler: Wobblies is een Australische en Amerikaanse spotnaam voor de leden van de radicale I.W.W. (de Industrial Workers of the World). Zij is afgeleid van het werkwoord to wobble, wiebelen, weifelen, heen en weer gaan. De Nederlandse 'w' heet in het Engels 'double u' (double you). In het Engels klinkt 'I.W.W.' dus: 'Ay Double-you. Double-you'.

luidde het bericht, zulks in strijd met de waarheid, dat Korporaal West zich in het hospitaal bevond; en, zulks overeenkomstig de waarheid, dat hij een bedrag van £ 500 pond ter hand gesteld had aan een Raad van Curatoren, om rentevrije leningen (£ 5 niet te boven gaande) te verstrekken aan mannen die financiële verliezen geleden hadden door hun in dienst treding. Het *Sydney Bulletin* gaf in het kort de gevoelens van vele mensen weer, toen het blad schreef: „ATTENTIE S.V.P. Dit is niets om te lachen! Korporaal John West, heeft onlangs een mars gemaakt van 40 kilometer en hij lijdt thans aan spataderen, of een oorontsteking of iets dergelijks, en naar men zegt zal hij dus ten slotte toch niet naar Gallipoli gaan. In ieder geval heeft hij een goed voorbeeld gegeven — al heeft hij het niet lang volgehouden!”

„Het heeft geen zin om me wat voor te liegen, Arty,” zei John West, „als je mij beduvelen wil moet je vroeger opstaan. Ik weet wie die diefstallen in het Gebouw van de Vakbond gepleegd heeft. Ik heb langzamerhand heel wat in de melk te brokkelen bij de Vakverenigingen. Als dat zaakje uitkomt zou het alles kunnen verpesten. Jullie gaan te ver. Jullie denken dat jullie alles kunnen doen, omdat jullie nou eenmaal weten dat ik jullie niet in de steek laat.”

Het was 's avonds acht uur, op de laatste dag van September 1915. John West zat in de ontvangkamer van zijn herenhuis met zijn broer en een grote kerel met een zware knevel, Ronald Lassiter genaamd. Bij zijn pogingen om de lakens uit te delen in de Labour Party en die voor zijn eigen doeleinden te gebruiken had John West zijn aandacht gevestigd op de Vakverenigingen. Lassiter was lid van de Executieve van de Bond van Vakverenigingen. Hij zat al twintig jaar in de arbeidersbeweging. Hij was de tegenhanger van Bob Scott: iemand die sprak als een socialist en optrad als een gangster, precies de man die John West gebruiken kon. Lassiter was een eigenaardig mengelmoes van een misdadiger en een 'radical', een minderheidstype dat opgekomen was in de Australische arbeiders-

beweging en dat ondanks John West's pogingen bestemd was met de jaren te verdwijnen.

John West had niet alleen sommige van zijn eigen kandidaten baantjes bezorgd in de Vakbond, hij had zich ook van de hulp verzekerd van enkele leiders van het Lassiter-type. Vooraanstaande personen in de Bond die wel eens een gokje deden, kregen vaak een tip van hem voor de races, en als een van de Vakverenigingen kort bij kas was, kon die altijd een lening sluiten bij 'J. W.' (tegen de gebruikelijke interest natuurlijk), als de banken weigerden crediet te geven. Door middel van deze en dergelijke gunstbewijzen hoopte John West steun te krijgen voor zijn plannen in de Labour Party, waarop de leiders van de Vakbond nog steeds grote invloed uitoefenden.

Lassiter zat met zijn dophoed te spelen. Hij hield zijn hoofd voorover gebogen en zei niets. Hij was benauwd geweest dat John West achter de diefstallen zou komen. Hij was blij dat Arthur de stoot had moeten opvangen en hij niet. Hij hing af van John West's ondersteuning. Lassiter gebruikte de Bouwvakarbeidersbond als een wijkplaats voor misdadigers zoals Bradley en Snoopy Tanner (als 'arbeiders in de bouwvakken' en als 'leden van de Vakbond hadden zij een alibi, wanneer de politie hen zo nu en dan oppakte wegens landloperij). Arthur West en Lassiter waren het onlangs eens geworden dat er gemakkelijk een krakie gepleegd kon worden in de safes van de verschillende bureau's van de Bond van Vakverenigingen; dikwijls werden er 's nachts honderden ponden aan contributies bewaard om ze de volgende dag bij de bank te deponeren. Lassiter had de sleutels weten te bemachtigen van verschillende kantoren tot welke hij toegang had, en had daarvan duplicaten laten maken om zijn slag te kunnen slaan.

„Je betaalt Snoopy en Dick en de anderen alleen maar wanneer ze een karweitje voor jou opknappen; wou je soms dat ze verrekten van de honger als jij ze niets te doen gaf?” betoogde Arthur.

„Ik wou in ieder geval dat ze niet inbraken in de kantoren van de Vakverenigingen. Jullie beiden en Tanner en Bradley steken achter die inbraken.”

Het gesprek werd op heftige toon voortgezet. Lassiter had opgemerkt dat Arty de laatste tijd genoeg begon te krijgen van de macht en de contrôle van John West, maar dit was de eerste maal dat hij meemaakte dat Arty John een grote mond gaf.

Nadat John West zijn gal een poosje tegen hen uitgespogen had en ze beiden had uitgescholden nam het gesprek plotseling een andere wending. „Als jullie dan zo verdomd handig zijn in het inbreken in het Gebouw van de Vakbond, goed, dan mogen jullie het nog eens doen. Eén keertje, meer niet.”

„Doe niet zo idioot,” zei Arthur. „De politie houdt het gebouw in de gaten; alle deuren van de kantoren zitten op de knip en sommige zijn zelfs voorzien van ijzeren dwarsstaven; de sleutels die we gemaakt hebben passen nu niet meer.”

„Hindert niet. Ik heb nu een ander soort krakie op het oog. Ik wil de boeken en de stembus uit de safe halen.”

„Ik heb gehoord dat Dexter lelijk in de knel zit,” kwam Lassiter tussenbeiden. Ze denken dat ie de la gelicht heeft. 'J. W.' is een sluwe vos, dacht hij; die aanval van woede is niks anders dan een inleiding geweest.

„Ja, en hij is bovendien zijn baantje kwijt geraakt bij de pas gehouden verkiezingen van de bond. De stembus en de boeken van de bond zitten in de safe op het hoofdkantoor. Ik moet ze hebben. Ze moeten er vanavond uitgehaald worden.”

„Dat is een riskant karweitje,” zei Lassiter, zijn met fix-it ingesmeerde puntjes van zijn snor opdraaiend.

„Ik moet de stembus hebben, dan zijn ze gedwongen een nieuwe verkiezing uit te schrijven. Dexter zegt dat hij de volgende keer de stemming vervalsen kan. Haal de boeken eruit, dan kan Dexter ze verbranden en een nieuw stel opmaken. Ik zal hem geld geven om ze weer kloppend te maken. Het kan me niet schelen of het een riskant karweitje is of niet.”

„Jij hebt makkelijk praten,” zei Arthur West. „Wij lopen het risico; dat is de enige kink in de kabel.”

„Ik zal jullie er goed voor betalen. En ik zorg voor ieder die meedoet aan 't karweitje als hij gepakt wordt — net zoals ik altijd gedaan heb.”

„Waarom ga je zelf niet mee?” zei Arthur met een listig lachje. Hij zat in elkaar gedoken zijn witte snor op te strijken. Lassiter keek aandachtig naar de twee broers. Hij zat onrustig heen en weer te draaien en de stoel kraakte in zijn voegen onder zijn zware gewicht.

„Ik betaal mijn mensen om dergelijke karweitjes op te knappen; waarom zou ik zelf meegaan?”

„Waarom je niet zelf mee zou gaan? Jij bent de man die ervan profiteert. Jij bent degenen die Dexter uit de knoel wil helpen, ik niet. Of ben je soms bang?”

„Ik ben voor niemand bang. Ik ben voor niks ter wereld bang!”

„Iemand die zoals jij van plan was naar Gallipoli te gaan en daar voor held te spelen moet nergens bang voor zijn. Waarom ga je niet mee, al was het alleen maar om te bewijzen dat je niet bang bent?”

De sarcastische toon van zijn broer was een messteek voor John West's gevoel van eigenwaarde. Zijn pupillen trokken zich samen, hij kneep zijn lippen open alsof hij zich kanten wou tegen de verleiding zijn broer in zijn gezicht te spugen, en hij trok zijn oren dreigend achteruit.

Lassiter zat gespannen toe te kijken. Hij had nooit gedacht dat iemand, zelfs Arty niet, de almachtige J. W. op die manier zou durven toespreken, en hij was stom verbaasd toen John West antwoordde: „Goed, dan zal ik meegaan. Ik verlang nooit van iemand dat hij iets doen zal dat ik zelf niet zou willen doen. Ik ga mee; 't is kinderspel, maar we moeten omzichtig tewerk gaan.”

Zes uur daarna hobbelde een zware auto in de richting van het Gebouw van de Vakbond in Melbourne. De auto was van Snoopy Tanner en hij chauffeerde zelf. Arthur West zat naast hem. Achterin zaten Richard Bradley, Sam Wood (die in 1902 een mislukte poging met hem gedaan had uit de Pentridge gevangenis uit te breken) en Piggy, ineengedoken met opgezette kragen, hun hoeden over hun ogen, terwijl het onderste gedeelte van hun gezicht met zakdoeken bedekt was.

„De safe zal geen moeite geven,” zei Wood. „We leggen er kranten en stroobiljetten onder, zoals we dat bij

andere karweitjes gedaan hebben, en rammen 'm dan gewoon open. Net zo makkelijk als je een spaarpotje van een kind openmaakt." Wood, een klein kereltje, was ongedurig en ondanks zijn air van zelfverzekerdheid lang niet zeker van zichzelf.

„Vergeet vooral niet," zei Arty, terwijl hij zich over de voorbank omdraaide, „alles uit de safe te halen. Niet alleen het geld, maar ook de boeken en de stembus, zonder iets over te slaan."

„Wat is 't idee eigenlijk?" zei Piggy met hese stem. „Moe-ten de boeken en de stembus soms een beetje 'bijgewerkt' worden?"

„Dat gaat jou niet an," zei Tanner kortaf. „Ik heb je al meer gezegd: doe je werk en hou verder je mond. Wat niet weet wat niet deert."

Piggy liet het erbij. Tanner's woord was wet in de onderwereld van Melbourne en geen wonder. Hij was opgeklimmen tot een grote machtspositie onder John West's heimelijke protectie, en verder door zijn geslepenheid, durf en verraderlijke karakter. Hij had nu de beide inrichtingen in Melbourne onder zich waar kwartjesvindere opgeleid werden en was baas van een uitgebreide 'gang' van winkelinbrekers, zakkenrollers en beroepsmoordenaars. Hij beveiligde zijn positie op drie manieren: hij voerde de bevelen die Arty hem van tijd tot tijd van John West overbracht, nauwgezet uit; hij betaalde steekpenningen aan een groot aantal rechercheurs en agenten, en hij was bovendien — maar daar wisten zijn aanhangers natuurlijk niets van — een betaalde politie-spion, een verklikker die er geen been in zag zijn gangsters aan te brengen als hij zelf in het gedrang kwam. Hij had geen enkele goede eigenschap die daar tegenover stond; wroeging kende hij niet en een geweten had hij niet. Hij was een leugenaar, een opschepper en een moordenaar in koelen bloede wanneer hij in het voordeel was. Hij was bijzonder trots op een van zijn heldendaden: vijf jaar geleden had hij met Piggy een graf gegraven voor zijn slachtoffer, een winkelier, voordat hij hem vermoordde om zich meester te maken van een paard honderd pond in zijn winkella. Tanner dulde Arthur West. Arthur bracht hem het

geld van John West om een van de belangrijkste gangsters ergens te verbergen; Arthur bracht hem het geld van J.W. als ze rechtskundige bijstand nodig hadden; Arthur was een beetje geschift — dat waren die lui die er met de kat met de negen staarten van langs gekregen hadden allemaal — maar Arthur was de broer van J.W., zijn lijfwacht en verbindingsman.

„Onthou wat ik je gezegd heb, Dick,” zei Arthur na een korte stilte. „Als er niets tussenbeide komt, klim dan weer uit hetzelfde raam in Lygon Street waardoor je naar binnen bent gegaan. Daar wachten we op je. Als er iets gebeurt maak dan zo gauw mogelijk dat je wekomt. De andere auto wacht in Victoria Street — loop daar dan heen als dat de vlugste uitweg is. De smeris die de wacht houdt kijkt natuurlijk goed uit z'n doppen na de andere karweitjes die we opgeknapt hebben.”

„Als ie vanavond zijn neus in dat gebouw steekt, is ie een lijk,” zei Dick Bradley.

„Alles goed en wel, maar als er wat aan de hand is ga dan naar die auto in Victoria Street als de terugtocht naar Lygon Street afgesneden is.”

„Wie zitten er in die andere auto?” vroeg Wood.

„Ron Lassiter en ...” begon Arthur West.

„Ik zeg jullie nou voor de laatste maal: hou op met je vragen,” snauwde Tanner. Hij had al een hele poos geleden via Frank Lammence instructies van John West gekregen dat niemand anders dan hij en Arthur West mochten weten wanneer er een karweitje voor J.W. werd opgeknapt. Het verbaasde hem dat John West vanavond zelf meeging en hij begreep dat diens aanwezigheid in de andere auto strikt geheim gehouden moest worden.

Jullie hebben je instructies, je gereedschappen, revolvers en maskers. Goed, meer hebben jullie niet nodig. Schiet op, zie dat je in het gebouw komt, doe je werk en verder geen vragen meer.”

De auto reed langs de buitenkant van de donkere, stille stad en naderde het Gebouw van de Vakbonden. Het was een heldere en heerlijk koele nacht. Er was geen maan, maar de hemel was met sterren bezaaid.

Achter de auto van Snoopy Tanner kwam een tweede

auto, op een afstand van een paar honderd meter; het was de auto van de Bond van Arbeiders in de Bouwbedrijven en Ron Lassiter zat aan het stuur. John West zat naast hem. Lassiter had zijn eeuwige bolhoed op en pafte zenuwachtig aan een eigengedraaide cigaret. Zijn zware lichaam kon nauwelijks plaats vinden tussen de voorbank en het stuurwiel. Ze hadden de tocht zwijgend afgelegd.

John West had de brede rand van zijn hoed over zijn ogen getrokken. Zijn zenuwen tintelden als hoogspanningsdraden en hij vervloekte zich dat hij op de uitdaging van zijn broer was ingegaan. Hij had een fout gemaakt; hij had zich moeten houden aan zijn politiek om steeds een aantal mensen en etappes tussen het gevaar en zichzelf te houden. Het nemen van risico was nodig om zijn macht op te bouwen en te handhaven, maar hij betaalde anderen ervoor om die risico te lopen. En nu nam hij zelf deel aan een uiterst gewaagde, gevaarlijke inbraak! Als er iets misliep zou zijn plan om tot fabelachtige macht te komen geruïneerd zijn en zou hij zelf, ondanks al zijn invloed, in de gevangenis terecht komen.

Waarom had hij zich ook laten overhalen? Alleen maar omdat Arty hem geprovoceerd had? Of kwam het door de oorlog? De oorlog maakte de mensen en alles anders. Hadden zijn kortstondige dromen van een roemrijke activiteit in Gallipoli de lust in hem opgewekt een waaghals te worden, zich in avonturen te storten en de held uit te hangen?

Hij werd in zijn gepeins gestoord door Lassiter. „Je weet net zo goed als ik, Jack, dat wij tweeën hier niet aan mee hadden moeten doen. Het is een riskant karweitje en het is helemaal niet nodig dat wij erbij zijn.”

„Ik heb gezegd dat ik mee zou gaan en daarom ben ik er ook,” hoorde hij zich antwoorden. „Het is kinderspel. Het spijt me alleen dat ik dergelijk werk niet meer kan doen.”

John West's in alle kalmte uitgesproken woorden waren echter in tegenspraak met zijn gedachten. Hij had gezworen dat de benauwende maanden die hij doorgebracht had na de sluiting van de toto en de club de

laatste zouden zijn die hij door zou brengen in angst voor lichamelijk lijden. Nu voelde hij die angst weer. Stel je voor dat er vannacht geschoten werd. Stel je voor dat de mannen bij hun werk door de politie gestoord werden. In dat geval moest hij zien zo gauw mogelijk weg te komen want het Hoofdbureau van Politie stond vlak bij het Vakbondsgebouw.

„Snoopy is gestopt. Hij heeft zeker de smeris gezien,” zei Lassiter gemelijk, terwijl hij zelf ook stopte. „Hij zei dat hij wachten zou tot de smeris die de wacht klopte om het huizenblok voorbijgelopen was.”

Ze tuurden voor zich uit in het donker tot de auto voor hen weer begon te rijden, en volgden die. Lassiter maakte een boog en parkeerde de auto op een eerbiedige afstand van het grijze, uit twee verdiepingen bestaande Vakbondsgebouw.

Ze zagen de auto van Snoopy de hoek omslaan en Lygon Street inrijden en hoorden hem stoppen. Terwijl ze zaten te wachten spitsten ze hun oren en waren doodzenuwachtig. Ze hoorden geluiden die de drie inbrekers maakten bij het forceren van een raam, en die in hun zenuwachtigheid elkander in de weg liepen. Ze luisterden stijf rechtop zittend een poos die hun een eeuwigheid toescheen en toen hoorden ze op de bovenverdieping in het Gebouw een gedempt geluid van hameren.

„Jezus nog an toe,” zei Lassiter met een beklemde stem, „dat kunnen ze op het Hoofdbureau van Politie horen.” Het gehamer werd bijna vijf minuten voortgezet.

„Ze hoeven toch zo lang niet te doen over een dergelijk karweitje,” zei John West. „Waarom hebben die verdommelingen het geluid niet beter gedempt? Ze maken teveel lawaai.”

Ze leunden beiden achterover en keken naar de hoek van het Vakbondgebouw. Ze zagen dat een agent daar in de schaduw bleef staan, toen het verhoogde grasveld opliep en aan de andere kant van het gebouw verdween. Toen hij weer te voorschijn kwam zagen ze hem in Russell Street op een holletje naar het Hoofdbureau van Politie lopen.

„Vooruit,” zei John West, „schiet op, start de motor!” Lassiter probeerde de motor aan de gang te krijgen,

maar moest in zijn opwinding en overhaasting een paar maal op de starter trappen. Toen de auto met een sprong vooruit schoot, keek John West uit het raampje en zag drie schimmen over de weg naar het Vakbondgebouw hollen. Ze waren nog niet ver gekomen toen ze een revolvershot hoorden kraken.

„Jezus Christus,” zei Lassiter, „ze proberen zich er met hun revolvers door te slaan. Bradley schiet de hele rot-zooi dood.”

Toen ze aan de andere kant van het Vakbondgebouw gekomen waren zei Arthur tegen Snoopy Tanner: „Hij heeft er twee bijgehaald. We gaan die schoften achterna en overvallen ze van achteren.”

„Doe niet zo krankzinnig,” zei Tanner, „ze smeren 'm natuurlijk de andere kant op naar de auto van Ron Lassiter.”

„Ik dacht dat ik die net hoorde weggrijden.”

Tanner bracht de motor op gang en ze bleven nog enkele ogenblikken wachten; toen hoorden zij de revolvershots ook.

„Ik ga naar binnen,” zei Arthur West. „Ik ga naar binnen om Dick Bradley te helpen!”

„Doe toch niet zo krankzinnig,” zei Tanner weer. „Ze zijn vermoedelijk al weg in de auto van Lassiter.” Hij gaf gas en de auto schoot met een ruk vooruit. Arthur West protesteerde heftig dat ze Dick Bradley te hulp moesten komen, maar Tanner reed door en gaf vol gas. Terwijl Tanner's auto in razende vaart doorreed schreeuwde Arthur als een bezetene: „Ga terug! Ga terug, Snoopy, rotvent. Dick Bradley is nog binnen, zeg ik je!”

De auto suisde echter door.

Op een morgen in de Paasweek van 1916 wandelde de Weleerwaarde Heer Daniel Malone, doctor in de theologie en doctor in de rechten, Coadjutor van de bejaarde Aartsbisschop Conn van de Rooms Katholieke Aartsdiocese van Melbourne, heen en weer in de tuin van de prachtige St. Patrick Kathedraal.

Dr. Malone was onlangs vijftig jaar geworden. Hij was een Ier. Hij was lang — bijna zes voet — schraal gebouwd

en had een scherpe kop. Zijn hoge jukbeenderen en zijn welgevormde mond, die een tikje te ver van zijn opwaarts gebogen neus stond, getuigden van zijn afkomst te midden van de legenden, de Druïdenstenen en het klaverblaadje van drie, Eire's zinnebeeld. Zijn gezicht had een uitdrukking van blijmoedigheid. Onder zijn ecclesiastische uiterlijk scheen kostelijke Ierse humor op te borrelen. Zijn hals was te lang, maar dat defect werd teniet gedaan door zijn hoge achterstevoren gedragen boord.

Zijn algehele voorkomen deed aangenaam aan en hij liep rechtop en met waardige tred. Slechts bij de scherpste observatie van zijn ogen kon men merken dat daar iets niet pluis mee was. Op het eerste gezicht waren ze ondeugend en tintelend; ze waren diep in hun kassen verscholen onder zwarte overhangende wenkbrauwen die een borstelige boog over hen vormden, maar ze pasten niet bij elkaar. Het linkeroog scheen half dicht te zijn en gaf een vage uitdrukking van list en geslepenheid aan zijn gezicht dat overigens gelijkmatig, intelligent en open was.

„Da's 'n kerel naar mijn hart,” had iemand uit zijn kudde gezegd toen hij hem voor het eerst had horen spreken, „en zo Iers als een Iers stamboekvarken.”

Dr. Malone was inderdaad zo Iers als een Iers stamboekvarken, en wat meer zegt, hij was er trots op. Hij had in zijn inaugurale toespraak in de St. Patrick Kathedraal wel gezegd: „Van nu af aan eis ik het recht op een goed Australiër te zijn, en ik hoop dat die eis met de jaren als gerechtigd beschouwd zal worden,” maar het hart dat in de borst van Daniel Malone klopte was een Iers hart, zo Iers als het aller-Gaelicste varken van Paddy. En op een afstand werd zijn hart steeds meer verknocht aan het Smaragden Eiland.

Sinds zijn komst in Melbourne in 1913 had Daniel Malone, die bestemd was de geliefde oude man van de Katholieken in Victoria, Aartsbisschop Conn, op te volgen, in zijn verklaringen in het openbaar of in zijn preken door niets laten merken dat hij zou afwijken van zijn politiek als Coadjutor, het 'Ierse vraagstuk' op de achtergrond te laten. Zijn drie programma-pun-

ten schenen te zijn: drankbestrijding, regeringssubsidie voor katholieke scholen en een hardnekkig verzet tegen gemengde huwelijken en tegen echtscheidingen.

Daniel Malone had op allen die met hem gesproken hadden de indruk gemaakt van een bezadigd mens, maar vandaag was die schijnbare mildheid weggevaagd door de koppen in een krant die hij in zijn hand hield. Terwijl hij langzaam over het goed onderhouden grasveld schreed voelde hij zich verward en tevens opgewonden. Al was zijn geloof in de rechtvaardigheid van subsidies voor katholieke scholen nog zo groot, al was hij nog zo fel gekant tegen gemengde huwelijken en tegen echtscheidingen, al was zijn geloof in de onfeilbaarheid van de Paus, in de Onbevleete Ontvangenis, de Biecht en de Heilige Drie-eenheid nog zo hecht, voor hem was niets zo waarachtig en geheiligd als de gerechtigheid van Ierland's eis om onafhankelijk te worden.

De koppen in de krant waren een foltering voor zijn Ierse hart: OPSTAND IN IERLAND. ERNSTIGE TOESTAND IN DUBLIN. SINN FEIN IN OPSTAND. POSTKANTOOR EN HUIZEN BEZET. SOLDATEN EN POLITIEAGENTEN GEDOOD. DE REBELLEN HEBBEN EEN DEEL VAN DE STAD IN HANDEN. De rebellen hebben een deel van de stad in handen! Het volk van Ierland eiste wederom zijn vrijheid op — eiste die op met het geweer in de aanslag. Hij was zich slechts bewust van dit fundamentele feit. Hij wist niets van het getalm en de besluiteloosheid die aan de opstand vooraf waren gegaan. Hij wist niets van het falen van de pogingen van de strijdkrachten van het Ierse Nationalisme om aan de vooravond van de strijd tot eensgezindheid te komen. Hij vergat dat Brittannië het Protestantse Noorden bewapend had. Hij wist niets van het verraad van de Bisschoppen, en van de wens van het Vaticaan om een accoord met Engeland te treffen.

Misschien had Malone op de hoogte moeten zijn van de rol die het Vaticaan zou spelen; dat het bang zou zijn dat het Ierse volk door de macht van de gehate Engelse grootgrondbezitters en uitbuiters te vernietigen, wel eens de macht verzwakt kon hebben van Ierland's grootste grondbezitster — de Kerk. Het enige waaraan hij

dacht was de kreet om Nationale Onafhankelijkheid. Al het andere vervaagde; de rebellen bezetten een deel van de stad. Zelfs de rol die hij zelf gespeeld had in de O'Hickey-affaire raakte op de achtergrond. Toen Dr. O'Hickey de Bisschoppen en het Vaticaan getart had met zijn eis dat er aan de nieuwe Katholieke Universiteit in de Gaelische taal onderricht gegeven zou worden, had Daniel Malone, destijds Monseigneur Malone, President van Maynooth College, een niet al te fatsoenlijk aandeel gehad in de samenzwering tegen O'Hickey, waardoor diens verzoek om een eerlijk verhoor in Rome van de hand gewezen was, waardoor diens naam belasterd en gesmaad werd, terwijl hij uit de kerkelijke waardigheid ontzet werd en na een eenzaam leven in de dood gedreven werd.

Als Dr. Malone in 1916 in Ierland was geweest zou hij misschien anders opgetreden zijn, maar hij was nu eenmaal in Australië, de rebellen hadden een deel van de stad bezet en zijn Ierse patriotisme begon zich te roeren.

Vizioenen van de slachting. Angst voor zijn oude moeder die nog in Ierland woonde. Vurige liefde voor de zaak van zijn eigen volk. De oude haat tegen Engeland. Al die gedachten schoten in de grootste verwarring door zijn hoofd. En het gevoel van niets te kunnen doen en zo ver af te zijn . . .

„O Erin! Moeten wij U verlaten, gedreven door de hand van Uw tyran?

Moeten wij de Moederlijke zegen vragen van een vreemd en ver land?

Waar het wrede kruis van Engeland nooit meer gezien zal worden,

En waar wij — zo het Gode behaagt — zullen leven en sterven in heimwee naar het Ierse groen.”

Hij las en herlas de krantenberichten. Plotseling liep hij met energieke stappen over het gras op de pastorie af. Rode, gele, oranje en bruine blaren vormden een tapijt op het grasveld en ritselden onder zijn voeten.

Het was herfst in Melbourne, maar in Dublin was het lente en hadden de rebellen een deel van de stad in hun bezit.

Hij ging naar zijn studeerkamer, waar hij langer dan een uur in gedachten verzonken bleef zitten.

De volgende morgen verstreekte Aartsbisschop Conn de pers een communiqué, waarin hij de opstand betreurde en zich tegen de Sinn Fein uitsprak — de oude Aartsbisschop wist dat dit de politiek van het Vaticaan zou zijn en zei dit ook tegen Daniel Malone, toen deze hem een verklaring vroeg.

Zij redetwisten een uur lang. De seniele Aartsbisschop was onvermurwbaar, ondanks een peroratie van zijn Coadjutor tegen Brittannië en een pleitrede dat ze tenminste neutraal moesten blijven en afwachten hoe hun kudde op de rebellie zou reageren.

Zonder zich te bekommeren om de mening van zijn superieur liet Malone een persinterview publiceren, waarin hij de rebellen in bedekte termen steunde.

„Ik ben innig gegriefd om wat er gebeurd is en ik ben smartelijk getroffen door het verlies van mensenlevens,” zei hij daarin, „maar we moeten de feiten niet uit het oog verliezen. Daar ik weet wat er al in Ierland gebeurd is voor en na het uitbreken van de oorlog ben ik niet geheel overrompeld door deze feiten...” Na diplomatiek verklaard te hebben: „De Aartsbisschop heeft zich reeds over de kwestie uitgesproken en ik ben er van overtuigd dat hij de gevoelens van de Katholieke gemeenschap hier juist heeft weergegeven,” deed Daniel Malone een aanval op de Britse Regering wegens het falen van haar bestrijding van de mannen van Carson, en wegens haar weifelende politiek ten opzichte van Home Rule in Ierland. Hij eindigde aldus: „Ik hoop dat zij die nu al aandringen op executies eerst pogingen zullen doen vast te stellen wie verantwoordelijk zijn voor deze opstand.”

Voor de Paasweek van 1916 had Daniel Malone nog nooit in het openbaar verklaringen betreffende de oorlog afgelegd. Vele katholieken dienden in het Australische leger, maar velen waren ook gewikkeld in de Anti-Dienstplicht Campagne die zich uitbreidde. Er bestond

geen officieel, eensgezind standpunt over de oorlog en de dienstplicht; de Kerk hield zich buiten het geschil. Na de Ierse rebellie ontstond er echter een heftige beweging onder de geestelijken en in de Iers Katholieke afdeling van de arbeidersklasse. Daniel Malone voelde de versnelling van het tempo en stemde zich er op in.

John West reageerde volkomen anders op de Ierse rebellie: hij zag die als een bedreiging van de geallieerde krachtsinspanning. Sinds kort was hij zelfs nog blindelings patriotischer geworden. Slechts in de uren, dagen en weken die onmiddellijk volgden op de poging tot inbraak in het Vakbondgebouw werd zijn intense wil om de oorlog te winnen op de achtergrond gedrongen. De pers gaf een dramatisch verslag van het gebeurde. John West las de eerste berichten bij zijn ontbijt. De schoten die ze gehoord hadden waren afkomstig van een vuurgevecht tussen drie agenten en de drie inbrekers. De eerste agent was de trap opgelopen en had geschreeuwd: „Wie is daar? We zijn van de politie!” Het antwoord daarop was een serie revolvergeschoten, en hij viel dood op de grond. De tweede agent had het licht in de benedenverdieping aangedraaid en was toen ook de trap opgegaan. Piggy en Dick Bradley hadden kans gezien langs hem in de schaduwen weg te glippen. Ze renden over de gang met de bedoeling de auto van Snoopy Tanner te bereiken, die toen al weggereden was, en zagen zich de weg versperd door de derde politieagent. Er had een vuurgevecht plaats. Bradley kreeg twee kogelwonden en sleepte zich bloedend de trap weer op. De politie kreeg versterking en de drie aspirant inbrekers werden omsingeld. Bradley en Piggy, die zwaar gewond waren, werden naar een hospitaal vervoerd. Wood werd gearresteerd terwijl hij ineengedoken zat op een smal balkonnetje, waarop hij geklommen was in de hoop dat hij daar af zou kunnen springen en de plek bereiken waar hij dacht dat Lassiter wachtte in de tweede auto.

Nellie's stem onderbrak John West terwijl hij het krantenbericht in de grootste spanning las: „Waar was je tot vroeg in de morgen?”

„Ik ben nergens geweest. Onthou dat goed. Ik ben het huis niet uit geweest!”

Arty was 's morgens bij hem op het kantoor gekomen in radeloze angst dat Bradley dood zou gaan, en vastbesloten hem te zuiveren van schuld bij de aanklacht. Bradley had het dodelijke schot gelost, zei hij, maar de schuld moest op een van de andere twee gegooid worden. Hij wees minachtend het idee af dat er een mogelijkheid bestond dat hijzelf, Tanner, Lassiter of John West bij de misdaad betrokken waren. John West was echter niet van zins enige risico te lopen. Toen de drie in staat van beschuldiging gesteld werd wegens poging tot inbraak, beloofde hij hun protectie en rechtskundige bijstand en een vergoeding om zich te verzekeren dat ze niet 'klappen' zouden. Van dat ogenblik af behandelde hij de zaak via Frank Lammence en Arthur. David Garside was vier jaar geleden gestorven, daarom werd de beste advocaat die overbleef in de arm genomen als verdediger.

De verdediging ontwikkelde zich tot een duivelse samenzwering tegen Piggy. Tijdens het voorverhoor ontken- den zowel Bradley als Wood dat zij het schot gelost hadden — alle zes kamers van Bradley's revolver waren leeg, maar hij zei dat hij slechts geschoten had om de aandacht af te leiden. Piggy, die ervan overtuigd was dat de jury 'bewerkt' was, bekende dat hij uit zelfverdediging op de agent geschoten had. In verband met die bekentenis, waartoe zijn 'beschermers' hem verlokt hadden, werd de aanklacht tegen hem afzonderlijk behandeld.

Twee juries slaagden er niet in tot overeenstemming te komen of Bradley en Wood schuldig waren aan moord, en of ze het schot hadden gelost of niet. Zij werden daarom slechts schuldig bevonden aan het hun ten laste gelegde misdrijf van geringere aard en veroordeeld tot respectievelijk zes en vijf jaar gevangenis. De juries hadden geen eensgezindheid kunnen bereiken over de moord omdat drie leden een flinke som gelds gekregen hadden.

Piggy, die volkomen verbouwereerd was, werd schuldig bevonden aan moord en ter dood veroordeeld — men

had tegen hem gezegd dat hij zich niet bezorgd hoefde te maken als een dergelijk bagatel van een vonnis over hem uitgesproken werd, omdat er hoger beroep zou worden aangetekend en dat had J. W. al in orde gemaakt. Piggy's kinderlijke vertrouwen in J. W.'s magische kracht waar het rechtszaken betrof, werd in zijn eigen zaak niet bewaarheid: het beroep werd verworpen en hij werd op de vastgestelde dag opgehangen zonder te beseffen dat men hem in letterlijke zin 'de das had omgedaan.' Zo eindigde de levensloop van de man die John West dertig jaar geleden bedreigd had en tegen hem gezegd had dat hij hem 'rot zou slaan'. John West voelde zich alleen maar opgelucht door zijn dood.

Bradley en Wood zaten in de Pentridge Gevangenis en Arthur West ging daar geregeld heen om Bradley cigaretten en versnaperingen te brengen.

Enige weken na Pasen herinnerde Nellie John West eraan dat hij zijn gebruikelijke Paasbijdrage nog niet gestort had. Hij bromde zoiets dat hem het vel over de oren gestroopt werd en schreef met tegenzin een cheque. Toen ze het bedrag zag protesteerde ze en zei: „Maar John! We geven altijd op z'n minst vijftig!”

„Maar nu krijgen ze geen cent meer; je denkt zeker dat het geld me op m'n rug groeit!”

De volgende Zondag gingen ze met de twee kinderen naar de Mis in een deftige kerk in de buurt. John West ging bijna elke Zondag naar de Mis, maar woonde de Biecht of de Communie slechts eenmaal per jaar bij, het voorgeschreven minimum. Hij vond de biecht hinderlijk: in de duisternis van het biechthokje ontzonk hem het geloof in zijn eigen macht.

„Zegen mij, O vader, want ik heb gezondigd; het is twaalf maanden na mijn laatste biecht.”

Hij ging altijd naar de biecht in een kerk ver van zijn huis uit angst dat de priester hem herkennen zou. Hij biechtte slechts geringe overtredingen: onreine gedachten, vloeken, het overslaan van de Mis en het eten van vlees op Vrijdag. Hij biechtte nooit iets op van zijn omkoperijen, gewelddaden of knoeierij in zaken; hij kon er zich niet toe brengen dat als zonden te beschouwen.

De Mis begon. De priester in zijn rode gewaad en de altaarknappen in hun rood en witte uniformen prevelden de woorden en het ritueel van de offerande. Nellie volgde de Mis in haar Misboek. De meisjes, Marjorie en Mary, zaten een beetje te draaien, en John West stond op, ging weer zitten en knielde op de voorgeschreven ogenblikken. Toen het eind van de eredienst naderde werd het witte laken aan het altaarhekje aangebracht voor de Communie. Ongeveer de helft van de gemeente ging op een rij naar het altaarhekje; Nellie en de kinderen ook. John West zag hoe zijn vrouw haar hoofd in devotie ophief en haar mond opende om de ovale ouwel op haar tong te ontvangen, waarvan zij geloofde dat die het lichaam en het bloed van Christus was.

Toen de Communie afgelopen was liep de priester naar de kansel. Hij had een notitieboekje bij zich. John West hoorde hem de gebruikelijke woorden uitspreken: „Dit is de zoveelste Zondag na Pasen, en de tekst is ontleend aan dat en dat.” De priester was een onbekende voor John West en sprak, heel anders dan zijn voorganger, in een uitgesproken Iers accent. John West voelde zich een beetje slaperig: hij was zoals gewoonlijk de vorige avond naar de bokswedstrijd geweest.

„Dierbare Broeders en Zusters, ik zal nu de lijst van Paas-contributies voorlezen, en ik mag er wel bijzeggen, het totaal is veel lager dan het vorige jaar.” De pastoor las de lijst van de bijdragen vluchtig voor, te beginnen met de bijdragen van vijftig pond, dan die van twintig, vijftien en tien. Toen wachtte hij even en zei: „Mr. John West...”

John West luisterde nauwelijks, maar toen hij zijn eigen naam hoorde noemen schrok hij op en ging rechtop zitten.

„John West, vijf pond,” zei de priester. „En het had wel heel wat meer mogen zijn!”

Er ontstond een spanning in de kerk als bij een naderend onweer. John West pakte de leuning van zijn bank vast, deed zijn mond open alsof hij iets zeggen wou, aarzelde en liep toen naar buiten zonder een kniebuiging voor het altaar te maken. Nellie kreeg een kleur als vuur en de

kinderen lieten het hoofd hangen toen de priester verder ging. De mensen in de kerk stootten elkander aan en fluisterden.

Nellie keek links nog rechts toen ze de kerk uitliep. Ze voelde zich geschandvlekt en vernederd. Wat een schande dat te moeten aanhoren! Ze was een van de leidsters van het maatschappelijke werk in de kerk en John West was altijd meer dan royaal geweest. Toen ze dichterbij huis kwamen werd haar gevoel van vernedering vervangen door een voorgevoel van onvermijdelijke woede van haar man. Ze zag hem zitten op een stoel onder de foto van zijn moeder. Ze ging op de deur toe maar liep na een enkele blik op hem geworpen te hebben door. Ze wist dat zijn woede bekoeld was en dat hij tot bedaren gekomen was. Op een dergelijk ogenblik moest ze hem met rust laten, dat wist ze wel.

Geen woord werd tussen hen gewisseld tot vlak voor de lunch. Toen zei hij: „Dit is de laatste maal dat iemand uit dit huis de kerk binnen gaat.”

„Maar John, we moeten onze godsdienstplichten toch vervullen. De kinderen...”

„Als jij en de kinderen persé willen gaan, gaan jullie maar naar een andere kerk. De Kerk is de laatste paar weken krankzinnig geworden. Die pastoor was een Ier. Hij heeft me beledigd omdat ik voor de oorlog en de dienstplicht ben. Daarom zei hij dat. Goed, laat ze maar zien hoe ze 't 'm lappen zonder mijn geld. Ze krijgen geen cent meer van me. En ik zet nooit meer een voet over de drempel van een Katholieke Kerk!”

Het duurde niet lang of het nieuws van de John West aangedane belediging was tot Daniel Malone doorgedrongen. Aartsbisschop Conn zei tegen hem dat het een nieuw staaltje was van de onverantwoordelijke Sinn Fein-geest, die overal in Victoria begon toe te nemen, zelfs onder de geestelijkheid. De oude Aartsbisschop maakte zich bezorgd dat hij de rijkste begunstiger van de kerk verliezen zou.

Malone was ook bang dat John West de kerk zijn financiële steun onthouden zou, maar het incident wekte zijn Ierse zin voor humor op. Heimelijk lachte hij er om in

z'n vuistje. Niettemin betreurde hij het dat John West — om politieke redenen — voor het hoofd gestoten was. Daniel Malone's voornaamste politieke beginsel was Home Rule voor Ierland, maar zijn opleiding en ervaring hadden hem geleerd dat de Kerk politieke invloed moest hebben, en het had hem niet veel tijd gekost tot het inzicht te komen dat de Labour Party in Australië de beste kansen had. Hij had een op de toekomst berekend plan beraamd, waarin John West een vooraanstaande rol speelde. De Ierse priester had een zeer ongeschikt ogenblik gekozen om sarcastisch te zijn.

Bij zijn aankomst in Australië had Malone samengewerkt met de kerkhiërarchie in andere Staten bij het vormen van een organisatie, de Katholieke Federatie genaamd, die ten doel had druk op de Regeringen uit te oefenen om subsidies te krijgen voor Katholieke scholen. De Federatie was zover gegaan kandidaten te stellen tegenover Labourmannen die tegen die subsidies waren. Zij polste andere Labour-candidaten en verzocht hen de subsidies te steunen. De overgrote meerderheid van hen weigerde daarop in te gaan; toen legde Dr. Malone een verklaring af die hij spoedig daarna betreuren zou: hij adviseerde in het openbaar dat Katholieken slechts zouden stemmen op kandidaten die voor de subsidies waren.

Verscheidene Labour-leiders barstten in hun verkiezingsredevoeringen los in verwensingen tegen de Katholieke Federatie. Op de dag van de verkiezingen kon Labour de bij de Federale Verkiezingen behaalde winst niet behouden, en de niet-katholieke meerderheid in de Partij weet dit aan het sectarische strijdpunt. Toen kwam Malone op de gedachte een Bond van Katholieke Arbeiders op te richten, maar hij beseftte dat zulks de toestand nog verergerd zou hebben. Hij had al meegewerkt aan de splitsing in de Labour Party zonder daarmee zijn doel te bereiken. De Australische Katholieken bestonden hoofdzakelijk uit arbeiders en verknochte aanhangers van Labour; hij had het grootste deel hunner voor het hoofd gestoten. De toestand in de Labour Party moest hersteld worden, en John West kon hem helpen die te herstellen. Met dit doel voor ogen

ogen bracht Daniel Malone de volgende Zondagmiddag een bezoek aan de villa van John West. Hij wist het een en ander van John West's verleden, maar dat weerhield hem niet.

Hij hoefde niet ver te lopen: zijn eigen huis lag vlak tegenover dat van John West. Toen hij de brede weg overstak dacht hij aan de geslaagde vergadering die Katholieke leden van de Labour Party onlangs gehouden hadden. Op de vergadering waren de dienstplicht, het Ierse vraagstuk en, zoals vanzelf sprak, de subsidies voor Katholieke scholen in discussie gebracht. De vergadering besloot een campagne te organiseren dat steeds meer Katholieken zich bij de Labour Party zouden aansluiten. Als hij zich met dit als kerngedachte verzekeren kon van de steun van de machinerie van John West (die zo machtig was in Carringbush en in andere industriële districten en die een zo geweldige invloed uitoefende op vele Labourleden in het Parlement) dan zouden de subsidies voor scholen spoedig een sterk punt van het verkiezingsprogramma van de Labour Party worden. Die gedachte was hem een aansporing de taak die hij voor ogen had aan te pakken.

Malone had gehoord dat Mrs. West diep gegriefd was en dat Mr. West bedreigd had uit de kerk te treden. O nee, daar kon niets van inkomen. Het had geen zin zich met alles te bemoeien en onafhankelijk te doen waar het een dergelijk man betrof. Maar toch voelde hij zich niet op zijn gemak toen hij de klopper hard had laten vallen en het geluid van voetstappen in de lange gang horen. West zou razend zijn: ze zeggen dat hij een kruidje-roer-me-niet is. Hij zou wel eens kunnen vergeten dat hij het had tegen de Coadjutor van de hele Staat en iets kunnen zeggen dat niet te pas kwam. Jarenlang was Daniel Malone niet anders aangesproken dan met 'Uwe Genade'; niemand had ooit het woord tot hem gericht dan met de grootste eerbied. Het vooruitzicht beledigende woorden te moeten incasseren, zelfs van een millionair, stond hem niet erg aan. Moet er aan denken dat ik m'n kalmte bewaar en West's patriotistische gevoeligheden niet nog meer kwets, dacht hij.

„Hé, Uwe Genade, komt u binnen. Ik hoop dat U niet

lang hebt hoeven wachten. De dienstboden zijn vanmiddag vrij." Nellie West begroette hem met veel omhaal, maar onderdanig.

„Goede middag, Mrs. West. Hoe maakt U het?"

„O, uitstekend, Uwe Genade. Komt U toch binnen en gaat U zitten. Ik zal Uw hoed even ophangen."

Ze ging hem voor naar de ontvangkamer. „Neemt U toch plaats, Uwe Genade. Mr. West komt direct." Ze nam zelf plaats op een van de grote stoelen die toen in de mode waren en begon zenuwachtig aan haar zakdoek te frommelen.

Op dat ogenblik kwam John West binnen en ging zitten met een afgebeten: „Goede middag, Uwe Genade." Gewoonlijk voelde hij zich niet op zijn gemak in tegenwoordigheid van een vertegenwoordiger van de geestelijkheid, maar nu voelde hij alleen maar vijandschap. Ik weet allang waar hij voor komt, dacht hij, maar dat zal 'm niet veel helpen."

Malone beantwoordde zijn groet. John West merkte dat hij ook zenuwachtig was.

„Ik maakte een wandelingetje," loog Malone, „en ik dacht laat ik eens aanlopen en kijken hoe U het maakt."

„Dat is ons een grote eer, Uwe Genade," zei Nellie, terwijl ze haar zakdoek nog zenuwachtiger om haar vinger wond. Ik hoop dat John geen scène maakt, dacht ze. Ze zaten een volle minuut zonder een woord te zeggen. Malone scheen het nog langer toe, want John West's ogen bleven strak op hem gericht. Laat ik maar direct van wal steken, dacht hij; dat is het beste.

„Ik hoop en bid dat U dat incidentje van verleden week door de vingers zult zien, beste mensen; buitengewoon onfortuinlijk, buitengewoon onfortuinlijk..."

„Het doet me genoegen dat U het als een incidentje beschouwt, Uwe Genade," zei John West apathisch.

„Hm, wat zal ik U zeggen, nee. Ik beschouw het als een zeer ernstig iets. Het is U toch bekend dat ik gezorgd heb dat de betreffende geestelijke naar buiten wordt overgeplaatst?"

„Voor mijn part plaatst U hem over naar de Noordpool, Uwe Genade. Maar de vorige Zondag is mijn laatste bezoek aan de Mis geweest."

„Kom, kom, Mr. West, we mogen nooit zondigen omdat anderen het ook doen. Als Pastoor O'Connell in het vagevuur brandt is dat voor U nog geen reden hem daar gezelschap te willen houden. De kwestie zal gauw in het vergeetboek raken.”

„Ik vergeet nooit een belediging, Uwe Genade. Ik weet dat ik beledigd werd op grond van die Ierse kwestie. Ik werd beledigd omdat ik een patriot ben en wil dat Engeland de oorlog wint.”

Daniel Malone was om een antwoord verlegen, en Nellie maakte aanstalten iets in 't midden te brengen.

John West ging verder: „De houding die de Kerk de laatste paar weken aangenomen heeft wat betreft de inspanning om de oorlog te winnen bevalt me niet. U en de geestelijkheid moeten niet vergeten dat wij allemaal verslagen worden wanneer Engeland verslagen wordt. Alles wat een krachtig voortzetten van de oorlog in de weg staat is verraad.”

„Dat zijn krasse woorden, Mr. West. Ten slotte is Engeland zelf ook niet zonder blaam. Vele geestelijken en leken denken echter zoals U. Het staat hun vrij te doen zoals hun geweten hun voorschrijft.”

„U hebt toch goed begrepen dat ik naar aanleiding van dit geval mijn financiële steun aan de kerk stop zet, Uwe Genade?”

„Geld is niet alles, Mr. West,” zei Malone, „ik geef U mijn woord dat iets dergelijks nooit meer zal voorvallen.”

„Nee, het zal zeker niet meer voorvallen. Daar zal ik wel voor zorgen.”

De Britsche troepen onderdrukten de Ierse opstand, maar de reactie was dat de rebellen overal in de wereld steun kregen. In Australië bruiste de Ierse beweging, die tientallen jaren onder de oppervlakte geborrelt had, over, en Dr. Daniel Malone dook uit die heksenketel als haar leider op.

Een donderend applaus begroette hem toen hij een vergadering in het Melbournese Stadhuis, op touw gezet door een nationale organisatie voor hulpverlening aan Ierland, toesprak.

„...Uwe vrijgevigheid vanavond en in de volgende dagen zal uitkomst brengen aan de arme mensen die rondkruipen in de verkoolde ruïnes van O'Connell Street, en deze bijeenkomst en Uw grenzeloze sympathie zullen al die Ieren moed en hoop geven, levenden en doden — omdat vaderlandsliefde niet mee begraven wordt in het graf — die Ierland liefhebben en die, zelfs in Ierland's donkerste ure, niet wanhopen aan de toekomst van hun land...

„Onze trouw wordt van alle kanten in twijfel getrokken. Het antwoord daarop luidt dat de Ieren even trouw zijn aan het Keizerrijk waartoe zij, gelukkigerwijze of ongelukkigerwijze, behoren, als mensen die zichzelf inspecteren onder de omstandigheden maar zouden kunnen zijn. Mij staat het in ieder geval vrij te bekennen dat er diep in de harten van de Ierse mensen en van hun afstammelingen een overvloed van trouw ligt opgesloten, die het Britse Imperium nooit verdiend of zich verworven heeft. En ik sta hier om niets te verbergen, eerder om openlijk te proclameren, uit naam van mezelf, en ik geloof ook van U, dat deze diepten van trouw in de Ierse harten nooit gepeild zullen kunnen worden, en dat die schat van genegenheid nooit verworven zal worden, zolang Engeland Ierland niet die mate van zelfbestuur geeft, die wij hedenavond komen bepleiten en opeisen.”

Daniel Malone's ogen vulden zich met tranen. Hij stond met opgeheven hoofd terwijl de mensenmassa klapte, met de voeten stampte en hem toejuichte. Dit was zijn eerste grote openbare bijeenkomst. Hij kon niet zien waartoe de campagne zou leiden: hij wilde het niet zien. Aartsbisschop Conn werkte hem achter de schermen tegen. John West, die een grote rol speelde in Malone's toekomstplannen, verklaarde openlijk dat hij hem tegen zou werken. Malone wist dat hij zich het misnoegen van het Vaticaan op de hals kon halen: dit nam het weliswaar niet voor het Protestantse Engeland op, maar hij wist dat het Vaticaan niet gewoon was volksrevolutes te steunen. Daniel Malone handelde alleen zoals hij voelde dat zijn plicht hem gebod, zonder een ogenblik aan de consequenties te denken. Zelfs toen hij merkte

dat de Ierse Beweging samensmolt met de strijd tegen de militaire dienstplicht liet hij zich niet van zijn stuk brengen en ging op de ingeslagen weg voort.

Toen de Eerste Minister Hughes, slechts kort geleden terug van een bezoek aan Engeland, zich tot het volk wendde om een uitspraak over de dienstplicht buiten Australië — een referendum, waarin een duidelijk antwoord werd gevraagd: 'Ja', of 'Nee' — begon het land zich te verdelen in twee grote kampen.

In de steden en op het platteland verrees oppositie. Geen oppositie tegen de oorlog — deze kwam slechts van de kleine socialistische groepen en de Industrial Workers of the World — maar oppositie tegen gedwongen dienst in de strijd buiten Australië. Oppositie van vakverenigingsmensen, die op grond van de traditie tegen dienstplicht gekant waren; van ettelijke Labour-politici; van farmers die bang waren dat hun zoons opgeroepen zouden worden; van winkeliers die bang waren dat ze te weinig personeel zouden overhouden; van intellectuelen, die zagen dat er steeds minder van de persoonlijke vrijheid overbleef; van de Ierse minderheid en van Australiërs van Ierse afkomst.

Het kamp dat voor dienstplicht was werd gesteund door de dagbladen. Steun voor dienstplicht kwam van de rijken en gangsters en O.W.-ers; van de meeste Conservatieve en Liberale politici; van dames uit de Society, die sokken voor de soldaten breiden en voor het Rode Kruis werkten; van arbeiders- en farmerszoons die zich onder de oorlogsvaan scharden en hun bloed offerden opdat de wereld 'veilig gemaakt zou worden voor de democratie'; van Orangisten en hypocriete protestanten, die de anti-dienstplicht mensen beschouwden als 'trouweloze Roomsens' die trachtten 'het Imperium te verraden ter wille van de Jezuiten'.

En de leiders doken op: de gelegenheid bracht de mensen voort. De 'Ja'-troepen hadden een leider nodig die invloed uitoefenen kon op de arbeiders. De Conservatieve politici hadden geen kans die rol op zich te nemen, maar de Labour-Eerste Minister Hughes kon het wel en deed het ook. Voordat de oorlog afgelopen was had hij zich de bijnaam verworven van 'De Kleine Dig-

ger' *), maar zijn vroegere kameraden noemden hem 'Hughes, de overloper'.

De 'Nee'-troepen vonden leiding genoeg; onder de Socialisten en 'Wobblies', van Aartsbisschop Malone; onder de voormannen van de Vakbonden; onder sommige van de radicaal georiënteerde Labour politici.

Aan de vooravond van het eerste referendum in 1916 ontstond er een splitsing in de Labour Party over het punt van de dienstplicht. Ashton trad af als minister. Hughes herstelde de breuk door een compromis: gedurende het referendum zou iedereen vrij zijn de 'Ja'- of 'Nee'-zeggers te steunen, maar na afloop moest iedereen zich neerleggen bij de uitspraak van het volk.

Slechts in een periode van dergelijke politieke beroering konden Frank Ashton's principes en idealen zegevieren over zijn persoonlijke zwakheid. Hij wierp zich met vreugde in de strijd. Hij liet zijn persoonlijke problemen in de steek.

Martha had zich bitter beklagd dat hij nooit om haar en de kinderen dacht. Hoe kon iemand zijn mooie salaris opgeven door zijn ontslag te nemen! Het was al erg genoeg dat hij gokte en dronk en geld weggaf aan de eerste de beste landloper die hem erom vroeg. Hij had geprobeerd haar aan het verstand te brengen dat hij op grond van zijn principes geen deel kon blijven uitmaken van de Regering van Hughes. „Principes,” had ze snikkend uitgeroepen, „jij met je principes. Je vrouw en kinderen hoorden je eerste principe te zijn!”

„Och, Martha,” zei hij, „begrijp het toch!”

„Begrijpen?” antwoordde ze met hysterisch venijn.

„Harriet zou je principes wèl begrijpen. O ja. Dat bedoel je. Harriet begrijpt 't! Ze zou beter doen een eigen man op te scharrelen, in plaats van te proberen een anders man met haar principes te beduvelen!”

Vlak voordat de oorlog begon had Frank Ashton, afgestoten door Martha's kilheid, hokvastheid en haar onmacht om zijn politieke theorieën te begrijpen, een

---

*) Digger (graver — goudgraver) is de bijnaam die de Australische troepen in de eerste wereldoorlog in Europa kregen. (Noot v. d. vertaler).

nieuwe complicatie toegevoegd aan zijn toch al zo ingewikkelde leven — haar naam was Harriet.

In tegenstelling tot Martha was Harriet lichamelijk aantrekkelijk en stelde zij actief belang in de Labour politiek. Ze hadden elkaar voor het eerst ontmoet op een meeting van Labour Party afdeling, en er was een innige vriendschap tussen hen ontstaan, waarvan hij spoedig beseftte dat zij gebaseerd was op meer dan gemeenschappelijke intellectuele belangen. Harriet was een flinke, gezonde meid — haar lichamelijke aantrekkelijkheden maakten hem het hoofd op hol en hij was er de man niet naar een dergelijke opwinding te beteugelen. Het duurde niet lang of het kwam tot een intieme verhouding — die verhouding werd hun de baas: zij zwoeren elkander eeuwig trouw. Of hij zich van Martha liet scheiden of niet, Harriet zou nimmer van zijn zijde wijken, zei ze; en hij wist dat ze het meende.

Zich van Martha laten scheiden? Daar zat 'm de kneep: om de volheid van zijn liefde voor Harriet te verwezenlijken moest hij Martha innig leed berokkenen, en de twee jongens van zich vervreemden. Voor een dergelijk probleem bestaat geen bevredigende oplossing: het is zou oud als de wereld en de maatschappij; het is nog nooit opgelost, niet eenmaal, zonder dat een van de beide partijen daaronder leed. Hij haatte scènes en uiteenzettingen en hij wist dat hij, als hij Martha kwaadwillig verliet, nergens rust zou vinden en zich zou blijven kwellen met zelfverwijten. Martha begreep het niet, maar ze deed haar best, en ze was de moeder van zijn twee zoontjes. Hij kon Harriet evenmin opgeven; daarom liet hij de zaak maar op haar beloop. Dergelijke situaties blijven echter niet statisch; ze nemen de vorm van een eigen leven aan. Martha werd achterdochtig en het duurde niet lang of ze begon hem te beschuldigen. Ze verviel in een toestand van peinzend zelfbeklag, afgewisseld door perioden van hatelijke uitvallen, tot de atmosfeer in het huis ondragelijk werd en zelfs de kinderen er door aangetast werden.

Toen Frank Ashton het woord voerde op een meeting van de Socialistische Partij tijdens de eerste campagne van het referendum was hij uitermate opgewonden; hij

werd begroet als de verloren zoon bij zijn terugkeer in de schoot der militante socialisten, en Harriet zou er die avond ook zijn, op de voorste rij.

Toen hij de stampvolle zaal binnentrad zei iemand: „Daar heb je Frank Ashton. Maak een beetje ruimte voor hem. Succes, Frank. Geef ze d'r maar goed van langs vanavond!”

Hij voelde zich weer als in de dagen van de ouwe Tom Mann, weer temidden van zijn eigen mensen.

Frank Ashton had zich niet kunnen onttrekken aan de invloed van de corruptie die het Parlement op Labour vertegenwoordigers uitoefent. Hij was getuige geweest van die invloed op andere Labourmannen in het Parlement en later in het Federale Parlement, waarvan hij sedert 1910 lid was. Hij had gezien hoe ze in het Huis gekomen waren, vastbesloten om de arbeiders die hen daarheen gestuurd hadden te helpen. Dan werd er veel ophef van hen gemaakt, ze voelden zich gevleid, en ze begonnen zich een tikje boven het peil van de arbeidersklasse te voelen; hij had een paar van hen horen zeggen dat verscheidene kapitalisten en conservatieven 'aardige kerels waren als je ze beter leerde kennen'. Hun revolutionaire vuur werd geblust door hun omgang met mensen uit hogere kringen, het warnet van moeilijkheden van de parlementaire procedure, en in sommige gevallen door de kansen die hun geboden werden zich door het aannemen van steekpenningen te verrijken. Hij had er zoveel zien degenereren tot 'nette radicalen', die slechts in schijn opkwamen voor de aspiraties van de Arbeidersbeweging om hun zetel niet te verliezen, en die een muur van cynisme om zich heen optrokken om hun oude ideeën op de achtergrond te kunnen schuiven. Hij had gezien hoe velen hunner, speciaal in Victoria, in het spinnweb van de West-machinerie beklemd waren geraakt, waaruit hij zich na het debat over het Wetsontwerp ter Bestrijding van het Hazardspel in 1906 had weten los te rukken.

Dat hij zich aan de invloed van West had weten te onttrekken had hem echter niet geholpen de talrijke valstrikken te ontlopen, waarin Labourmannen in de Parlementen van het Kapitalistische regiem worden ge-

lokt. Jaren lang had hij het conflict gevoeld dat bestond tussen zijn Socialistische theorieën en het ontbreken daarvan in de Labour Party; verder kon hij langzamerhand niet meer buiten zijn salaris en was hij verwend geworden door de weldadige koestering van zijn maatschappelijke positie. Nu zou hij de arbeiders echter de waarheid vertellen over het verraad van Labour! Hughes en zijn kliek hadden hun ziel volkomen verkocht aan de oorlogsbonzen, en vele anderen grondden hun houding ten opzichte van de dienstplicht op hun schatting van het standpunt van de meerderheid in hun kiesdistricten.

Maar hij trad tenminste op als een waar lid van de Labourbeweging, en zelfs zo sterk dat zijn oude collega Hughes zijn laatste pamflet verboden had. Maar hij was vrij te schrijven, te organiseren en te vechten, vrij om te spreken als in de dagen van weleer. Hij was zich bewust van zijn aanleg voor welsprekendheid en rhetoriek — hij kon zijn gehoor boeien, of het nu in een Universiteit, een Parlement, op een meeting van een afdeling van de Partij, in een zaal, aan de oever van de Yarra of op de hoek van een straat was — en vanavond zou hij spreken als nooit tevoren.

In zijn ganse woelige loopbaan had hij nog nooit zo'n goede rede gehouden. Hij gaf Hughes en de renegaten van Labour, de Oorlogsstokers en de O.W.-ers, de Conservatieven en de Liberalen er van langs. Hij hekelde ieder die de dienstplicht steunde. Hij sprak de banvloek uit over de proclamatie, waarin Hughes de kleine man had opgeroepen: „Als iedereen dezelfde mening heeft als ik zal de proclamatie waardeloos zijn,” riep hij.

Hij overzag de voorste rijen om te zien of Harriet er was. Ja, daar zat ze! Met haar knappe gezichtje en haar stompneusje. Ze had handschoenen aan en ze zwaaide met haar arm en juichte even enthousiast als de anderen. De vergadering hing van het begin af aan zijn lippen. Zijn gevoelens waren de hunne. Hij laakte de maatregelen ter onderdrukking van de Socialisten en de I.W.W.: „Het zijn niet de agitatoren die revoluties maken. De revoluties ontspringen uit de harten van de mensen zelf; die mannen zijn de leiders van het volk,

en daarom haten en vrezen de vijanden van het volk hen.

„De reden dat men de dienstplicht hier aanbeveelt is omdat de arbeiders hier meer vooruitstrevend, militanter en eensgezinder zijn dan waar ook ter wereld. De arbeidersklasse van Australië is een voorbeeld voor de hele wereld geworden. Ik hoop innig dat alle arbeiders zullen beseffen dat de reden voor de onwettige oproep en de eis tot invoering van de dienstplicht is, mannen naar de slachtbank te drijven om de beurs van de rijken te trekken en ze een lui leventje te laten leiden. Deze oorlog wordt gevoerd om markten te veroveren en de arbeiders kunnen er op geen enkele manier voordeel van hebben. Hughes kan alleen maar zegevieren over de lijken van de Vakbonden die hem hebben helpen benoemen en hem macht gegeven hebben, en over de lijken van de mensen met wie hij jaren lang omgegaan is en samengewerkt heeft. Hij kan de weg naar de zegepraal slechts bewandelen over de lijken van jonge Australische arbeiders. De Australische arbeidersklasse zal Hughes zeggen waar het op staat! Hughes zal het afleggen!

Barney Robinson was ook op de vergadering. De volgende dag was Barney aan het werk in het hoofdkwartier van John West op de derde verdieping van een gebouw in de city. Hij was een hartstochtelijk anti-dienstplicht man, maar in zijn baantje als publicity-man en huurder van bokkers voor John West's stadion bevond hij zich in een broeinest van 'vendelzwaaiers' en 'ja-en-amen zeggers'.

Barney zat in een bijkantoor aan een tafeltje achter de toonbank. Hij was niet veel veranderd. Hij zag er een beetje ouder uit, zijn haar en zijn snor vertoonden grijze plekken en hij was duidelijk dikker geworden. Hij studeerde nog veel en gebruikte nog steeds alliteraties in zijn advertenties; over het geheel was hij de oude Barney Robinson gebleven. Achter de toonbank hing een bordje waarop voor ieder die het weten wilde te lezen stond dat dit het bij Notariële Acte Ingeschreven Kantoor was van de Boxing N.V., de Melbourne Harddra-

verij Vereniging en de Victorian Pony en Galloway Racing Club. Ter linkerzijde was John West's schraal gemeubelde kamer, met een afschrikkend bordje PRIVATE*) op de deur. Onder dat woord kon men nog de overblijfselen zien van het woord WEST, dat Barney er tijdens John West's kortstondige verblijf in het leger bijgeschreven had in inkt. De ergernis van zijn baas had Barney er toe gebracht het woord uit te krabben, maar het bewijsstuk bleef zichtbaar.

In het hoofdkantoor kweet Frank Lammence zich van zijn talrijke functies. Daar kwamen politici, beroepsmoordenaars, bokkers, journalisten, wielrenners, mannen in de draverij- en rensport en ieder die John West van dienst kon zijn, met hun tips en kregen hun geld.

In het kantoor ter rechterzijde leverde een zekere Richard Lamb al gauw het bewijs dat hij een gewetenloze en efficiënte uitvoerder van John West's plannen was. Een jaar geleden was Lamb nog bediende op het kantoor van een makelaar in onroerende goederen. Toen hoorde hij dat John West een boksinstituut wou openen in Melbourne. Hij voerde de onderhandelingen tot het huren van een uitgebreide engros wolzaak, iets ten Westen van de stad en schiep zich aldus een baantje als manager van John West's boks-ondernemingen in Victoria.

Barney Robinson had niet veel op met Richard Lamb. Barney vond dat hij, en niet Lamb, in dat rechtse kantoor moest zitten. Bovendien was Lamb vrijmetselaar — een verdomde schuinsrechtsmarcheerder, zoals Barney het uitdrukte. Barney kon zich niet herinneren wanneer hij voor het laatst naar de Mis was geweest, maar hij had de vijandige gezindheid behouden van alle Katholieken tegen de Vrijmetselaars, een vijandige gezindheid die John West niet deelde als het nuttige employé's betrof. Barney's antipathie voor Lamb was ook gebaseerd op een diepgaand meningsverschil in politiek en werkwijze. Terwijl Barney zich uitsluitend interes-

---

*) Noot v.d. vertaler: deze woordspeling is niet te vertalen. 'Private' betekent 'gewoon soldaat', maar ook 'Privé (kantoor)'. Barney had er dus van gemaakt: Private West (Soldaat West).

seerde voor de bokssport en voor de belangen van zijn bokkers opkwam, voerde Lamb de politiek uit van zijn werkgever om overal winst uit te slaan.

Lamb en Barney hadden het voortdurend met elkaar aan de stok. Lamb was een volkomen leek op het gebied van de organisatie van bokswedstrijden, maar hij werkte zich snel in zonder dat Barney een poging deed hem op de hoogte van het vak te brengen. Barney ageerde voortdurend voor verbeteringen, doch zonder resultaat. Hij ijverde voor betere betaling van de jongens in de bij-ronden, die zich voor een pond lieten aftuigen; hij bedong een hoger percentage voor de bokkers in de hoofdnummers en voor alles verlangde hij een nauwkeuriger, conscientieuzer geneeskundig medisch toezicht en dat er een eind gemaakt werd aan de gewoonte om bokkers die 'punch-drunk' *) waren geworden, aan wedstrijden deel te laten nemen.

Barney wist dat Lamb en John West er op uit waren bokkers in de ring op te stellen die zo toegetakeld zouden worden dat de toeschouwers waar voor hun geld kregen en zoveel mogelijk bloed zagen vloeien. Iemand die punch-drunk is laat altijd zijn handen zakken en slaat er dan in het wilde op los wanneer hij flinke opstoppers op zijn hoofd krijgt: hij is populair bij de supporters van de bokssport, een 'ouwe taaie', daarom stelden Lamb en John West zo iemand dikwijls op, maar ze hielden het niet lang vol en moesten er de bokssport aan geven en brachten dan de rest van hun leven door op schuifelende voeten en met een knikkend hoofd, en met denkbeeldige sparring-partners tegenover zich. Barney dacht dat het niet lang zou duren of er zouden in Melbourne meer 'punchies' zijn dan in enige andere stad ter wereld.

Barney bleef echter bij John West in betrekking. Hij liep tegen de vijftig en het was nu eenmaal zijn leven: hij was verzot geraakt op de bokssport en het samenstellen van de advertenties in bloemrijke stijl gaf hem

---

*) Noot v. d. vertaler: bokkers die al teveel slagen op het hoofd geïncasseerd hebben worden op den duur 'punch-drunk', een chronische hersenaandoening.

een zekere scheppingsvreugde. Tussen Florrie en hem bestond er echter een zwijgende disharmonie, een onuitgesproken verwijt harerzijds dat hij zijn talent verspild had in de machtssfeer van John West. Maar in ieder geval had hij er een reis om de wereld uitgeslagen.

Zijn wereldtournee met Honest Bert Squeers was uit maatschappelijk en financieel oogpunt gezien een succes geweest, maar wat het boksen betreft een fiasco. Squeers was gewoon op z'n retour. Barney had overeenkomstig de afspraak een wedstrijd om het wereldkampioenschap voor hem georganiseerd. Squeers werd in de eerste ronde K.O. geslagen.

Toen begon voor Barney een plezierreisje om de wereld. New York, Londen, Parijs. Hij maakte kennis met alle mensen van betekenis in de boks- en theaterwereld, ging naar fuifjes, schreef briefkaarten aan Florrie, hield toespraken met verkeerd gebruikte, verkeerd uitgesproken of foutieve Latijnse citaten en schreef brieven aan John West, waarin hij extra winst in uitzicht stelde, soms echte en soms alleen maar in zijn verbeelding bestaande, als hij nog wat kon wegblijven. Squeers won slechts enkele matches, maar verdiende flinke premies als hij van betere tegenstanders verloor.

Eindelijk gingen ze weer scheep naar Australië, waar Barney ontdekte dat veranderingen hadden plaats gevonden; de toto en de club waren gesloten, de oude 'gang' was voor het grootste deel opgebroken en John West was bezig een respectabel burger te worden. Dat beviel Barney wel. Hij kon zich nu op zijn gemak aan zijn geliefde advertenties wijden, in de encyclopaedie en in zijn boeken studeren, en van zijn loon een gemakkelijk en fatsoenlijk bestaan leiden. Het werd tijd dat hij een rustig leventje begon met Florrie die evenals hijzelf een dagje ouder werd en een beetje 'aangekomen' was — voornamelijk daar, waar het haar niet bepaald flatteerde.

Voor zijn vertrek uit Europa had Barney een contract afgesloten met Tommy Burns, de kampioen zwaargewicht van Europa, om een tournee door Australië te maken. Burns had daarin toegestemd omdat hij zich af wou maken van de geduchte negerbokser Jack John-

son, tegen wie hij niet boksen wou omdat hij 'de lijn trok waar het kleurlingen betrof'. Jack Johnson was hem achterna gereisd, zoals hij al gevreesd had, maar alle wanhopige pogingen van John West om hen in Melbourne tegen elkaar te laten uitkomen leden schipbreuk op het reusachtige bedrag dat Burns eiste voor wat hij wist dat zijn laatste wedstrijd als kampioen zou zijn.

Barney vond een andere tegenstander voor Johnson, een jonge Australische bokser, Bill Long. Long was jong en sterk, maar had nooit een goede trainer gehad. Hij bokste een vriendschappelijke wedstrijd tegen de Maori Starlight en leverde moedig slag, zij het ook niet wetenschappelijk. Hij was groot en sterk genoeg om het tegen Johnson op te nemen, had Barney overwogen, daarom sprong hij in de ring en bracht three cheers uit op Bill Long, de kampioen van Broken Hill, de aanstaande tegenstander van Jack Johnson. Long was van z'n leven niet in Broken Hill geweest, maar Barney zou dat wel beter weten dan hij.

In 1908 trad John West op als promotor van de zwaar geadverteerde match van Long tegen Johnson op een van zijn racecourses. De wedstrijd werd gehouden in een stromende regen. Johnson had er in toegestemd Long een paar ronden niet K.O. te slaan. Hij vermoedde niet dat hij gevaar liep verraden te worden. Sugar Renfrey was tijdopnemer en had instructies gekregen alles te doen wat in zijn vermogen was om de neger te laten verliezen, en de referee die een vooroordeel tegen kleurlingen had, had opdracht van John West gekregen Johnson 'op z'n Iers' uit te tellen of hem te disqualificeren wegens een stoot onder de gordel, als hij er maar enigszins kans toe zag.

De bokspartij was een klucht van het begin tot het einde. Johnson speelde met zijn in geen enkel opzicht tegen hem opgewassen tegenstander als een kat met een muis. Hij sloop als een grote zwarte panter door de ring; hij ving Long's stoten met zijn ellebogen, handschoenen en schouders op of trok zijn hoofd opzij, zodat ze hun doel helemaal misten. Toen Johnson in de tweede ronde uitgleed op het glibberige canvas hield de menigte haar

adem in en dacht dat hij knockout geslagen was, maar hij was direct weer op de been en de eenzijdige match werd voortgezet. Barney zei naderhand dikwijls dat Long pech gehad had dat hij de wedstrijd verloren had, omdat de scheidsrechter Johnson uitgeteld zou hebben als hij maar op de borst van de neger was gaan staan toen die uitgegleden was.

Na de zesde ronde begonnen de mensen het terrein te verlaten omdat ze geen zin hadden nog langer in de regen te staan. Toen de bokkers bij de tiende ronde uit hun hoek kwamen stak Johnson zijn handschoenen uit en schudde Long op de bokkersmanier de hand.

„Het is de laatste ronde nog niet,” zei Long, die er niets van begreep.

„Toch wel, Bill,” antwoordde Johnson, en zo was het ook. De ronde had nog niet lang geduurd of Long lag al op zijn rug — als een blok, buiten westen.

Tot groot verdriet van John West slaagde een andere promotor er in Johnson en Burns in Sydney samen te brengen voor de wedstrijd om het kampioenschap. De kranige kampioen had geen schijn van een kans tegen zijn zwaardere en technisch betere tegenstander. Burns vloekte en tierde terwijl Johnson hem hoonde en hem gruwelijk afstrafte. Het Amerikaanse rassenhaat-vraagstuk werd in de ring uitgevochten en de neger won.

Sindsdien is er veel water naar de zee gestroomd. John West kocht in Sydney het Stadion op en opende er een in Brisbane en in Melbourne, maar Barney maakte geen promotie, zoals hij verwacht had. Hij werd naar de achtergrond verbannen. Toen hij zich daarover beklagde zei John West dat hij niet in het bezit was van de noodzakelijke scherpzinnigheid in zaken om directeur van een stadion te worden.

Barney werd in zijn bezigheden gestoord door het binnenkomen van een keurig gekleed jongmens.

Barney stond direct op.

„Hier Lou. Kom hierheen,” zei hij met gedempte stem. De jonge man liep met zijn hoed in de hand naar het eind van de toonbank, waar Barney voorovergebogen stond, met zijn armen op de toonbank leunend en met het air van een samenzweerder.

„Hello, Barney,” zei hij zachtjes, begrijpend dat er van hem verwacht werd dat hij zich heel rustig zou houden. Hij was niet groot, maar zwaar gebouwd, met een brede borst. Zijn zwarte haar was recht achterover gekamd en borstelig en zijn brede Ierse gezicht straalde goedhartigheid uit. Hij heette Lou Darby. Zijn gezicht vertoonde geen tekenen dat hij beroepsbokser was, maar Barney dacht dat hij toch de beste beroepsbokser was die de handschoenen ooit had aangetrokken. Darby had, hoewel nog geen een en twintig, iedereen die tegen hem opkwam verslagen, met inbegrip van twee titelhouders uit Amerika.

Barney keek over zijn schouder of de kantoordeuren dicht waren en fluisterde Darby in het oor: „Pas op voor de lui daar binnen. Het zijn allemaal patriotten zoals je weet. Reguliere imperialisten; tenminste dat zeggen ze om bij J. W. in de pas te komen. Hij wil dat je in dienst gaat. Daarover wil hij met je spreken. Hij is nog niet op 't kantoor.”

„Iedereen wil dat ik teken. Oude vrouwen houden me op straat staande. Ik krijg witte veren over de post. Waar zou ik voor moeten gaan vechten? Ik heb al eerder tegen hem gezegd dat ik niet teken. Hij heeft het me al gevraagd toen hij in het leger was voor die recruteringsstunt.”

„Laat ze hun verrekte oorlog zelf maar uitvechten. Maar die recrutering zit Jack nu eenmaal in z'n hoofd. Die gelooft alles wat hij in de kranten leest. Er valt niet met hem te praten. Hij zal alles doen om je over te halen te tekenen; 'k zal barsten als 't niet waar is.”

„Wat mij betreft kan ie naar de verdommenis lopen.”
„Zo mag ik 't horen. Je verdient geld als water; laat je niet door die lui te grazen nemen. Zeg ze waar 't op staat. Jack is stapel geworden. Gisteren zegt ie nog tegen me: 'hoe oud ben je, Barney?' 'Te oud', zeg ik. 'Te oud in m'n test om dienst te nemen, als je dat soms bedoelt. Bovendien,' zeg ik, 'heb ik platvoeten.' 'Hazenvoeten, bedoel je,' zegt ie. Godzammelazere, ik had nooit gedacht dat het zover met Jack West zou komen. Hij is zeker benauwd geworden voor zijn miljoenen.”

„Best, laat 'm maar voor zijn eigen miljoenen vechten.

Ik heb een moeder en een zuster waar ik voor zorgen moet en ik doe vast niet mee aan de oorlog voordat ik genoeg geld verdiend heb dat ze de rest van hun leven onbezorgd kunnen doorbrengen."

„Yeh, en ga in geen geval voordat je wereldkampioen geworden bent. Ik zeg al tegen Frank Lammence en Lamb: 'Jullie hebben een wereldkampioen op stal staan en nou willen jullie dat ie onder dienst gaat,' zeg ik. Door het raam achter Darby drong het geluid van gejuich, gezang en muziek de kamer binnen. Hij draaide zich om en trok het gordijn op. Barney kwam bij hem staan en ze keken naar de juichende menigte en de lange colonne marcherende soldaten en luisterden naar de schetterende klanken van de militaire kapel die de opwekkende tonen van 'Tipperary' blies.

Ze keerden zich tegelijkertijd om toen de deur van het kantoor van Lamb openging.

„Dag Mr. Lamb," zei Darby, „hoe gaat 't met U? Mr. West wou me spreken."

„Goeiendag, Darby," zei Lamb. „Ik verwacht Mr. West ieder ogenblik. Wacht maar in zijn kantoor. Heb je de advertentie al opgemaakt, Barney?"

Barney keek Lamb nors aan en liep weer om de toonbank heen. „Ja, die ligt hier op tafel."

„Breng 'm op mijn kantoor," zei Lamb kortaf. Hij zag er nog vrij jeugdig uit, onder de veertig. Zijn ogen waren glashard, zijn lippen dun, zijn kin was aggressief en hij lachte zelden.

Op dat moment kwam John West met energieke stappen het kantoor binnen. „Hello, Lou."

„'Lo, Mr. West."

John West's kantoor zag er kaal en armelijk uit: een tafel, vier stoelen en de bekende foto's. De wit gekalkte muren zaten vol uitgeslagen plekken en de ramen waren al tijden niet gelapt.

John West hing zijn hoed in de hoek achter de deur op en trok een la in de tafel open. Hij haalde er een flesje uit en nam twee tabletten — hij hield zijn hoofd met een ruk achterover en slikte ze door met een behendigheid die op een lange oefening wees.

Buiten het kantoor stond Barney over de leuning van

zijn stoel gebogen en rekte zijn hals uit om iets van het gesprek op te vangen.

John West ging achter zijn tafel zitten. „Je hebt je nog niet aangemeld, hè, Lou?”

„Nee, Mr. West.” Darby frommelde zenuwachtig aan zijn hoed.

„Is het wel goed tot je doorgedrongen dat men daar openlijk schande over begint te spreken?”

„Ik heb zoiets gehoord.”

„Besef je ook dat de beroepsbokserij bezig is naar de kelder te gaan?”

„Ziet er zo'n beetje naar uit.”

„Als de oorlog afgelopen is komt het wel weer in orde. De hoofdzaak is dat de oorlog gewonnen wordt. Besef je dat ook?”

„U bedoelt dat ik me aanmelden moet?”

„Juist. Je kan nou eenmaal niet altijd je eigen zin doen, is 't niet? Ik heb heel wat voor je gedaan.”

„Ik had al grote wedstrijden achter de rug voordat U mijn promotor werd, Mr. West. Maar in ieder geval teken ik niet voordat ik genoeg geld verdiend heb om mijn moeder en zuster te onderhouden, voor het geval dat ik mocht sneuvelen.”

„Dat gebeurt niet.”

„Ik teken nog niet. Dat is m'n vaste besluit. Eerst moet ik nog in een paar wedstrijden uitkomen en wat geld opzij kunnen leggen.”

„Ik zou zeggen dat je niet slecht gebolwerkt hebt; je heb een paar honderd pond opzij kunnen leggen.”

„Dat is ook zo, Mr. West, maar ik moet een paar duizend pond hebben. En trouwens, waarom zou ik tekenen en voor Engeland vechten?”

„Omdat wij allemaal mee ten onder gaan, als Engeland ten onder gaat. Als Duitsland de oorlog wint gaan al onze bezittingen, ons geld, onze gezinnen en familie te gronde.” John West sloeg met de vuist op tafel.

„Duitsland is niet zoveel erger dan Engeland, als U 't mij vraagt.”

„Sla niet zo'n onzin uit. De Duitsers zijn barbaren. Ze verbranden en folteren krijgsgevangenen. Ze willen de hele wereld beheersen.”

„Op 't ogenblik beheerst Engeland de wereld. Kijk maar 's wat 't in Ierland gedaan heeft. Mijn grootmoeder was er bij; ze heeft me er alles van verteld. Ik vecht niet voor Engeland voordat ik m'n schaapjes op 't droge heb.”

„Als je je niet aanmeldt zal je volgende match je laatste zijn tot de oorlog afgelopen is.”

„Het kan me niet schelen wat U doet, maar ik teken nu niet.”

Darby keek John West over de tafel recht in zijn ogen aan. „Ik ben van plan iedere tegenstander te verslaan, Mr. West, en daar kunt U me niet van terughouden. Ik ben van plan mijn tegenstanders in de hele wereld te verslaan, dat zal U zien, al moest ik er voor naar Amerika gaan.” Hij zette zijn hoed met een ruk op, ging weg en sloeg de deur met een smak achter zich dicht. Toen hij voorbij liep fluisterde Barney: „Bravo, boy. Ik loop met je mee. We gaan samen een kop thee drinken.”

Terwijl ze de trap afliepen zei Barney: „Was het je ernst toen je over het gaan naar Amerika sprak?”
„Ik ga naar Amerika, Barney. Nu in ieder geval.”

Daniel Malone voelde zich Ier in hart en nieren tijdens de campagne van het referendum over de dienstplicht. Op openbare vergaderingen, door de kerk georganiseerde feestjes en bazars, avondmaalbijeenkomsten en in zijn Missen vond hij altijd de gelegenheid de oorlog te bestrijden, die hij beschreef als een schunnige oorlog om handelsmarkten, en om te betogen dat NEE stemmen de beste manier was om de belangen van Australië te dienen.

Toch was hij bevangen door een vaag gevoel van onbehagelijkheid. Hij was oorspronkelijk in het strijdperk getreden om Ierland bij te staan, maar het duurde niet lang of hij merkte dat de revolutionaire aard van de campagne tegen de dienstplicht vat op hem kreeg; hij merkte dat hij begon af te drijven naar een bondgenootschap met de revolutionaire linkervleugel van de Arbeidersbeweging, de Socialisten en de 'Wobblies', en de meer strijdbare groep van de Labour Partij — krachten

waartegen de Katholieke Kerk traditioneel gekant was — krachten die Daniel Malone zelf bestreden had voor zijn vertrek uit Ierland. Voor de eerste maal in zijn leven voelde hij een zekere verwantschap met die mensen. Als hij het woord voerde op hetzelfde podium met een leider van de Socialisten, die er prat op ging atheïst te zijn, begon hij bewondering voor de man te voelen. Wanneer de Eerste Minister Hughes stukken uit een arbeidersblad door de censuur liet schrappen en een pamflet of een blad verbood, begon dat zijn heftige verontwaardiging gaande te maken. Toen twaalf I.W.W.-leiders wegens 'brandstichting' in de gevangenis waren gezet, kwam hij tot de ontdekking dat hij het eens was met veler bewering dat de getuigen omgekocht waren. Hij begon ook te merken dat hij schik had bij het lezen van verslagen over geslaagde gewelddaden in Ierland. Hij begon zelfs minachting te voelen voor de Rooms-Katholieke *) Aartsbisschop van Perth in West Australië, die een aanhanger van de dienstplicht was.

Toen de campagne haar kookpunt bereikte op de dag van de stemming had hij er geen spijt van dat hij zich zo gecompromitteerd had dat de rijken en de bevoorrechte klasse in hun pers hun gal over hem uitstortten, terwijl de armen en slechtbedeelden hem overlaadden met vleierende bewijzen van hun vriendschap. Toen de uitslagen bekend werden was hij in de wolken. We hebben het gewonnen! De dienstplicht is afgestemd!

Zijn gevoel van onbehagelijkheid bleef echter bestaan. Wat zou het Vatikaan wel zeggen? Hij begreep dat het Vatikaan, als er sprake was van partijdigheid, liever zou zien dat de Duitsers het wonnen; hij wist niettemin dat vele van zijn verklaringen in strijd waren geweest met de politiek van het Vatikaan.

In de periode van rust die op de campagne volgde werd hij zich bewust van het verlangen om terug te trekken, zijn plan door te voeren om politieke invloed te krijgen met John West als bondgenoot. Hij betrapte zich erop dat

---

*) Noot v. d. vertaler: de Engelse Staatskerk en andere protestantse kerkgemeenschappen in Engelse landen kennen ook Bisschoppen en Aartsbisschoppen.

hij nieuwe middelen zat te bepeinzen om weer op de een of andere manier contact te krijgen met dat mysterieuze mannetje, dat de macht bezat zonder welke zijn plannen onuitvoerbaar waren.

De geschiedenis bestemde het echter anders. Nadat de dienstplicht afgestemd was ontstond er een splitsing in de Labour Party en liep Hughes over naar de Conservatieven om een 'Win de Oorlog'-Regering te vormen, die een beroep op het volk zou doen binnen een jaar een nieuwe stemming te houden over de dienstplicht. Ierland's strijd voor Home Rule was er ook nog. Er bestond nog geen gelegenheid voor Daniel Malone om terug te trekken. De NEE-meerderheid wakkerde de haat van zijn tegenstanders aan; het lot wilde dat hij meegesleept werd door de razende stroom van de woelige jaren.

John West was in woede ontstoken over de uitslag van het referendum. Waarom had Hughes dat referendum ook laten houden? Waarom had hij de dienstplicht niet eerst ingevoerd en de mensen daarna pas naar hun mening gevraagd?

Twee maanden later was hij echter op een morgen in een woedende bui over een aangelegenheid van een gans andere aard. De kranten kwamen met het bericht dat Lou Darby als verstekeling aan boord van een vrachtschip naar Amerika vertrokken was.

John West liep als een briesende leeuw in zijn kantoor heen en weer, schermde met de krant tegen Lamb, Frank Lammence en de man die er het vorige jaar in geslaagd was John West de macht in handen te spelen over het Sydney Stadion, een zekere 'Snowy' Bacon.

„Hij komt in geen enkele strijd om het wereldkampioenschap in Amerika uit. Laat dat maar aan mij over. Hij is benauwd geworden en heeft het hazenpad gekozen. Een mooie 'vechter' moet ik zeggen,” schreeuwde John West.

„Ik heb gehoord dat hij in Amerika wil uitkomen met Tex Rickard als promotor,” zei Bacon. „Ik ken Tex Rickard goed. Ik zal hem een brief schrijven.” Bacon was een lange hoekige kerel met blond haar en even over de veertig. Hij was misschien wel de meest veelzijdige

athleet die Australië ooit heeft voortgebracht: hij muntte uit als bokser, worstelaar, in wedstrijden wie in de kortst mogelijke tijd bomen van gelijke dikte om kon hakken, in de ruitersport en in bijna alle andere takken van sport. Hij was directeur van John West's Sportstadion in Sydney; hij was promotor geweest van de bokswedstrijd tussen Burns en Johnson, en hij was promotor van en scheidsrechter in ettelijke bokswedstrijden van Lou Darby. De sport was zijn afgod: sport die op een commerciële basis georganiseerd werd, maar sport waarbij alles eerlijk toeging. Bacon had echter twee eigenschappen die niet veel goeds voorspelden voor het slagen van Lou Darby's Amerikaanse avontuur: hij beijverde zich bij John West in de gratie te komen en hij was een patriot die actief deelgenomen had aan de recruteringscampagne.

„Ik zal Tex Rickard een brief schrijven,” zei Bacon voor de tweede keer. „Hij zal goed nota nemen van wat ik hem zeggen zal. Ik kan hem bijvoorbeeld schrijven dat Darby zich aan de militaire dienst onttrokken heeft.”

„Goed idee. Ik zal Darby wel mores leren. Ik zal me in verbinding stellen met een lid van het Federale Kabinet en de Regering contact met de Amerikaanse Regering laten opnemen en gedaan krijgen dat hem de toegang tot Amerika geweigerd wordt,” zei John West.

„Ik zal het Parlementsgebouw meteen opbellen, als U wil,” zei Lammence.

„Als we het goed aanleggen moet het ons lukken het hem onmogelijk te maken in Amerika uit te komen,” zei Lamb.

Toen Frank Lammence getelefoneerd had, zei John West: „Ik zou wel eens willen weten wie er achter gezeten heeft dat Darby de plaats kon poetsen. Hij moet iemand gehad hebben die hem een handje geholpen heeft.” Eensklaps knipte hij met zijn duim en wijsvinger van zijn rechterhand. „Een ogenblikje. Ik ben benieuwd... Is Barney op z'n kantoor?”

„Ja,” zei Lamb.

„Laat hem binnenkomen. En laat ons een ogenblik alleen.”

„Barney, Mr. West wou je even spreken,” zei Lam-
mence, terwijl hij zelf, Lamb en Bacon van het toneel
verdwenen.

Barney deed zonder een woord te zeggen wat van hem
verlangd werd.

„Doe de deur dicht.”

Barney deed de deur met bevende handen dicht en
draaide zijn snor op en ging van de ene voet op de
andere staan.

„Wie heb je een paar dagen geleden opgebeld over ver-
trekdata van schepen. De een of andere journalist, is
't niet?”

„Ja, Jack. Een vriendje van me.”

„Dat had toch niets te maken met het naar Amerika
gaan van Darby, is 't wel?”

„Hoe kom je daarbij, Jack?”

„Sta me niet voor te liegen! Jij bent degeen die hem
zijn hoofd op hol heeft gebracht met al die anti-oorlog
ideeën van je. En ik ben er van overtuigd dat je iets
te maken hebt gehad met zijn reis naar Amerika. Sst...
je hoeft niets te zeggen. Na al wat ik voor je gedaan heb
lap je me nu iets dergelijks achter m'n rug om.”

Barney kreeg een kop als vuur en frommelde om beur-
ten aan zijn snor en zijn horlogeketting, maar hij gaf
geen antwoord.

„Is het wel tot je doorgedrongen dat Darby zich aan
de oproep voor de militaire dienst onttrokken heeft?
Dáárom is hij naar Amerika gegaan.”

„Kom, je kan 't hem niet kwalijk nemen, Jack. Hij is
een geweldige bokser, en de oorlog heeft zijn carrière
verwoest. Je kan 't hem niet kwalijk nemen dat ie de
kans waarneemt om het wereldkampioenschap te ver-
overen voordat hij gaat vechten.”

„Vechten? Dat komt niet in zijn hoofd op! Waaraan
ontleent hij volgens jou het recht zich te onttrekken
aan de oproeping van alle ongetrouwde mannen om af-
gericht te worden? Alleen maar omdat hij Lou Darby
is? Als het oorlog is geldt de stelregel: wat billijk is
voor de een is billijk voor de ander.”

„Het is me niet opgevallen dat er met dat principe bij
de oorlogvoering rekening gehouden wordt.”

„Weet je wat de kwestie met jou is? Je bent een kanker, maar één ding kan ik je wel vertellen. Darby gaat niet aan wal in Amerika.”

„Dat staat nog te bezien.”

„Best, maar in ieder geval krijgt hij geen contract. Daar zal ik voor zorgen. Hij komt in geen enkele wedstrijd uit en ik zal er ook voor zorgen dat hij op transport gesteld wordt naar Australië en bij het leger ingelijfd wordt, want daar hoort hij. En doe zelf ook maar niet zo gewichtig. Je bent zo belangrijk niet dat ik niet buiten je kan als het zo uitkomt. En sta niet zo te peuteren aan dat bespottelijke snorretje van je. Donder op! Misschien heb je niets beters te doen. Ik wel!”

Gedurende die periode deed Nellie een wanhopige poging aan haar ongelukkige, mislukte huwelijksleven te ontsnappen.

Nellie was zeven en dertig, had vier kinderen ter wereld gebracht, maar zag er veel jonger uit. In haar gevoelsleven was ze nog een meisje. Ze had zich in zichzelf teruggetrokken; ze leefde in een wereld waarin ze nog steeds wachtte op de vervulling van de romantische dromen van haar jeugd.

John West had zijn belofte gehouden haar in materiële zin alle mogelijke comfort te verschaffen, maar haar huwelijksleven was een bittere teleurstelling voor haar. Het samenleven met een man wiens reputatie oorzaak was dat de 'fatsoenlijke rijkelui' haar met de nek aankeken; een man wiens enige belangstelling bestond in macht die voor geld te koop was; een man, verstoken van alle tedere gevoelens; een man voor wie het huwelijk bestond uit een symphonie van abrupte zinnelijke crescendo's, zonder te zijn voorafgegaan door de subtiele préludes die een gevoelige, welopgevoede vrouw verlangt; een man die vond dat een vrouw slechts behoefte kon hebben aan kinderen, dienstboden, een mooi huis, dure kleren en godsdienst.

John West had alle tedere gevoelens van aanhankelijkheid die zij gepoogd had voor hem aan te kweken, in de kiem gesmoord.

Ze wist net genoeg van zijn zaken om zich taferelen voor

de geest te roepen van corruptie, gewetenloosheid en terreur.

Nellie nam aan dat hij van haar en van de kinderen hield. Ze kwamen niets tekort.

Voor zover ze wist was hij haar trouw gebleven sinds zijn affaire met de actrice, maar die ontrouw zou ze hem nooit vergeven. Afgezien van zijn humeurigheid en zijn puriteinse standpunt dat de man de baas is in het gezin, was er niet veel aan te merken op zijn gedrag in huiselijke aangelegenheden. Hij spaarde geen kosten waar het de opvoeding van zijn kinderen betrof: hij spoorde Mary aan door te gaan met haar pianostudie, Marjorie met vioolspelen en dansen, en liet hen vol trots stukjes voorspelen als er bezoek was. De kinderen waren van hun kant eerbiedig en hadden ontzag voor hem, maar meer niet. Zij bleven ook aan de buitenkant van het bolwerk dat John West om zich opgericht had in zijn opgang naar de macht.

Ieder die zijn vrouw ziet als een deel van zijn wereldse bezittingen en haar verlaagt tot de rol van betaalde bedgenote en broedmerrie riskeert dat ze tegen hem in opstand komt zodra de gelegenheid zich voordoet. De vrouwen hebben allerlei manieren bedacht om zich te wreken op mannen die haar gekocht hebben en haar de rol toebedeeld hebben van wezens van een lagere orde. Vrouwen die dergelijke wraakoefeningen bedrijven beseffen over het algemeen de volle draagwijdte van haar handelingen niet. De prostituée die geslachtsziekten overbrengt op boemelaars of ontrouwe echtgenoten zoekt geen wraak; de vrouw die haar zin krijgt door in tranen uit te barsten, door nukkige buien en tegenbeschuldigingen, zint evenmin op wraak; de echtgenote die er een geliefde op na houdt is niet op wraak uit. Niettemin zijn zij onwetens werktuigen van de wraakoefening der natuur. Nellie West zon niet op wraak; veeleer was zij op zoek naar de tederheid en de liefde die haar man haar onthouden had. Ze was rijp voor een poging om te ontsnappen uit de gevoelsgevangenschap die John West haar had opgelegd.

Haar kans kwam in de winter van 1917. John West vond dat het huis niet groot genoeg was nu de kinderen

groter werden en besloot daarom een vleugel te laten aanbouwen met meer slaapkamers, een muziekkamer, een biljardkamer en vertrekken voor de dienstboden. Nellie West had in de film een bevredigend substituut gevonden voor haar verlangen naar melodramatische avonturen, liefde en romantiek. De held in elke film was haar held, in iedere film was de minnaar haar minnaar, en uit alle films fixeerde zich voor haar het beeld van de beroemde filmster uit de eerste Wild West films: de Amerikaanse filmster William S. Hart. Hij werd de grote minnaar van haar avontuurlijke dromen — ridderlijk, dapper en teder.

Toen de bouwvakarbeiders kwamen met gekras van zagen, geschraap van troffels, hamergeklop en met de lucht van krullen en metselspecie, zag Nellie tot haar verbazing, terwijl een rilling van sensatie haar doorvoer, dat de ploegbaas van de metselaars een sprekend evenbeeld was van haar filmheld. Hij was waarempel precies zo gekleed als hij: een platte hoed met een brede rand, een cowboy shirt met grote ruiten, een dikke riem om zijn middel en keurige zwarte schoenen! De natuur en de geschiedenis hadden samengewerkt om een van die merkwaardige coïncidenties te produceren, met behulp waarvan Nellie hun willoos werktuig werd.

Toen ze hem voor het eerst zag dacht ze dat ze misschien droomde, maar later hoorde ze dat de andere werklui hem aanspraken met 'William S'. Ze kwam achter zijn ware naam — Bill Evans. Het duurde niet lang of ze maakte er een gewoonte van voor het keukenraam te staan en naar hem te kijken, terwijl hij zijn werk deed met grote handigheid en alles precies in de puntjes. Of als hij op vriendelijke toon, maar zeker van zijn zaak, zijn gezag uitoefende over de anderen. Zij kwam tot de ontdekking dat ze de dromerige liefde voor haar filmster begon over te dragen op die lange blonde man die door de aannemer van haar man in dienst genomen was als metselaar.

In het begin verontrustte de ontdekking haar. Ze dacht er zelfs over het aan de priester te vertellen in de biechtstoel, maar kon zich daar niet toe brengen. En zo begon ze zich in te beelden dat Bill Evans haar min-

naar was. Ze richtte het zo in dat de gelegenheid zich bood een praatje met hem te maken. John West was er op gestelde dat hij bekend stond als een goed werkgever en daarom had hij er bij Nellie op aangedrongen dat zij zelf toezicht zou houden op de thee die 's morgens en 's middags verstrekt werd en bij het middageten. Drie keer per dag kwamen een paar werklui naar de keuken met keteltjes voor de thee; soms kwam Bill Evans de portie voor de metselaars halen.

Het was een vreemde liefdesgeschiedenis. Nellie begon haar droom als werkelijkheid te zien; nu eens door een verstolen blik, dan weer door enkele woorden die helemaal niet pasten in het kader van hun maatschappelijke verhouding, liet zij Bill Evans merken dat ze zich door hem aangetrokken voelde.

Het duurde niet lang of ze kon zich niet meer beheersen. Zoals dat ook met verliefde bakvissen gaat dacht ze niet aan de indruk die haar optreden op anderen maakte; de dienstboden begonnen het in de gaten te krijgen en erover te roddelen en de andere werklui begonnen Bill Evans in de maling te nemen.

In het begin was Bill Evans beduusd geweest over haar avances; daarna vermaakte het geval hem en nog later intrigeerde het hem. Toen het lente werd begon hij echter te wensen dat ze nooit werk van hem gemaakt had. Bill was een 'enfant chéri' bij de vrouwen, en evenals alle dergelijke mannen was hij ijdel en zich bewust van zijn charme voor het andere geslacht. Het was geen toeval dat hij zich kleepte als William S. Hart; dat had hij al gedaan van het ogenblik af dat hij zijn gelijkenis met de kranige filmheld ontdekte. Hij was een van die zeldzame mannen die tegelijkertijd een boemelaar en een goed echtgenoot konden zijn: hij sprong zo nu en dan uit de band, maar zorgde er wel voor dat zijn gezin er niet door opgebroken werd. Hij was in de dertig en op zijn manier gelukkig getrouwd. Hij hield van knappe gezichtjes en slanke figuurtjes, maar dit was heel iets anders; zijn vrouw stond op het punt haar tweede baby te krijgen. Je moest natuurlijk ergens de lijn trekken, maar...

In ieder geval was een liefdesavontuurtje met de vrouw

van Jack West zelfs voor Bill Evans iets te riskant; zelfs William S. Hart zou zich in zijn geval wel tweemaal bedenken. Hij maakte bij zichzelf uit dat hij deze éne keer geen gebruik van de hem geboden gelegenheid zou maken, al moest hij erkennen dat ze verdomd lief en een zeldzaamheid was. Ze had vier kinderen, maar ze kon het opnemen tegen vrouwen die tien jaar jonger waren en nog nooit een kind gehad hadden. Hoe oud zou ze wel zijn? Tegen de veertig, van moraal gesproken! Een vrouw uit duizenden, verdomd als 't niet waar was!

Op een morgen dat Bill Evans dicht bij de grond aan het werk was en de specie met kennersblik zachtjes over de stenen streek, zag hij Nellie achter het huis vandaan komen. Hij volgde haar met zijn ogen. Ze had stijl, dat moest gezegd worden, ze had ras en was begeerlijk, een van die vrouwen waarbij je alleen met zachtheid en tere woordjes iets bereiken kon, die je lievigheidjes in 't oor fluisteren moest en die dan van liefde in je armen wegsmolten. Ze komt hierheen!

Hij deed of hij verdiept in zijn werk was, maar hij hoorde het geruis van haar lange witte rok heel goed en was onder de indruk van de nabijheid van haar geparfumeerde lichaam.

„Zou ik Uw lucifers alstublieft even mogen lenen, Mr. Evans? Ik wou het licht onder de ketel aansteken en kan de lucifers niet vinden.”

„Uh, ja natuurlijk.” Zijn stem klonk net alsof die niet uit zijn eigen keel kwam.

„Dank U wel. Vindt U 't geen schitterend weer? Ik ben dol op de lente. Dan voel je je zo echt levend.”

Hij merkte dat andere mannen die dichtbij aan het werk waren naar hen keken en hun oren spitsten. „Uh, ja,” bracht hij er met moeite uit.

Hij ging door met zijn werk, maar wierp steelse blikken op haar terwijl ze een van de bijgebouwen binnenging en er na een minuut of zo weer uitkwam. Ze kwam weer op hem toe!

Hij voelde dat ze vlak naast hem stond en keerde zich om. Haar rechterhand was uitgestrekt en het lucifersdoosje lag in de palm van haar hand. Hij legde zijn

troffel neer en ze liet het doosje voorzichtig in zijn hand vallen.

„Dank U wel, Mr. Evans.” Hij hoorde dat haar stem zwak en bevend klonk. Ze keerde zich om en liep met snelle passen naar de achterkant van het grote huis.

Wat? Een briefje in het lucifersdoosje! „Kom zelf de thee halen — kom vroeg voordat de anderen er zijn. Veel liefs, Nellie.” Godzammelazere!

Een half uur daarna stond Nellie West voor schafttijd aan het keukenraam op de uitkijk. Haar hele lichaam trilde en ze dacht aldoor: hij moet komen, hij moet het begrijpen en zelf komen. Als hij komt, moet hij gauw komen — het is nog maar tien minuten voordat de anderen komen.

De keukenmeid, een grote vrouw met blozende wangen, kwam de keuken binnen. „Ik zal de thee voor de werklui maar vast klaarzetten, Mrs. West.”

„Nee, laat maar. Dat zal ik wel doen. Maak jij de provisiekamer maar af.”

„Het is helemaal geen moeite, Mevrouw.”

„Ik zei toch dat ik het wel zal doen, Mary. Doe asjeblijft wat ik je opgedragen heb.”

De keukenmeid schrok van haar scherpe toon. „Goed, Mevrouw. Ik dacht alleen maar...”

„Ik zei: doe wat je gezegd wordt.”

De vrouw ging de keuken uit en deed de deur achter zich dicht. Nellie zag Bill Evans de hoek van de steiger omkomen. Hij had een grote ketel bij zich. Hij keek tersluiks om onder het lopen.

Ze ging van het raam vandaan en leunde op de tafel tegenover de deur. Haar bloed stroomde snel en bruisend door haar aderen en wekte een gevoel van onbedwingbare hartstocht in haar op zoals ze nooit tevoren gekend had.

Eerst de voetstappen, toen de klop op de deur.

Ze zei fluisterend: „binnen,” terwijl haar stem oversloeg, en ze zag zijn omtrekken die zich in het zonlicht aftekenden; hij knipperde een beetje met zijn ogen omdat hij haar niet goed kon zien in het gedempte licht van de keuken.

„Ik wist dat je komen zou,” zei ze en hield haar boven-

lichaam iets achterover boven de tafel, waartegen ze geleund stond. Ze keek hem met wijd opengesperde ogen aan en haar lichaam was strak. Haar kastanjebruine haar was naar achteren gestreken en haar borsten gingen op en neer boven haar smalle middel.

„Waarom blijf je in de deur staan?” zei ze uitdagend met een zachte, verleidelijke stem.

Hij deed zijn mond open maar er kwam geen geluid uit; toen zette hij plotseling de ketel op de grond en in twee grote stappen was hij vlak bij haar. Zijn armen sloten zich om haar middel en terwijl hun lippen zich onstuimig op elkaar sloten sloeg ze haar armen om zijn hals en gooide daarbij zijn hoed af, zodat die op de grond viel. Ze kusten elkaar vurig tot ze geen adem meer konden halen. Nellie liet haar vingers door zijn blonde haren glijden.

„Ik hou van je! Ik kan het echt niet helpen! Ik hou van je!”

Hij pakte haar bij haar schouders en keek haar in de ogen. Zijn hartstocht was ten volle opgewekt, maar hij wist niet goed wat hij doen moest en geneerde zich een beetje. Hij ging plotseling een eindje van haar af staan, raapte zijn hoed op, pakte de ketel van de grond op en zei hees: „Wat doen we? Wat doen we in Godsnaam? Geef me de thee maar.”

Ze had een verhit gezicht en haar haar zat in de war en een paar slierten waren losgeraakt van de knot achter op haar hoofd. Ze pakte de ketel van hem aan en vulde die uit de kraan van de theebouilloir. Hij nam de ketel van haar over en liep naar de deur.

„Je hoeft je nergens over te schamen. Nergens over!” Ze haalde een stukje papier uit haar blouse en stopte het in zijn vrije hand. „Kom vanavond om acht uur in die kamer.”

„Nee. Vanavond niet. Het is niet in orde, wat we doen. We mogen niet... 't is... Mr. West... wat zou hij wel...”

„Dat hindert niet. Alles komt in orde. Je moet komen. Vanavond om acht uur,” antwoordde ze alsof het een uitgemaakte zaak was, terwijl ze haar haar weer glad streek.

Net toen hij antwoorden wou hoorden ze voetstappen bij de binnendeur van de keuken.

„Ga nu,” zei ze. „Ik hou van je. Je moet het begrijpen. Vanavond om acht uur. Dan kunnen we samen praten.” Hij aarzelde. Toen hij nog iets zeggen wou kwam de keukenmeid de keuken binnen. Hij bleef nog even besluiteloos staan en ging toen naar buiten. „Wel verdomd,” mompelde hij aldoor op weg naar zijn werk en terwijl hij om de steiger liep. „Verdomd nog an toe!”

John West had kopzorg, maar Nellie's avontuurtje met Bill Evans was de oorzaak van zijn slechte bui niet. Hij had geen enkele verandering in haar gedrag opgemerkt. Hij had niet gemerkt dat ze een of twee keer per week naar de bioscoop ging zonder een van de kinderen mee te nemen, zomin als hij gemerkt had dat ze zenuwachtig was en zich tot een gesprek met hem forceerde. Ze was iets wat er altijd was: een op haar rug liggend bestanddeel van zijn machtswereld. De gedachte dat ze het in haar hoofd kon halen hem ontrouw te zijn kwam eenvoudig niet bij hem op, en daar hun vrijage in bed op ongeregelde tijden alle grondtonen van genegenheid en tederheid miste had hij niet eens gemerkt dat ze nog minder dan vroeger reageerde op zijn onopgesmukte rechtstreekse hartstocht. Ook zat de oorlogstoestand hem niet meer dan gewoonlijk dwars; zijn hoop dat de Geallieerden de overwinning zouden behalen had zelfs onlangs nieuw voedsel gekregen door het bericht dat Amerika zich in het conflict gemengd had.

Zijn zorg werd wèl veroorzaakt door een bericht uit Amerika, maar het was van gans andere aard. Lou Darby was dood!

Uit de persberichten viel min of meer op te maken dat het geen zuivere koffie was: òf Darby had zichzelf vergiftigd, òf hij was met voorbedachte rade of door een toeval vergiftigd. Waarom had Darby ook geen dienst genomen toen hij het hem gevraagd had? Dan zou hij in leven gebleven zijn en had hij wereldkampioen kunnen worden. Hij had er nu reusachtig spijt van dat hij met behulp van Bacon alles gedaan had wat in zijn vermogen was om Darby dwars te zitten. Ze hadden aan

zijn manager geschreven en hem er door middel van dreigementen en het aanbieden van geld toe gekregen dat hij zijn pogingen om een bokswedstrijd voor Darby te organiseren zou staken tot de oorlog afgelopen was. Darby had toen wanhopige pogingen in het werk gesteld zelf een tegenstander te vinden, maar Bacon's brieven aan Rickard en de stijgende oorlogshysterie in Amerika hadden die pogingen verijdeld. Toen was de New Yorkse pers, voornamelijk op aanstichting van John West en Bacon een campagne begonnen om Darby te doodverven als iemand, die zich aan de militaire dienstplicht onttrekt. Een tijdlang zag de jonge man, die door de meeste Australiërs beschouwd werd als de beste professional die ooit de bokshandschoenen had aange trokken, zich gedwongen de kost te verdienen door exhibition-matches te houden in circussen in kleine steden bij wijze van extra-nummer. John West en Bacon wreven zich in de handen van plezier. Ze hadden Darby een lesje gegeven; nu zou hij wel terugkomen en zich voor de dienst aanmelden. Als de oorlog dan afgelopen was zouden ze de kampioenen uit Amerika laten overkomen en hen in Australië tegen Darby laten uitkomen. Het was niet zo heel moeilijk geweest voor de vijanden van Lou Darby de Amerikaanse promotors van bokswedstrijden ertoe te bewegen te weigeren hem tegen een Amerikaan in de ring te laten komen. Darby zou op z'n minst de titel middengewicht in de wacht slepen, en daar voelden ze niets voor. Het beroepsboksen in Amerika was toen, en is nu nog, een wereld van geld en omkoperij. Wedstrijden om de wereldtitel betekenen reusachtige entreegelden voor de promotors; de wereldtitels moesten allemaal in Amerika blijven. Geen wedstrijden en geen vrienden — de teleurstelling en de eenzaamheid. Het duurde niet lang of de pers in twee werelddelen probeerde Darby voor te stellen als een lafaard, die zich aan de militaire dienst onttrokken had. Toen Amerika nu in de oorlog trad met een ongeëvenaard trompetgeschal, begonnen de giftige pennen in New York de jonge man nog zwarter te maken en hem kapot te maken, hoewel hij niet anders gewild had dan zijn bestemming te volgen.

Darby weigerde naar Australië terug te gaan; in plaats daarvan meldde hij zich aan bij het Amerikaanse leger. Dat was voor hem zelf echter niet meer dan een nutteloos gebaar. Hij was levensmoe, in zichzelf gekeerd en voelde zich ziek.

De diep geschokte Australische sportmensen kregen te horen dat hij overleden was aan voedselvergiftiging, opgedaan in een trainingskamp in Tennessee, terwijl hij op het punt stond met de Amerikaanse overzeese strijdkrachten naar Frankrijk te vertrekken.

Kon men zeggen dat John West en Snowy Bacon medeplichtig waren aan de dood van Lou Darby of die hadden uitgelokt? Barney Robinson was klaarblijkelijk die overtuiging toegedaan, want toen John West op een morgen op zijn kantoor kwam hoorde hij Barney met een stem die hees was van verdriet en woede Snowy toeschreeuwen: „Zo, nou hebben jullie je zin, hoop ik!” „Daar hebben Jack en ik niks mee te maken,” zei Bacon, terwijl hij wees op de krant die Barney net vlak voor hem op tafel gesmeten had. Bacon's gezicht zag zo bleek als zijn haar. Het bericht had hem een geweldige schok gegeven. Hij had Darby bewonderd; door zijn bemiddeling had Darby zijn kans gekregen in Sydney. Als door een donderslag werd hij getroffen door het in-gemene van zijn aandeel in de samenzwering tegen Darby, en een diep gevoel van schuld kwam over hem.

„Zo, hebben jullie daar niets mee te maken?” herhaalde Barney. Zijn gezicht vertrok zich krampachtig en de tranen stonden hem in de ogen, terwijl hij de rand van de tafel vastgreep. „Jij en Jack hebben hem als een beest opgejaagd. Ik weet er alles van, jullie hebben hem opgejaagd omdat...”

Hier werd hij gestoord door de binnenkomst van John West. Hij keerde zich om en greep onderwijl de krant.

„Hier! Heb je de krant al gelezen?”

„Ja.”

„Ik hoop dat je nu je zin hebt.”

„M'n zin? Hoe bedoel je?”

„Ik hoop dat je nu je zin hebt, nu je Lou in de dood gedreven hebt.”

John West voelde zich of hij een klap in zijn gezicht gekregen had. Van het ogenblik dat hij het bericht gelezen had, was hij ten prooi geweest aan zelfverwijten. „Doe niet zo krankzinnig,” kon hij er nog net uitbrengen. „Ik kan het toch niet helpen dat hij iets gegeten heeft dat toevallig vergiftig was. Ik was vast van plan na de oorlog een wereldkampioen van hem te maken; wat het me ook gekost had.”

„Wat het je ook gekost had,” bouwde Barney hem sarcastisch na. „Zal ik je 's wat vertellen? Het enige wat je in de bokssport interesseert is hoe je er geld uit kan slaan. Dat weet ik. En ik weet ook dat je sinds de oorlog stapelkrankzinnig geworden bent, omdat je bang bent je miljoenen kwijt te raken. Maar je wil dat je miljoenen door anderen beschermd worden, en omdat Darby zich daartoe niet wou lenen heb je hem als een beest opgejaagd — heb je hem de dood ingedreven. Dat zeg ik!”

Barney was volkomen buiten zichzelf. Zijn woorden prikkelden John West tot de onvermijdelijke zelf-rechvaardiging. „Ik heb me alleen laten leiden door Darby's belang. Zijn dood is een geweldige slag voor me. Ik heb me buitengewoon voor hem geïnteresseerd.”

„De manier waarop je je belangstelling voor hem toonde was dan wel hoogst eigenaardig. Je kan tussen de regels door lezen dat hij zelfmoord gepleegd heeft, en daar hebben jullie twee hem toe gedreven.”

„Doe niet zo melodramatisch. Zijn dood moet vermoedelijk aan een noodlottig toeval worden toegeschreven, zoals het ook in de krant staat. Zo niet, dan zitten de Amerikaanse promotors er achter. Zij zouden natuurlijk niet graag zien dat Darby naar Australië overstak en hier het wereldkampioenschap haalde.”

„De Amerikaanse promotors hadden niets meer te vrezzen van Darby; hij was zo goed als op weg naar Frankrijk,” ging Barney voort die tegen zijn gewoonte in volhield. „Ik ben niet van Lotje getikt, en ik kan me heel goed indenken wat er aan 't handje geweest is sinds die arme Lou weggegaan is. Ik heb nog pas geleden een brief van hem gekregen. Hij teerde weg van heimwee, en van verbittering en wanhoop om wat hem aangedaan

was. Ik geloof dat hij zelfmoord gepleegd heeft. Denk je 's goed in. De fijnste kerel die ooit geleefd heeft, iemand met ontwikkeling, en moedig als een leeuw. En zo iemand zou zelfmoord plegen!"

Een traan welde in Barney's oog op en biggelde langs zijn wang. Hij veegde hem weg met de achterkant van zijn hand.

„Gedraag je als een man. Je hebt zelf meegeholpen hem naar Amerika te laten gaan. Waarom geef je jezelf de schuld niet?"

„Hij heeft zelf het besluit genomen naar Amerika te gaan. Wat bleef er anders voor hem over? Jij hebt tegen hem gezegd dat hij geen wedstrijd meer zou krijgen tenzij hij tekende. De oorlog kan nog jaren duren. Wat bleef er anders voor hem over dan naar Amerika te trekken? De ellende is begonnen door wat jij hem aangedaan hebt toen hij er eenmaal was — dat heeft hem in de dood gedreven."

„Als je 't maar uit je hoofd laat dergelijke praatjes verder te vertellen. Ik ben niet van plan te slikken dat een van mijn mensen op die manier stelling tegen me neemt. Darby is dood en gedane zaken nemen geen keer," zei John West op bitse toon, maar toen sloeg hij om. „Je bent eenvoudig overspannen door dat bericht, da's alles. Het waait wel over. Denk er niet meer aan."

„Denk er niet meer aan. Ja, dat kan jij doen. D'r zijn heel wat dingen die je vergeten moet, en daarom ben je ook zo'n kraan in het vergeten. Maar ik zal Lou Darby en de tragiek van zijn leven nooit vergeten. En ik zal er geen doekjes om winden hoe ik er over denk ook."

„Je moet oppassen wat je zegt. Je snapt toch wel terdege dat je hier niet onmisbaar bent, veronderstel ik?"

„Ja, ik weet heel goed dat je 't zonder mij kan stellen," antwoordde Barney bedaard. Onder de invloed van het schokkende nieuws en zijn grote verdriet borrelde al zijn opgekropte minachting voor John West in hem op en stroomde naar buiten. „Ja hoor, ik kan hier best gemist worden, nu ben ik niet meer onmisbaar en dus is het nu mijn beurt om afgedankt te worden. Van het

kleine troepje mannen die je op gang geholpen hebben toen Waratah de postduivenwedstrijd won, zijn Sugar en ik de enigen die overgebleven zijn, en als we overbodig worden zijn wij aan de beurt om op straat gezet te worden. Mick O'Connell en Jim Tracey heb je uit Australië gejaagd, en Piggy, al was 't ook een vent van niks, is aan zijn eind gekomen aan 't eind van een touw, en Joe duldt je alleen maar om je heen omdat hij een broer van je is."

Terwijl Barney sprak en John West recht in de ogen keek, keek Bacon in stilzwijgen verzonken van de een naar de ander en merkte dat John West zijn kaken op elkaar klemde en dat zijn ogen van woede ineengekrompen waren tot kleine spleetjes.

Barney ging voort: „Van het ogenblik dat je de toto geopend hebt, heb je iedereen die je kende voor je eigen doeleinden gebruikt. Wat me 't meest spijt in m'n leven is dat ik ooit iets met je te maken heb gehad. Ik had me er buiten moeten houden, zoals Eddie Corrigan."

„Ja, en wat is er van Corrigan terecht gekomen? Die zit in de gevangenis! Ik heb gehoord dat ze hem in de gevangenis gegooid hebben omdat hij lid was van de I.W.W., en een fabriek in brand gestoken heeft of zo iets."

„Dat was een complot. Eddie was geen brandstichter. Hij had de moed om voor zijn overtuiging uit te komen en daar kan hij trots op zijn."

„Robinson, ik zal je één ding vertellen. Ik heb altijd gedacht dat je tegen me was en nu vaar je eindelijk onder je eigen vlag. Je hebt heel wat uit me geslagen, onder meer een reis om de wereld. Als je dan zo'n Piet bent, zoek dan maar een ander baantje."

„Dan zal ik jou 's wat vertellen, West. Je zal nooit de genoegdoening smaken mij gedaan te geven. Ik ben degeen die jou opzegt. Ik dien nu, op dit ogenblik, mijn ontslag in. En let goed op wat ik zeg, jullie beiden: de hele wereld zal kennis krijgen van de ware geschiedenis van Lou Darby. Daar zal Barney Robinson voor zorgen. De hele wereld zal te weten komen dat hij tot zelfmoord gedreven is door een stelletje vendelzwaaiende rotzakken."

Voordat John West een woord kon zeggen was Barney de deur uit. Hij bleef zijn belofte getrouw. Kort daarna deed een verhaal de ronde dat Darby naar Amerika gegaan was omdat men geen wedstrijd in Australië voor hem organiseren wou tenzij hij dienst nam bij het leger. Er werd in het bericht op gezinspeeld dat 'een paar mensen in de Australische bokskringen' de ramp van zijn reis naar Amerika op hun geweten hadden. De woede van de Australische sportmannen keerde zich tegen Snowy Bacon. Elke keer als hij de deur uitkwam was er iemand die riep: „Daar heb je de vent die Lou Darby vermoord heeft.” Toen er in Sydney een film vertoond werd, waarin de veelzijdige Bacon de heldenrol speelde, werd hij uitgefloten en gehoond door het publiek dat schreeuwde: „Hij heeft Lou Darby vermoord!”

Bacon vertrok kort daarop naar Amerika en niemand heeft hem ooit weer in Australië gezien.

John West ontsnapte aan de woede van de supporters van Lou Darby. Barney kon maar één krant in Australië vinden die bereid was zijn verhaal op te nemen, en die krant was niet eens bereid de naam van de machtige John West rechtstreeks in verband te brengen met een ernstig schandaal.

Toen Bill Evans op een avond op weg was naar zijn rendez-vous met Nellie in een hotelkamer die op haar kosten gehuurd was in de city, had hij het lelijk te kwaad. Hij moest op de een of andere manier een eind maken aan die stiekeme verhouding.

Als je vrouw zwanger was, was je een lammeling als je haar zo behandelde. De baby was binnenkort op komst. Myrtle was achterdochtig en dat kon je haar niet kwalijk nemen. Haar stem had verwijtend geklonken toen ze hem gevraagd had: „Waar ga je vanavond naar toe, Bill? Waarom kan je in deze tijd niet aldoor thuis blijven? Ik heb je hier nodig.”

Ze was de laatste tijd prikkelbaar en hysterisch, net zoals in de laatste weken voordat de eerste baby kwam. Verdomme nog an toe, ze zou krankzinnig worden als ze er achter kwam! Je kon niet weten wat ze doen zou

— misschien zou ze de baby er wel door verspelen. Myrtle was een best wijf en een man die zoiets uithaalde moest eigenlijk een doodtrap krijgen. En als John West er ooit achter kwam... Evans rilde bij de gedachte alleen. Hij zou je vermoorden. 't Was niet voor de eerste maal dat hij iemand vermoord had. Bill Evans zag in zijn verbeelding zijn eigen doodsbericht al in de krant: „Gisterenavond is het lijk van een onbekend gebleven man uit de Yarra opgehaald.” Verdomme nog an toe.

Wat een waanzin ook om een verhouding met de vrouw van Jack West te beginnen. Hoe had hij het in zijn hoofd gehaald. En Nellie? Zijn gevoelens voor haar bestonden uit een mengeling van sexuële attractie en meelij. Wat John West betreft had hij niet de minste wroeging. Als je je vrouw zo behandelde verdiende je niet beter. Nellie had allerlei beschuldigingen tegen haar man geuit — hij was somber van aard en humeurig, had ze gezegd en in bed was het net een beest. Zijn godsdienstige gevoelens waren gehuicheld; zijn Heilige Drieëenheid was Geld, Bezit en Macht. Hij was een slecht mens: moorde-naars en alle mogelijke misdadigers werkten voor hem; ze wist zeker dat hij mensen vermoord had of laten vermoorden. Ze had Bill verhalen verteld van de tijd dat zijn leven bedreigd werd, van zijn bodyguards en van haar overtuiging dat hij de aanstichter was van de laffe bomaanslag op O'Flaherty.

Bill Evans stapte uit de tram, liep zo onopvallend mogelijk de stoep van het hotel op en ging naar binnen. Hij was altijd bang dat men hem herkennen zou. Mr. en Mrs. Smith! Verdomme nog an toe!

Hij liep de kamer in en ging op het bed zitten. De tijd was al voorbij dat Bill Evans hunkerde naar die bijeenkomsten met Nellie. Hij had van de verboden vrucht geproefd, maar wou liever niet uit het Paradijs gebannen worden. Hij moest vanavond nog een eind maken aan die gevaarlijke liaison, zei hij aldoor maar tegen zichzelf.

Ze was laat. Niets voor haar. Ik hoop maar dat er niets aan de hand is. Hij liep naar de dressoir en trok in gedachten de laden open. Wat had het voor zin dat ze hem cadeautjes gaf. Shirts. Dassen. Een horloge. Sokken.

Ondergoed. En dat prachtige pak in de klerenkast. Verdomme nog an toe! En dat dieventaaltje dat ze me leert, dat zuivere Engels. Heregod, wat kon een mens zich toch belachelijk maken.

Wat moest je met haar beginnen? Een flirt is ze niet. Ze zegt dat dit de eerste en enige keer is dat ze West ontrouw is geweest en ik geloof het. Ze is verliefd op me. Ze wil dat we er vandoor gaan naar Queensland of naar het buitenland. We zouden nooit ver genoeg kunnen gaan om West te ontvluchten. Hij zou ons tot het eind van de wereld achterna reizen. Ze neemt nu al te veel risico. Die afspraakjes hier vindt ze niet genoeg: we moeten 's Zondags picknicken en naar de bioscoop gaan. Het zou zo eindeloos doorgaan tot Myrtle of West hen betrapten, en dan... Verdomme nog an toe!

Hij hoorde de bekende voetstappen van Nellie in de gang en zijn hartstocht werd opgewekt. Hij wist dat hij nooit een eind zou kunnen maken aan die gevaarlijke liefdesgeschiedenis. Hij wist dat hij zich door de gebeurtenissen zou laten meeslepen tot iemand anders er een eind aan maakte, iemand anders — John West of Myrtle!

De zomer van 1917 brak aan en John West had nog steeds niets gemerkt van de ontrouw van zijn vrouw. De affaire met Lou Darby was in zijn geheugen verbleekt; de oorlog en zijn zakelijke aangelegenheden namen zijn hele aandacht in beslag.

Toen Aartsbisschop Malone hem op een Zondag in September een bezoek bracht keek hij verbaasd op. Hij was wel verbaasd, maar toch in zijn schik, want hij was sinds kort tot de slotsom gekomen dat hij zijn conflict met de kerk zo gauw mogelijk moest bijleggen. Hij besepte heel goed dat de situatie allerminst gunstig was voor het herstellen van de breuk, maar hij was in een verzoenlijke stemming.

„Morgen komt een deputatie van de Katholieke Federatie haar opwachting bij U maken op Uw kantoor, Mr. West,” zei Aartsbisschop Malone. „Het leek me gewenst eerst met U te komen praten. Ze willen een van Uw renbanen hebben voor de massameeting. Men heeft ons een van de tentoonstellingsterreinen geweigerd.”

„U kent mijn gevoelens, Uw Genade,” antwoordde John West. „Als de meeting georganiseerd wordt om verdeeldheid te zaaien en de pogingen om de oorlog te winnen nadelig te beïnvloeden, wil ik daar part noch deel aan hebben.”

Aartsbisschop Malone aarzelde.

„U hebt steeds uiting gegeven aan Uw sympathie voor de Ierse kwestie, Mr. West.”

„Natuurlijk, dat heb ik ook. Mijn moeder was een pracht van een Ierse vrouw.”

John West keerde zich om en keek naar de foto van zijn moeder. Hij had haar vaak bittere opmerkingen aan het adres van Engeland horen maken, omdat het zich verzette tegen de eisen van de Ieren. Hij twijfelde er niet aan of ze zou net zo op de huidige toestand gereageerd hebben als de meeste Ierse Katholieken in Australië, maar de angst over wat er met zijn opgestapelde geld gebeuren zou als Engeland de oorlog verloor stond hem steeds voor de geest.

„Uw moeder moet een juweel van een oude vrouw geweest zijn, Mr. West.”

„Een vrouw uit duizenden. Een afstammeling van de Ierse Koning Brian Boru.”

John West had dat zijn moeder eens horen zeggen toen hij nog een jongen was. Hij had het nooit geloofd, maar nu leek het hem waar en een belangrijk argument. „Er is geen mens die meer met Ierland op heeft dan ik. Maar het is oorlog. De oorlogstoestand is beter geworden. De overwinning ligt binnen ons bereik. We kunnen niet gedogen dat er nog meer verdeeldheid komt. Ik heb honderden brieven gekregen van soldaten die aan het front staan. Van mannen die zich aangemeld hebben voor de sport-duizend. Deze bijvoorbeeld.”

John West las een paar citaten voor uit een brief die hij uit zijn portefeuille haalde.

De schrijver zei dat de Australiërs de beste soldaten van de hele wereld waren, dat de situatie slechts gered kon worden door het sturen van meer Australische divisies, en dat versterkingen hard nodig waren.

„Dat zeggen de jongens aan het front. Ik heb honderden van dergelijke brieven. En nu wilt U dat ik een van mijn

renbanen afsta voor een meeting, waardoor in een tijd als deze nog meer verdeeldheid gezaaid zou worden?"

„Er zal geen verdeeldheid gezaaid worden. Het is een meeting om sympathie met Ierland te betuigen.”

„Sympathiebetuigingen voor Ierland staan gelijk met het vertragen van onze overwinning. Kijk maar eens wat er overall gebeurt. Stakingen, vechtpartijen op vergaderingen. De I.W.W.-mensen zijn gevaarlijke agitators, niettemin hebt U er in toegestemd dat ze tijdens de vorige referendum-campagne op hetzelfde podium het woord voerden als sprekers van de Katholieke Federatie. Naar mijn idee wordt deze meeting op touw gezet ter bestrijding van de dienstplicht. U kent mijn gevoelens; als we niet genoeg vrijwilligers kunnen krijgen moeten we de dienstplicht invoeren.”

Malone had een hele reeks uitstekende argumenten tegen de dienstplicht, maar hij zag er van af enkele daarvan op te noemen. Hij zei slechts: „De dienstplicht is onnodig, maar deze meeting heeft niets met het tweede referendum te maken.”

„Ik geloof van wel, Uwe Genade,” zei John West. „Ik ben ervan overtuigd dat het referendum de volgende maand precies zo afgestemd zal worden als het vorige. U helpt de I.W.W. en de Socialisten hier hetzelfde tot stand te brengen als wat er in Rusland gebeurt. Ik moet U zeggen, Uw Genade, daar moet een eind aan komen.”

„Zoiets gebeurt hier nooit. We zullen ons nooit terugtrekken uit de oorlog. We zullen ons deel blijven doen, maar we kunnen dat doen zonder dienstplicht.”

Daniel Malone moest zich inhouden om niet woedend uit te vallen. Zijn liefde voor Ierland was zo groot, dat alles wat tegen het Britse Imperialisme gericht was in zijn kraam te pas kwam. De nederlaag van Rusland en de revolutie van de Russische arbeiders zouden Engeland in verlegenheid brengen. Hij steunde de bolsjewieken, althans tijdelijk, maar daarvan zei hij niets tegen John West. Hij wou nu zijn racecourse gebruiken en later zou hij de hulp van John West nodig hebben in de Labour Party. Aartsbisschop Conn was dood. Daniel Malone was nu Aartsbisschop van Melbourne en hij had uitgebreide plannen.

Terwijl hij zat na te denken wat hij verder zou zeggen dacht John West: een uiterst moeilijke positie. Sugar zegt dat de Katholieke Federatie haar leden bij dozijnen naar de Labour Party stuurt — als de oorlog afgelopen is zal ik hun steun nodig hebben.

„Wat denkt U van het volgende, Uwe Genade. U krijgt het raceterrein kosteloos op voorwaarde dat U zich tegenover mij garant stelt dat er geen tweedracht zal worden gesticht en dat ik inzage krijg van de resoluties die aan de vergadering zullen worden voorgelegd. Zegt U tegen de delegaties dat ze morgen de copiën van de resoluties meebrengen.”

„Dank U zeer, Mr. West.”

„Ik doe dit alleen omdat ik het ras dat mijn moeder heeft voortgebracht zo innig liefheb.”

John West deed hem uitgeleide tot de deur. Hij keek de Aartsbisschop na toen deze in zijn geklede jas en met zijn hoge hoed op wegwandelde. De bezadigde stilte van de warme middag gaf John West een gevoel van genoegzaamheid. Op de een of andere dag, dacht hij, zullen jij en je volgelingen mij de extra macht bezorgen die ik nodig heb om via de Labour Party de lakens uit te delen in Australië.

Al was Myrtle in het laatste stadium van zwangerschap, bezorgd over wat Bill in zijn schild voerde en al voelde ze zich slap, op de eerste Zondagmiddag van December begon ze zoals gewoonlijk aan de voorbereiding van haar Christmas-pudding. Ze deed het automatisch. Ze maakte de vulling af en deed er de gebruikelijke snuisterijen in: een metalen beursje, een stuk of wat miniatuur hoefijzers, een metalen poppetje en een 'kookaburra' *). De Evansen woonden in een huisje van over elkaar uitstekende planken in Carringbush op ruim een kilometer afstand van John West. De keuken zag er helder en opgeruimd uit al was het behangselpapier bij de haard een beetje zwart van de rook geworden. Myrtle

---

*) De Kookaburra of gogabera is de Australische reuzen-ijsvogel (*Dacelo gigas*), die zich voornamelijk voedt met vis, doch ook met reptielen, insecten, slakken, enz. (Noot v. d. vertaler).

was een tenger vrouwtje en nu zij zwanger was had haar lichaam een enigszins gedrochtelijke vorm gekregen. Haar gezicht vertoonde nog de sporen van vroegere schoonheid. Ze beschouwde haar werk in huis en het baren van kinderen als de basis van haar bestaan. De vijf jaar dat ze met Bill getrouwd geweest was waren gelukkig verlopen, behalve wanneer Bill, zoals nu, iemand anders het hof maakte. Het was zo vast als wat, zei ze aldoor tegen zichzelf, dat er een andere vrouw in zijn leven was. In andere tijden al erg genoeg, maar nu de baby op komst was... wat was het toch een domme jongen, die schat van een Bill, dat hij zich altijd in liet palmen door een knap snoetje... maar in een dergelijke tijd...

Wat was dat voor een mens dat met haar man flirtte terwijl zij zwanger was en op het punt stond haar tweede kind ter wereld te brengen? Een door jalouzie ingegeven haatgevoel tegen de onbekende die haar man op het verkeerde pad had gebracht, was tegelijk met de baby in haar opgegroeid. Ze had het gevoel alsof er in de buurt over geroddeld werd. Ze was niet boos op Bill; ze aanbad hem en wist dat hij haar of hun jongen of de nieuwe baby die ze nu in zich voelde bewegen geen kwaad zou willen berokkenen. Bill die op zijn eigen manier van haar hield, zou in een dergelijke tijd geen andere vrouw opzoeken als die vrouw hem niet achterna gelopen was. Ze had Bill nooit openlijk beschuldigd; ze had hem alleen maar zijdelingse verwijten gemaakt. Ze wist dat hij er geestelijk onder leed, en dat zijn kwelling juist door haar geduldig lijden nog vergroot werd. Ze was zich er steeds bewust van geweest dat ze om een man als Bill vast te houden haar uiterlijk verzorgen moest, het getij van tijd en gezwoeg moest stuiten dat bezig was haar schoonheid en haar sexuele behoeften weg te spoelen. Maar hoe kon een vrouw haar sexuele aantrekkelijkheid bewaren wanneer haar buik uitpuilde door het nieuwe leven? Wedden dat de sloerie waar hij nu mee ging nooit een kind gehad had of zoals zij verlangd had naar de tedere aanhalingen van de man die dat kind bij haar verwekt had — om alles gewed! De spookgestalte van de onbekende vrouw achtervolgde haar

voortdurend, tot zelfs in de onrustige slaap die ze in de vroege morgenuren kon vatten door na eindeloos heen en weer woelen een gemakkelijke houding te vinden, droomde ze dat die vrouw in de armen van Bill lag. Ze vormde zich een beeld van een jonge, knappe vrouw. De laatste tijd scheen Myrtle's zenuwgestel door de spanning gesloopt te zijn; ze kon haar lichaam nooit meer ontspannen, ze snauwde haar jongen af en gaf hem bij de geringste overtreding klappen. Ze slaagde er nog net in niet overstuur te raken en haar kalmte enigermate te bewaren, maar als ze er achter kwam wie 'dat mens' was, zou ze haar ogen uitkrabben — zou ze haar met haar eigen handen vermoorden.

Myrtle deed de specie in een neteldoekse zak en bond die dicht. Ik moet Billy van de overkant halen. Hij ziet er natuurlijk weer zo smerig en groezelig uit als een schoorsteenveger. Toen ze waggelend naar de deur liep viel er een schaduw over de opening en stormde een logge, onogelijke vrouw buiten adem bij haar binnen. „Mrs. Evans,” zei de vrouw, terwijl ze asthmatisch naar adem snakte, „Ik weet waarempel niet hoe ik het U vertellen moet... het is iets...”

Myrtle merkte dat de vrouw met heel slecht nieuws kwam. Haar eerste gedachte ging uit naar haar jongen... „Here God, wat is er aan de hand? Wie...? Wat is er?” De vrouw aarzelde en stond nog te hijgen. „Bill, je man... Mr. Evans. Ik... ik weet waarempel niet hoe ik het je vertellen moet... Het is...”

Myrtle trilde over haar hele lichaam — Bill — dood of iets vreselijks. Grote God! Zonder aan haar toestand te denken vloog ze op de vrouw af. „Zeg op, in Godsnaam! Wat is er met hem gebeurd?”

Myrtle's nagels boorden zich in de slappe armen van de vrouw.

„Kom tot bedaren, Mrs. Evans; er is niks met hem gebeurd. Maar ik heb hem gezien... Het is verschrikkelijk moeilijk... ik weet dat het me niks aangaat, maar ik vind toch dat 't m'n plicht is.” Ze scheen confuus, maar flapte er toen ineens uit: „Ik heb Uw man vandaag met een andere vrouw gezien, op de heuvels.”

Myrtle voelde een waanzinnige kracht in zich opkomen

en schudde de vrouw door elkaar, terwijl ze gilte: „Wat voor vrouw? Kende U haar? Wie is 't?”

De vrouw deinsde terug voor Myrtle's hysterische uitbarsting. „Trek het je niet zo an, liefje,” stamelde ze. „Denk toch om je toestand.”

Myrtle schudde haar opnieuw door elkaar. „Wie is 't? Je weet 't. Zeg op!”

„'t Was... God, wat heb ik gedaan! 't Was Mrs. John West, de vrouw van de millionair. De mensen hebben al gemompeld dat ze... Ik heb ze zelf gezien, vandaag nog.”

Myrtle liet haar los. Mrs. John West. Een rijke vrouw. Ze had kinderen ook. Die slet! Die vuile slet! Ze zocht naar een woord dat nog erger was, dat haar stemming nog beter weergaf, maar kon het niet vinden. Ze voelde een kalmte over zich komen, de kalmte die de storm vooraf gaat. Ze stelde de vrouw heel bedaard, als een automaat, vragen: „Waar heb je ze gezien? Hoe lang geleden?” Ze voelde geen vernedering, geen verdriet meer. Ze voelde alleen dat een vulkaan van haat op het punt stond uit te barsten op het hoofd van die vrouw — Mrs. John West, die slet!

„Wil je Billy even van de overkant halen en op hem passen tot ik terug ben?” vroeg ze.

„Ja natuurlijk, maar waar wou je naar toe?”

„Ik ga naar — Mrs. John West!”

Ze liep de deur uit zonder zich te verkleden en zich op te knappen. Ze holde half strompelend naar de tram. Ze bewoog zich als in een nachtmerrie — één enkele gedachte, de slet, ik haat haar — ik vermoord die slet. Zonder op haar omgeving te letten stapte ze over op een andere lijn en stapte ze bij het eindpunt uit. Ze liep zo hard als ze kon struikelend en snikkend de heuvel op naar het grote herenhuis dat met de steiger om de nieuwe vleugel in het licht van de namiddagzon stond.

John West zat thuis een sportblad te lezen. Hij was de vorige dag naar de race geweest die hij 's zomers altijd bezocht als het voetbal-seizoen afgelopen was, en 's avonds was hij zoals gewoonlijk naar de bokswedstrijd gaan kijken op zijn vaste plaats bij de ring. Hij hoorde

Nellie binnenkomen en de trap oplopen. Ze had een uitstapje naar de heuvels gemaakt, te paard. Hij snapte niet hoe mensen er toe kwamen te gaan picknicken — zonde van de tijd. En paardrijden voor je plezier. Stel je voor! Dat deed je voor je brood.

Hij had de berichten gelezen die hem het meest interesseerden en keek de krant nog terloops door naar andere berichtjes om de tijd te doden. Hij hoorde dat er aan de voordeur gebeld werd en dat het meisje naar de hall liep. Toen vroeg een hoge, opgewonden vrouwenstem naar Mrs. West. Hij hoorde het meisje naar de trap lopen en even later weer terugkomen.

„Mrs. West is zich aan het verkleden voor het eten en komt over een paar minuten beneden.”

Even daarna kwam Nellie de trap af. Toen hoorde hij de onbekende vrouw met een hysterische stem zeggen: „Bent U Mrs. West?”

„Ja.”

„En ik ben Mrs. Bill Evans. Dààr!”

John West hoorde een hard, klappend geluid, alsof de vrouw Nellie een pats in haar gezicht gegeven had. Nellie gaf een gil. De deur werd toegesmeten en hij hoorde de vrouw schreeuwen, maar hij kon niet uitmaken wat ze zei. Hij holde naar het raam en zag tot zijn verbazing dat de vreemde vrouw Nellie achterna zat over het grasperk naar de achterkant van het huis. Hij schoof het raam in allerijl op, klom naar buiten en zette het op een lopen om tussenbeide te komen.

Toen hij over de veranda liep hoorde hij de vrouw gillen: „Slet dat je bent! Gemene slet!” Hij zag dat ze een halve baksteen oprapte, die naast een stapel lag, en deze naar Nellie gooide die gillend en zo hard als ze kon wegliep. De steen viel achter Nellie op de grond. De vrouw raapte een nieuw stuk steen op, mikte beter en de steen raakte Nellie aan haar been.

John West bleef stom verbaasd als een zoutpilaar op de veranda staan. Nellie bleef ook staan en wreef snikkend haar been, maar begon direct weer weg te lopen toen de vrouw, die kennelijk buiten zichzelf was van razernij en hysterie, een derde steen oppakte en die met bovenmenselijke kracht naar het doel van haar

blinde woede smeed. Hij begreep niets van het hele geval. Die vrouw was stapelgek!

Hij holde op het tweetal toe. Net toen hij de vrouw wilde pakken gooide ze nog een steen, waardoor Nellie aan haar arm getroffen werd. Hij zag dat het onderlichaam van de vrouw uitpuilde. Grote God, ze is nog zwanger ook! Wat mankeert haar in Godesnaam? Myrtle Evans ontweek hem, nog steeds schreeuwend en probeerde alweer een steen op te rapen. Hij pakte haar beet en hield haar armen op haar rug vast. Ze worstelde heftig om los te komen; hij kon haar met moeite vasthouden. Hij zag dat Nellie doorholde en om de hoek van het huis verdween.

„Kom tot bedaren, mens! Wat is er in 's hemelsnaam met je aan de hand?”

Mrs. Evans probeerde zich niet langer los te rukken.

„Bent U Mr. West?”

„Ja, kom tot bedaren. Waarom ben je mijn vrouw zo te lijf gegaan?”

„Omdat ze mijn man van me afgestolen heeft.” Ze begon te huilen en hij voelde haar lichaam schokken door een onbedwingbaar gesnik. De waarheid begon tot hem door te dringen, maar hij weigerde die te aanvaarden. Hij kon zijn gedachten niet tot klaarheid brengen.

„Je moet de verkeerde voor hebben,” zei hij.

„Nee, ik heb de verkeerde niet voor. M'n naaste buurvrouw heeft ze vandaag gezien, op de heuvels! Uw vrouw is een slecht mens. Een slechte vrouw. Ze heeft Billy van me afgepikt, net nu ik hem zo nodig heb. Wat is 't voor 'n vrouw, om m'n Billy op zo'n ogenblik van me af te kapen?”

John West wist niet wat hij zeggen moest; zijn hart begon te bonzen, maar hij kon zijn gedachten nog niet concentreren. Die vrouw was natuurlijk krankzinnig. Maar hij moest de zaak tot in de finesse onderzoeken. Ze begon weer te snikken.

„Kom tot bedaren,” zei hij. „Ga mee naar binnen en vertel me alles.” Hij nam haar bij de arm en liep met haar naar de voordeur. „Hoe heet je?”

„Mrs. Evans — Myrtle Evans. Mijn man werkt hier; hij is metselaar.” Ze weende bitter.

Dat klopte, er was een zekere Evans die bij de aannemer werkte als ploegbaas van de metselaars. Hij begon te geloven dat de vrouw de waarheid sprak, maar zijn reacties namen slechts langzaam vaste vorm aan. Hij bracht haar bij de voordeur en belde aan.

Toen het meisje opendeed zei hij: „Zeg tegen Mrs. West dat ik haar spreken wil in de ontvangkamer. Dan kan je naar huis gaan. Je hebt vandaag verder vrij.”

Hij bracht Myrtle Evans naar een stoel en liet haar plaats nemen. Ze zat zenuwachtig aan haar zakdoek te peuteren; ze beet er op, veegde er haar ooghoeken mee af en snoot haar neus. Ze vertelde hem daarop met horten en stoten het hele verhaal.

John West zat stokstijf op zijn stoel en deed zijn uiterste best kalm te blijven, waarvoor hij al zijn zelfbeheersing nodig had. De vrouw had geen bewijzen. Hij zou Nellie een kans geven het vreemdsoortige verhaal te loochenen, deed ze dat niet dan zou hij haar mores leren. Dan zou hij het haar betaald zetten — ontrouwe, ondankbare vrouw dat ze was.

Toen Mrs. Evans gezegd had wat ze op haar hart had bleef ze zitten als iemand die in trance was, en toen Nellie de kamer binnenkwam, sloeg ze haar ogen zelfs niet op. Eén blik op Nellie deed alle twijfel verdwijnen die John West nog mocht koesteren over de waarheid van de beschuldigingen van Mrs. Evans. Ze sloop de kamer binnen met verfomfaaide haren en rode ogen, als een opstandig kind dat een pak slaag gekregen had voor iets heel ergs dat ze gedaan had. Ze klemde zich aan de rand van de tafel vast en steunde er met haar hele gewicht op, alsof ze op het punt stond in elkaar te zakken.

„Nellie”, zei John West. „Je weet natuurlijk dat dit Mrs. Evans is. Ze heeft heel ernstige beschuldigingen tegen je geuit. Ik wil je een eerlijke kans geven ze te loochenen.”

Nellie zei geen woord; ze keek niet eens op; ze bleef zich alleen maar zo hard aan de tafel vastklemmen dat haar knokkels er wit van werden. Haar haar was losgefallen en hing over één kant van haar gezicht. Ze maakte op eens op John West de indruk van een dronken hoer die

gammel is van geslachtsziekten. Hij deed een stap naar haar toe om haar een slag in haar gezicht te geven, haar af te ranselen, haar op de grond te smijten, haar te vermoorden! Hij bleef haar met gebalde vuisten en zijn benen wijd van elkaar een poosje aankijken; toen ontspande zijn spieren zich met een bewonderenswaardig vertoon van zelfbeheersing en wendde hij zich tot Mrs. Evans.

„Er valt hier niets meer te zeggen, Mrs. Evans. Ik zal U met de auto thuis brengen.”

Nellie bleef onbewegelijk staan toen zij de kamer uitliepen.

Myrtle Evans bleef tijdens de hele rit zwijgend met haar handen in haar schoot zitten. Ze was volkomen uitgeput en ze schaamde zich en haar gedachten gingen uit naar Bill. Het was zijn schuld niet, zei ze aldoor tegen zichzelf; het was zijn schuld niet, ik moet proberen hem weer terug te krijgen. Ze wierp een steelse blik op John West. Zijn handen omklemden krampachtig het stuur; hij was doodsbleek en zijn lippen waren opeengeklemd. Ze had een vaag begrip dat John West een geheimzinnig en gevaarlijk mens was. Misschien had ze Bill's leven wel in gevaar gebracht.

John West was een slecht chauffeur die nooit hard reed. Hij hield niet van auto's. Hij zou zijn wagen nu wegdoen en alle dienstboden ook. Nellie moest gestraft worden; gestraft; die gedachte drong zich voortdurend aan hem op: Nellie moest gestraft worden. Zo vergold ze hem dus alles wat hij voor haar gedaan had. Hij was met een zondige, overspelige vrouw getrouwd. De moeder van zijn kinderen scharrelde met een opperman. Dat was een zware slag voor zijn prestige en zijn machtsgevoel. Het was erger dan wanneer iemand hem in zijn zaken de voet dwars gezet had, of geweigerd had zich door hem te laten omkopen, of wanneer iemand die een hele tijd naar zijn pijpen gedanst had, plotseling tegen hem gerebelleerd had.

Macht kon slechts gehandhaafd worden als degenen die daartegen in verzet komen gestraft worden. John West had nog nooit een ondienst die iemand hem bewezen had vergeten. Het kwam niet bij hem op dat hij zelf

misschien wel op de een of andere manier ertoe bijgedragen had dat Nellie zich zo gedragen had. Nellie vormde een deel van de machtswereld die hij geschapen had; zij was van hem, hij had haar gekocht en betaald. Zij zou van hem blijven. Ze zou gestraft worden. Hij dacht er niet aan haar naar Evans te laten gaan. . . ze zou bij hem blijven en moeten beseffen hoe waanzinnig ze zich gedragen had. En ze zou gestraft worden. Ze zou haar straf niet ontgaan!

„Ze zal er voor boeten, Mrs. Evans,” zei hij, „ze zal haar straf niet ontgaan, daar sta ik U borg voor. Het is tegen mijn godsdienstige overtuiging me van haar te laten scheiden, maar haar straf ontloopt ze niet.”

„Maar Bill dan, m'n man? Die zal U toch niet straffen? Die zal U toch niet doodmaken of zoiets?”

„Nee, al verdient die ook straf. Ik zal hem niets doen, maar ik zal hem natuurlijk gedaan geven. Hij kan nu niet meer bij mijn aannemer in dienst blijven; dat spreekt vanzelf.”

Toen John West vertrokken was ging Nellie langzaam de trap op. Ze was ten prooi geweest aan een geestelijke en lichamelijke verdoving, maar de angst voor de terugkeer van haar man riep haar geest nu weer wakker. Ze had uitkomst gevonden in een droomwereld, ze had de dolste plannen gemaakt met Billy Evans weg te lopen, plannen die ze verworpen zou hebben als ze de paar laatste maanden in staat was geweest rationeel te denken. Tevoren was het haar gelukt zich zo goed mogelijk door haar huwelijksleven met John West heen te slaan: dat ging nu niet meer, dacht ze. Wat zou hij doen? Tot nu toe had hij zijn dolle woede tegen haar in toom gehouden, maar als hij terugkwam?

Ze moest hem haar tanden laten zien. Ze moest zich rechtvaardigen door zijn boosaardigheid met boosaardigheid, zijn haat met haat en zijn krenkingen met krenkingen te beantwoorden. Evenals bij Myrtle richtten haar gedachten zich op Bill Evans. Ze moest hem in bescherming nemen tegen haar man en tegen zijn sluipmoordenaars. Toen ze boven aan de trap gekomen was besloot ze dat ze Bill weg zou sturen en later naar hem toe te gaan. De affaire was te ver gegaan om een

andere koers te overwegen, maar ze wist dat John West nergens voor terug zou deinzen om te verhinderen dat ze wegging.

O God, wat kan ik doen? Wat er ook gebeurt, ik moet hem nu haten, en mijn haat zal het middel zijn om hem te trotseren. Haar trots werd geboren uit de vreselijke angst voor de represailles die haar man misschien nemen zou en uit haar eigen schaamtegevoel dat ze niet erkennen wou. Haar rebellie, haar angst en schaamte kookten in haar als een onuitputtelijke bron, tot ze die niet meer bedwingen kon. Ze holde door de kleedkamer naar de slaapkamer in de open lucht en liet zich op haar bed vallen. De bron kookte over en haar lichaam schokte van de krampachtige snikken die ze pas onderdrukken kon toen John West de kamer binnenkwam.

Ze keek niet op. Het snikken slonk tot een zwak krampachtige gehik. John West stond hijgend voor haar met gebalde vuisten en een verwrongen gezicht.

„Ga van dat bed af, daar slaap je nooit meer in.”

Ze bewoog zich niet en hij sprong op haar toe en sleurde haar met geweld overeind. „Ga van dat bed af, zei ik. Wat heb je tot je verdediging in te brengen? Slet, slet dat je bent!”

Ze keek hem recht in zijn gezicht, terwijl haar haar over haar rood behuilde ogen viel en ze haar hoofd omhoog en haar lichaam gestrekt hield, in een overdreven pose van hooghartige afwijzing, maar ze zei niets.

John West schudde zijn vuisten voor zijn borst en sprong haast op van woede toen hij tegen haar zei: „Kom, spreek op. Je hebt mij verraden, je hebt je kinderen en je godsdienst verraden. Wat heb je daarop te zeggen, jij... jij.” Hij pakte haar bij haar schouders en schudde haar door elkaar. „Zeg op! Zeg iets!”

Hij probeerde haar een woord te ontlokken dat hem in zijn eigen ogen rechtvaardigen zou haar te slaan, maar ze bleef zwijgen.

„Je denkt zeker dat ik tegen je zeggen zal dat je m'n huis uit moet, dan kan je naar die verdomde metselaar gaan, hè? Maar dan vergis je je. Je blijft hier bij je kinderen. Je wil je kinderen in de steek laten, hè, maar je krijgt geen kans. Je blijft hier. Hier, versta je me?”

Evans wordt morgenochtend op staande voet ontslagen. En 't is 'm geraten dat hij maakt dat hij weg komt. Je moest God op je knieën smeken je te vergeven. Heb je je godsdienst helemaal vergeten? Wat zal je bij de biecht zeggen?"

De woorden stroomden als gesmolten lava over zijn lippen. „Ik veronderstel dat je al maanden naar hem toegaat en als een snol met 'm naar bed geweest bent. Ik heb je uit de goot opgeraapt en je alles gegeven en zo vergeldt je me dat. Goed, ik zal het je betaald zetten. Let op m'n woorden. Je zal ervoor boeten!"

Plotseling greep hij haar weer beet. „Spreek!" gilte hij. „Spreek op, zeg ik je. Zeg iets!" Hij duwde haar stugge lichaam van zich af, deed een stap achteruit en gaf haar toen met zijn vlakke hand een harde slag in haar gezicht. Een kreet van pijn ontsnapte aan haar lippen, maar ze week niet.

„Ik zal je dat stommetje spelen wel afleren!"

„Ga je gang, beest, sla me maar, stomp me maar! Maak me maar dood! Met die actrice van je was het toen wat anders, hè? Maar nu is alles afgelopen, voorbij. Je kan me niet dwingen je niet te haten. Je kan niet maken dat ik bij je blijf."

„Je komt dit huis niet meer uit. Je blijft hier en doet je huishoudelijke plichten, al zou ik je op moeten sluiten. Ik zeg de dienstboden op. De auto verkoop ik. Je blijft in huis tot je je leven verbetert. Je blijft hier. Ik zal je wel leren. Ik... ik scheur al je kleren aan stukken, o nee?"

Hij vloog als een bezetene naar de kleedkamer daarnaast, rukte de deur van de hoge klerenkast open en begon er in dolle woede japonnen, mantels en ondergoed uit te trekken, in flarden te scheuren en om zich heen te smijten. Hij bleef, in zichzelf mompelend en vloekend doorrukken en scheuren tot de vloer bezaaid was met stukgescheurde kledingstukken.

Nellie ging naar de deur en bleef daar met haar armen over elkaar naar hem kijken met een uitdrukking van minachting op haar gezicht. Hij zag haar staan en haar ogenschijnlijke onverschilligheid maakte dat hij zijn aandacht weer op haar concentreerde. Als ze in de

slaapkamer gebleven was zou zijn razernij misschien gezakt zijn als hij de kleren stuk gescheurd had, maar haar verschijning deed zijn razernij nu weer toenemen. Hij vloog op haar toe.

Toen ze de verschrikkelijke dreiging in zijn ogen zag dacht ze aan de revolver in zijn zak. Hij wil me vermoorden, dacht ze. Ze begon voor hem terug te wijken en dacht toen ineens aan de andere revolver die overdag in de la van de kaptafel lag en die hij bij het naar bed gaan onder zijn kussen legde. Ze moest zien die te pakken te krijgen!

Ze traden op elkaar toe en stonden op de drempel tegenover elkaar. Ze probeerde langs hem heen te komen. Hij gaf haar een harde stomp in haar gezicht. Ze waggelde achteruit en hij volgde haar en probeerde haar vast te pakken. Door zijn vaart tuimelde hij tegen haar aan, zodat ze achterover sloeg en met het onderste eind van haar ruggegraat op de rand van het ledikant terecht kwam. Ze zakte krimpnd van de pijn ineens op de grond. Hij bleef stofstijf staan en hijgde krampachtig, terwijl hij op haar neerkeek. Ze richtte zich met de uiterste krachtsinspanning op één elleboog op.

„Maak me maar gerust dood,” zei ze met een door de hevige pijn gesmoorde stem. „Maak me maar gerust helemaal dood, want ik ben zwanger. En het is *zijn* kind. *Zijn* kind, versta je goed?” Toen zakte ze achterover en bleef kreunend liggen.

John West bleef als versteend staan. Zijn gebalde vuisten hingen langs zijn zijden, zijn lippen waren opeengeklemd en zijn ogen wijd opengesperd. Zijn krachten waren gebroken. Met slepende voeten liep hij als een slaapwandelaar naar het bed.

Zonder notitie van haar te nemen ging hij zitten, verborg zijn gezicht in zijn handen en begon voor het eerst in veertig jaar te huilen.

Zo werd Nellie dus een gevangene in de witte villa aan de overkant van Carringbush. Van die dag af ontruimde ze de openlucht slaapkamer en ging slapen in een leegstaande kamer naast de kleedkamer. De tussendeur bleef op slot en aan weerskanten stond er een hoge klerenkast tegenaan. Daar kwijnde ze weg en werd bijna tot krank-

zinnigheid gedreven door de werveling van haar verwarde, bittere gedachten, terwijl ze hevige pijnen leed door haar gekneusde ruggegraat. Ze ging slechts zelden de kamer uit en ging alleen elke Zondag de deur uit om de Mis bij te wonen. John West sprak geen woord tegen haar. Hij verkocht de auto en ontsloeg het personeel. Op de avond van het bezoek van Mrs. Evans had John West Nellie's moeder ontboden en sindsdien was ze gebleven om voor de huishouding te zorgen. John West vertelde Nellie's moeder wat er gebeurd was en legde haar eenvoudig uit dat Nellie gestraft moest worden: net zo lang tot ze geboet had voor haar zonden tegenover God en John West.

Mrs. Moran liet het niet tot een scène komen. Ze zou blijven en de huishouding doen met behulp van een vrouw die de kamers schoon zou houden. Ze had wat geld. Ze sloot haar modezaak en nam haar intrek in dat vreemdsoortige, trieste huishouden, met het vage voornemen het angstwekkende probleem dat daar in de lucht hing mettertijd tot oplossing te brengen. De kinderen, van wie de oudste nu zeventien was, waren onthutst en bang.

John West zelf hulde zich in een waas van zelfbeklag, vernedering en berekende wraakzucht, en werd nog zwijgzamer en medogenlozer dan ooit tevoren. Hij was bang voor een schandaal, maar slechts weinig mensen wisten iets af van Nellie's liefdesgeschiedenis en niemand had de moed er met hem over te praten. Zijn wilskracht was zo groot en hij kon zich zo goed beheersen dat hij zijn zaken voortzette met zijn gewone efficiëncy. Het enige wat zij die zaken met hem deden merkten, was dat hij iets bedaarder en gereserveerder was geworden, maar zijn ziel was zo hard als staal geworden.

Nellie dacht in haar gevangenis dikwijls aan Bill Evans en liet hem door haar moeder heimelijk wat geld toekomen om hem in staat te stellen uit Victoria te vertrekken. Hij vertrok inderdaad en nam zijn vrouw en zijn kind mee, maar liet Nellie niet eens weten waarheen hij vertrokken was. Ze werd overweldigd daar haar verdriet en haar smart. Toen haar wanhopige verwachtingen dat Bill misschien toch nog contact met haar

zoeken zou in rook vervlogen waren, ging ze naar de biecht en waste zich schoon van haar zonden. Dat gaf haar enige verlichting, maar de toekomst kon geen vreugde voor haar inhouden. Haar lust om verder te leven werd slechts gevoed door de gedachte aan haar kinderen en door de baby die in haar opgroeide — Bill's baby. Welke rampspoed de belangrijkste of onbeduidendste mensen ook ten deel moge vallen, het leven gaat zijn gang. De door de oorlog geschonden wereld zette zijn loop voort. In Australië was het tweede referendum over de dienstplicht afgestemd: de oorlogsmoeheid was toegenomen, en de neiging van de mensen om 'nee' te stemmen eveneens. Ten slotte gingen de geallieerde strijdkrachten over tot een beslissend offensief en deden tegen October 1918 geruchten de ronde dat de vrede aanstaande was.

Op de 11de November 1918 zat John West op zijn kantoor, in een ernstig gesprek gewikkeld met een goedgeklede grote man, Thurgood genaamd.

John West was voor het avondeten in de city gebleven om met Thurgood te kunnen spreken, die uit Brisbane overgewipt was en direct weer terug moest.

'Red Ted' Thurgood, die naar men zei zijn bijnaam eerder aan zijn rode haar dan aan zijn rode politiek te danken had, was Minister van Financiën in de Labour Regering van de Staat Queensland. Hij had een bruin-getaand gezicht en zijn lippen waren buitengewoon dik en zinnelijk.

Thurgood gooide zijn hoofd achterover, wuifde met zijn grijze hoed die hij op zijn schoot gehouden had en lachte uitbundig. „Hah! Hah! Hah!” Zijn gelach, dat schor klonk, werd veroorzaakt door een opmerking van John West dat hij er op gesteld was dat Real, de huidige Premier van Queensland, in de Federale politiek zou gaan, en dat Thurgood zijn plaats zou innemen als Premier.

„Maar als Real en ik nu eens andere ideeën hebben. U schijnt wel erg zeker van Uw zaak te zijn.”

„Ik begin nooit ergens aan als ik niet zeker van mijn zaak ben — in alle opzichten zeker. Volgens mij zullen zowel U als Real er mee ingenomen zijn.”

De ijskoude intensiteit van John West's stem deed Thurgood opkijken. „Ik heb er niets op tegen, hoor, en ik weet dat T. J. graag Eerste Minister van Australië zou willen worden.” Ik vond het alleen een beetje grappig, dat U, die niet eens lid van de partij bent, daarin de beslissende stem zou hebben.”

De Labour Party in Queensland was kort na het begin van de oorlog aan de macht geweest. Het was de eerste Regering geweest, die John West volkomen naar zijn hand kon zetten waar het zijn eigen belangen betraf. Zijn patriotische standpunt tijdens de oorlog was echter niet voordelig geweest voor zijn invloed. De Premier Real en vele andere Labourleden in Queensland waren verwoede tegenstanders van de dienstplicht geweest. Nu de oorlog kennelijk ten einde liep begon John West een uitgebreide campagne te organiseren om zijn toenemende politieke macht uit te oefenen.

„Ik heb gehoord dat Aartsbisschop Malone onlangs gezegd heeft dat Real de enige eerlijke man was in de Australische politiek — hij ziet Real al als de volgende Eerste Minister, heb ik gehoord,” zei Thurgood.

John West was volkomen op de hoogte van Malone's plannen met Real. Dat was zijn voornaamste reden om pogingen in het werk te stellen de Premier van Queensland Eerste Minister van Australië te laten worden, maar hij liet daar Thurgood niets van merken.

„Meent U dat? Nou, dan stijgt Real's kans daardoor natuurlijk.”

„In de Partij neemt men aan dat Ashton waarschijnlijk de leidende figuur zal zijn, als alles zo blijft.”

„Ashton krijgt de leiding niet. Hij is eerlijk, maar te extremistisch.”

Thurgood liep naar de deur. „Ik wacht op bericht van U dat de Mulgara Company verzuimd heeft haar pacht in Chirraboo te verlengen, dan zal ik maatregelen nemen daar beslag op te leggen. Het is een reuzenidee. We zullen een flinke slag slaan,” zei hij daarbij doelend op een kwestie die ze al eerder besproken hadden. Het betrof twee mijnen in Queensland, waarin John West aandelen had. Ze waren bezig een samenzwering op touw te zetten die ruim tien jaar later een schandaal

ontketenen zou, waarover in het hele land gesproken werd.

Voordat John West antwoorden kon hoorden ze beiden een groot kabaal op straat: gejuich en gezang.

„Wat is dat?” zei John West, terwijl hij uit de kamer naar het bijkantoor aan de straat holde en voor het raam ging staan.

Beneden op straat stonden de trams stil en was ook het hele verkeer gestremd en woelden grote troepen mensen door elkaar onder geschreeuw, gejuich en hysterisch gezang. Mannen en vrouwen omhelsden en kusten elkaar op straat, al hadden vele paartjes elkaar nog nooit gezien. De hele stad scheen waanzinnig geworden te zijn. Het gezang steeg in vleugen op tot het raam:

*Laat de haard steeds branden
Schoon Uw harten smachten
Schoon de jongens verre zijn
Steeds denken zij aan thuis.*

Anderen zongen 'Tipperary' en 'De Roos van Niemandslan-land'. Er kwam geen eind aan het schreeuwen, gillen en fluiten.

„De oorlog is afgelopen!”

„De wapenstilstand is getekend!”

John West pakte zijn hoed op en holde het gebouw uit om zich over te geven aan de histerie van de menigte. Thurgood moest maar zien hoe hij zijn trein haalde. West trok met de juichende, zingende drommen door de city in de avondschemering, redeneerde opgewonden, gaf geld aan de soldaten die hij tegenkwam en noemde hen helden. Toen de duisternis ingetreden was ging hij voor zijn bureau zitten en beantwoordde een aantal brieven van leden van de Sport-Duizend, die maandenlang in de la van zijn bureau waren blijven liggen. Hij was diep bewogen en schreef aan alle mannen dat ze bij hem aan konden kloppen als ze ooit gebrek mochten lijden. John West zou ervoor zorgen dat ze nooit iets tekort kwamen.

Zo was er een eind gekomen aan 'de oorlog om een eind aan oorlogen te maken'. De millionairs en politici ston-

den temidden van de miljoenen graven en lijken klaar elkander de buit te betwisten. Duizenden witte kruizen stonden aan de kust bij de Anzac Cove en tussen de wuivende klaprozen op de slachtvelden van Vlaanderen, als stomme getuigen dat een jong land beroofd was van de bloem van zijn jongelingschap.

John West werd meegesleept door de vloedgolf van opgewonden vreugde en verademing die met tomeloos geweld over de hele wereld streek. Een ogenblikje vergat hij dat zijn vrouw kort geleden het leven geschonken had aan een kind waarvan hij de vader niet was. Hij vergat ook enkele dagen het grote plan dat door de oorlog onderbroken was, doch dat hij nu weer moest opvatten.

HOOFDSTUK VIII

„Het Pausdom is nooit kieskeurig wat betreft de motieven en methoden van zijn bondgenoten.”

McCABE

REAL kan rekenen op een zetel in het Federale Parlement, al zou ik die voor hem moeten kopen,” zei John West tegen Aartsbisschop Malone.

Ze wandelden op de heuvel boven de oever van de Yarra dicht bij John West's villa, en bespraken de komende Federale verkiezingen.

Daar hij gehoord had dat de Aartsbisschop Zondagsmiddags meestal een wandelingetje ging maken, deed John West dat ook en kwam Malone dan 'toevallig' tegen. Daniel Malone wierp een spottende, vragende blik op zijn metgezel.

„Een zetel voor hem kopen?”

„Ja, een zetel voor hem kopen! De leden in veilige Labour-kiesdistricten zullen er niet veel voor voelen hun zetel af te staan, zelfs niet aan T. J. Real. We zullen er misschien wel een flink sommetje voor moeten neerleggen om hen daartoe te bewegen...”

„Ja, ja, Mr. West, ik zal er waarachtig nog toe komen te denken dat ik in Tammany Hall zit.”

Ze slenterden langs de overhangende heuvelrand die de loop van de kronkelende rivier volgde. De blaren van de bomen die aan de oevers stonden begonnen van kleur te wisselen en de zwakste vielen al af toen de herfst van 1919 inzette.

Ze spraken voornamelijk over de politiek; over hun oude verschil van mening ten opzichte van de dienstplicht werd niet gesproken. Ze richtten hun schreden nuiwaarts en waren beiden in hun schik over de bereikte resultaten.

Met dat eigenaardige dynamische kereltje als bondgenoot zal de Kerk binnenkort in Australië evenveel macht in de Australische politiek krijgen als ze in vele andere landen al heeft, dacht Malone. Hij voelde een zekere genegenheid voor John West in zich opkomen.

Toen ze afscheid namen zei de Aartsbisschop zachtjes: „God zegene U, Mr. West. U hebt getoond in Uw jongste beproevingen een moedig en rechtvaardig mens te zijn.”

John West keek vreemd op en keek de weglopende gedaante vorsend na, haalde toen zijn schouders op en liep langzaam verder over de brede weg en het grasveld naar de ingang van zijn huis, waarvan de vleugel nu afgebouwd was.

Door Malone's toespeling op Nellie's affaire was John West's opgewekte stemming met één slag verstoord. Zijn plan om steun bij de Katholieken te vinden in de Labour Party was uit zijn gedachten verdwenen.

Toen hij het huis binnentrad hoorde hij op de bovenverdieping een baby huilen. Hij ging naar de muziekkamer in de nieuwe vleugel waar hij nu Zondags placht te gaan zitten om wat te lezen. Hij gooide zijn hoed op de grond en liet zich lusteloos in een makkelijke stoel neervallen. Hij bleef daar zitten en tuurde naar buiten met opeengeklemdde lippen en half dicht geknepen oogleden, zonder het avondblad van de vorige avond in te kijken. Zou hij Nellie ooit voldoende kunnen straffen om het gevoel van woede en vernedering in zijn binnenste te smoren?

Zou hij ooit die afschuwelijke avond kunnen vergeten toen de vreemde baby ter wereld was gebracht? Hij had in de kleedkamer geïjsbeerd terwijl Mrs. Moran in de kamer daarnaast Nellie bijstond in haar barensood. Hij had sindsdien geen woord tegen Nellie gesproken, zelfs niet ter wille van de kinderen. Er hing nu een trieste atmosfeer van angstige onzekerheid en haat in het huisgezin.

John West had een vermoeden dat de oudste kinderen iets begrepen van wat er gebeurd was — hoeveel kon hij niet gissen en dorst hij niet te onderstellen. Ze waren onder een hoedje te vangen en verbijsterd door het mysterie. De gespannen atmosfeer zou ondragelijk geweest zijn als Nellie's moeder er niet geweest was; ze scheen op de een of andere manier de ergste uitwerking daarvan te neutraliseren. De kinderen vonden steun bij haar. Door een welgekozen opmerking hier en daar slaagde ze er zelfs in enig indirect contact tussen John West en Nellie tot stand te brengen.

John West voelde intuïtief dat Mrs. Moran een op de lange duur gebaseerd plan koesterde om verbetering te brengen in het gebroken leven van haar dochter. Hij was vastbesloten dat ze daarin niet slagen zou.

Iemand liep door de hoofdstraat van het stadje Chirraboo in het mijndistrict in het Noordwesten van Queensland. Het was een typische dag in het 'droge seizoen' — stralend en heet.

Het was een klein stevig gebouwd kereltje met rossig haar. Hij had een grove calico broek aan en een singlet met korte mouwen, waaruit sproetige en rose armen staken; zijn huid was niet bruin geworden, al scheen de zon hier bijna het hele jaar.

Hij liep met energieke stappen. Hij had kennelijk een belangrijke opdracht uit te voeren, want in de regel liepen de mensen in Chirraboo langzaam, en praatten ze ook langzaam. Hij liep langs de verhoogde veranda van een hotel. Hij zeide goeie middag tegen een oude man die op de veranda zat, maar kreeg geen antwoord want de oude man sliep. Hij trapte bijna op een uitgemergelde hond die even gromde en net genoeg opzij

ging om hem voorbij te laten. Het fijne, hete stof dat zijn laarzen opjaagden vormde een wolk achter hem. Hij heette George Rand. Hij was op weg om de conspiratie die Ted Thurgood en John West een paar maanden geleden in Melbourne gesmeed hadden, op gang te brengen.

De stad zag er vervallen uit. Stukken papier en ander afval waren onder de huizen die een eindje van de grond stonden, tegen de schuttingen en tegen de muren van gebouwen die gelijkgronds waren gebouwd, gewaaid. Vele gebouwen stonden leeg en de straat was vrijwel verlaten. De stad scheen al haar energie verbruikt te hebben en zich ter ruste te hebben gelegd.

Chirraboo was het rijkste van vele rijke en veelbelovende mijnistricten in Queensland. De stad lag even beneden de hals van de Golf van Carpentaria in het heuvelachtige achterland van Cairns *). De ertslagen van Chirraboo werden ten Oosten en Westen begrensd door twee andere rijke mijnen. Het achterland van Cairns was in de jaren zeventig en daarna een Eldorado geweest dat met Mexico wedijveren kon. Prospectors die voordat de spoorweg naar Cairns aangelegd was zonder hulp van anderen werkten in kleine koper- en loodhoudende zilvermijnen, hadden de fabelachtig rijke, aan de oppervlakte liggende zilver- en koperoerlagen in ossenwagens naar de kust getransporteerd. In 1900 werd er een maatschappij opgericht, voornamelijk bestaande uit Duitse geldbeleggers, en deze installeerde een smelterij in Chirraboo. Het duurde niet lang of een met eigen middelen gebouwde stad breidde zich aan alle kanten om de smelterijen uit. Zij trok mensen en machines tegen wil en dank aan, als een magneet. De natuur had de aarde in die buurt met rijke schatten begiftigd, terwijl het land in het Noorden voortdurend door bosbranden en in het Westen door droogten geteisterd werd.

Twee jonge mannen met bundeltjes in de hand waren naar Chirraboo getrokken, toen het stadje in het begin van deze eeuw zich voorzichtig om zich heen tastend

---

*) Noot v.d. vertaler: Cairns ligt ongeveer 1000 km. te Noorden van Brisbane, dicht bij de Oostkust van het schiereiland York.

begon uit te breiden. De een, Garrardi, was van Italiaanse komaf; een joviale dikzak met krullend haar en een krulbaard. De ander was half Roemeens en had rood haar en een rode baard; hij kon zijn mondje goed roeren en was goedlachs. Hij heette Thurgood. Ze kregen werk in een van de mijnen, schoren hun baard af en begonnen te werken, gokken en drinken. Toen arriveerden er twee nog jongere mannen, ditmaal uit het Noorden. De een was George Rand en de ander was een boom van een kerel met een grote opgestreken knevel: 'Big Bill' MacCorkell. De vier mannen sloten zich aan een en werden al gauw mensen van betekenis in het district. MacCorkell en Thurgood namen de leiding; de andere twee, Rand en Garrardi fungeerden als jongste compagnons.

Thurgood werd bekend als 'Red Ted'. In dit stadium van zijn levensloop sloeg die bijnaam zowel op zijn politieke aspiraties als op zijn haar: Thurgood was zeer belesen in de Socialistische literatuur, hij hield er van gesprekken te voeren over politiek en economie en over de strijd die de mijnwerkers moesten voeren tegen de mijneigenaars, om te komen tot betere lonen en gunstigere levensomstandigheden voor de mijnarbeiders. Hij bracht de mijnwerkers aan het verstand dat ze dezelfde strijdlust moesten tonen als de schapenscheerders bij de stakingen in de jaren negentig aan de dag hadden gelegd.

In 1908 was Chirraboo een bloeiende mijnstad in het verre Noorden van Australië, voor zover men daar van bloeiende steden spreken kan. De stad kon bogen op vier geregistreerde en ettelijke ongeregistreerde hotels, waar men drank kon krijgen, tenten, een winkel waar van alles te koop was, een bank, een bordeel, een aantal mooie huizen waarin de administrateurs van de mijnen en smelterijen woonden, een groot aantal kleinere huizen, en, aan de buitenkant van de zonder enig plan gebouwde stad, een aantal tenten en noodwoningen, opgetrokken van zakken.

De inwoners van Chirraboo verschilden niet veel van de andere mensen in het verre Noorden. De meesten dronken teveel en vloekten navenant. Het waren ruwe

klanten met een democratische inslag. Dikwijls draaiden de gesprekken onder de mijnwerkers uit op herinneringen aan de kloppartijen in de jaren negentig en aan hen die hun aanvoeders waren geweest — Lane en anderen. Er waren nog altijd prospectors die er in hun eentje op uittrokken en rondsnuffelden in de hoop een rijke ertslaag te ontdekken, zoals gokkers die hopen hun slag te slaan bij de laatste race, maar de meeste mannen in de stad waren al als arbeiders in dienst getreden bij de mijn- en smelterij-eigenaars.

Behalve de drank was het gokken de meest geliefde tijdpassering. Elke avond werd er even buiten de stad bij het licht van petroleumlampen een grote kring gevormd. Alle hoofden volgden de opgetoste pennies in hun vlucht, temidden van de rook, de ruwe vloeken en het geschreeuw.

„Ga op zij!”

„Een pond dat kop wint!”

„Tien shilling dat staart wint!”

„Kom, gooi op jij!”

Big Bill fungeerde als 'Boxer': hij hield het geld vast dat degeen die de pennies opgooide verwedde. Red Ted was 'Ringie', de spelleider in de ring, keek toe dat de pennies eerlijk opgegooid werden en riep de uitslagen af. Garrardi en Rand traden op als assistenten in de speelclub en kregen een aandeel in de aanzienlijke winst; de commissie die hun principalen de spelers in rekening brachten.

In 1908 organiseerden Red Ted Thurgood en Big Bill MacCorkell met de hulp van Garrardi en Rand een groot aantal arbeiders en richtten een Vakbond op, de Amalgamated Workers Association genaamd, waarvan Big Bill secretaris werd en Red Ted voorzitter en organisator. Deze baantjes waren aanvankelijk niet gesalarieerd en ze deden het daaraan verbonden werk slechts in hun vrije tijd.

Daar ze beseften dat het Chirraboo district rijp was voor het sturen van een afgevaardigde naar het Parlement van de Staat Queensland, organiseerden ze een afdeling van de Labour Party. Als ware zonen van het Noorden redeneerden ze dat het stemmen met briefjes

een 'stadsuitvinding' was. Ze besloten er door het opgooien van pennies om te gokken wie de Labour Candidaat voor Chirraboo zou worden.

Bij het lantaarnlicht van de ring, waar twee pennies gelijk-op moesten neerkomen, lieten ze het lot — misschien wel door behendigheid geassisteerd — beslissen wie beslag zou leggen op een van de schijnbaar veiligste Labourzetels in Australië. Hun klanten stonden om de ring en gokten op de uitslag. Wanneer er pennies opgegooid worden gok je natuurlijk: zelfs als ze opgegooid worden om een zetel in het Parlement.

Red Ted maakte de voorwaarden bekend. Wie het grootste aantal 'koppen' achter elkaar gooide zou de candidaat zijn.

Big Bill gooide als eerste op. Hij werd beschouwd als een van de beste kop-gooiers in Queensland. Hij gooide de pennies hoog boven het lantaarnlicht op, en driemaal vielen ze op het grondzeil met kop boven. Hij gooide ze nogmaals op, terwijl aller ogen omhoog gericht waren en de pennies in hun vlucht volgden toen ze weer in het lantaarnlicht kwamen en op het zeil neerploften. „Alle twee staart!”

Maar het zou een toer zijn driemaal kop te verslaan, al zei men dat Red Ted eens een 'achtje' gegooid had en toen zijn beurt aan een ander had afgestaan.

Red Ted nam de leren beker op, legde de pennies in de gewenste positie en zei: „Hier ziet U het nieuwe Parlements lid voor Chirraboo opgooien, heren.” Toen wierp hij het hoofd achterover en zei met een hese lach: „Hah! Hah! Hah!”

Hij gooide de geldstukjes met een rhythmische beweging op. „Kop,” zei George Rand, die als scheidsrechter fungeerde.

Weer gooide hij ze hoog in de lucht. Ze rinkelden onheilspellend in de lucht — een fataal teken voor staart, geloofden sommige spelers — maar Thurgood schreeuwde: „rinkeldekinkel voor kop!” en zo was het ook.

Thurgood gooide ze weer op.

„Ongelijk!” zei Rand toen de pennies neerploften, de een kop en de ander staart. De opwindning en het gokken werden vervaarlijk. Thurgood gooide de pennies voor

de vierde maal op en weer was het kop. Nog één kop en zijn zetel in het Parlement was verzekerd, dacht hij. Zijn hand was vast toen hij de pennies voor de vijfde maal omhoog gooide.

„Ongelijk,” zei Rand.

Ted gooide nog driemaal op en de koele nacht scheen warm te worden van de opwinding onder de omstanders, toen driemaal 'ongelijk' afgeroepen werd.

Thurgood nam de pennies weer van Rand over, liep een eindje van het centrum van de ring vandaan en zette zich in postuur met zijn rug naar de anderen toe.

„Hij zit in z'n rikketik,” zei Big Bill met een schorre stem, terwijl hij zijn snor opstreek. „Hij bedenkt een andere toss.”

Met een voorwaartse en daarop achterwaartse zwaai van zijn geweldige bovenlichaam smeed hij de pennies over zijn hoofd en ver boven het lantaarnlicht in de lucht. Meer dan honderd halzen rekten zich uit. Eindelijk ploften de pennies op het zeil neer. Thurgood bleef met zijn rug naar hen toe staan en wachtte tot er afgeroepen werd.

„Hij heeft ze ge-'kopt',” gilte Rand en er ging een luid gejuich op.

„Hah! Hah! Hah!” brulde Red Ted, toen Big Bill hem de hand schudde. „Een rondje voor mij. Op naar de kroeg en drink een borrel op de gezondheid van jullie nieuwe Parlements lid.

De bende liep achter hem aan en ze dronken en zongen en bleven napraten tot het bijna dag was en sleepten zich toen met tegenzin naar de mijnen waar de alcohol dampen in hun protesterende lijven door het harde werken werden uitgezweet.

Zo werd Red Ted dus Labour lid van het Parlement van Queensland. Kort daarop trouwde hij met de onderwijzeres van Chirraboo — een jong katholiek meisje. Het huwelijk werd ingezegend in de Katholieke Kerk in Brisbane, al was Thurgood protestant en al zei men dat zijn grootvader Patriarch van de Grieks-Orthodoxe Kerk in Roemenië was geweest. Ze vestigden zich in Chirraboo en wanneer het Parlement met reces was ging Red Ted daarheen om MacCorkell te helpen met

zijn werk voor de Vakbond en om de zekerheid te hebben dat Labour zich krachtig organiseerde in zijn kiesdistrict. MacCorkell, Garrardi en Rand zetten de 'twee-op'-club voort.

Red Ted werd betaald voor het werk, dat hij als organisator van de Bond in zijn vrije tijd deed en Big Bill kreeg een salaris van £ 200 per jaar om hem te beveiligen tegen de mijneigenaars die er op loerden een slachtoffer te maken. Thurgood bezocht de kampen van de arbeiders die aan de nieuwe spoorweg werkten, organiseerde ze in de Bond, spoorde ze toen aan in staking te gaan en bezorgde hun daardoor een flinke loonsverhoging.

In 1911 telde de Amalgamated Workers' Association duizenden leden en was druk bezig nieuwe leden te werven. Thurgood bracht de Bond van Arbeiders in de Suikerindustrie als rechtspersoon bij de A.W.A. onder, riep ze op in staking te gaan en trad dank zij zijn leiders-talent wederom als overwinnaar uit de strijd. De jonge Bond werd een gevaar voor de enorme Australische Arbeidersbond, en er ontstond grote rivaliteit tussen de beide bonden. Thurgood en MacCorkell begonnen hun aandacht te wijden aan het minder inspannende spel der politiek sinds MacCorkell in 1910 eveneens lid van het Parlement was geworden. Ze hadden genoeg gedaan om voor onbepaalde tijd in het bezit van hun zetel te blijven; daarom beperkten ze hun buiten-parlementaire activiteit tot het in stand houden van een verkiezingsapparaat en een Labour blad. Zij vonden goed dat de A.W.A. bij de A.W.U. ingelijfd werd en deden de twee-op club aan Garrardi en Rand over.

Chirraboo bleef tot het uitbreken van de oorlog groeien en bloeien, maar toen werden de activa van de Duitse maatschappij geblokkeerd krachtens de Wet op de Voorzorgsmaatregelen tijdens de Oorlog. De smelterijen werden gesloten en het duurde niet lang of de stad was bijna ontvolkt en bleef dat ook gedurende de hele oorlog.

Garrardi en Rand bleven bij de mijnen en scharrelden rond op zoek naar oer aan de oppervlakte. Ze leidden een pover bestaan.

Op het ogenblik, nu Rand het hek van een mooi, op een verhoging gebouwd huis aan het eind van de straat opendeed, was hij buitengewoon opgewonden. Thurgood had hem net een brief geschreven, waarin hij een opleving van de welvaart voorspelde.

De man die hem op zijn kloppen opendeed zag er als een ernstig mens uit. Hij was vandaag nuchter, al was hij dat gisteren en eergisteren niet geweest. Hij heette Duncan. Hij was Inspecteur van het Mijnwezen in het Chirraboo district. Zijn functies waren menigvuldig en van uiteenlopende aard: hij moest toezicht houden op het werk in de mijnen, daarvan verslag uitbrengen, uitspraak doen in arbeidsconflicten in de mijnen en hij was gerechtigd pachtcontracten te sluiten en exploitatievergunningen te verstrekken. Hij was Hoofd van de Politie, Vrederechter en vriend en adviseur van de mensen in het district. Zijn witte tropenpak was verkreukeld, zijn haar zat slordig en zijn ogen waren bloeddoorlopen.

Duncan vatte zijn taak ernstig op en werkte soms dag en nacht om zijn staten bij te houden en zijn rapporten op tijd klaar te krijgen. De laatste jaren had hij door de opeenstapeling van werk en als gevolg van zijn neiging tot melancholie zijn heil in de drank gezocht. Zijn vrouw maakte er zich ernstig bezorgd over dat hij vaak dagen achtereen hopeloos dronken was. Door die drinkgelagen was hij voortdurend in de schuld, want zijn salaris was nauwelijks toereikend om zijn vijf kinderen te eten te geven, kleren voor ze te kopen en voor hun opvoeding te zorgen.

„Ik heb net een brief van Ted Thurgood gekregen,” zei Rand, toen ze in de voorkamer kwamen die als kantoor was ingericht. „De maatschappij in Melbourne die eigenares is van de Lady Joan and Gilowell Mines is een week achter met het betalen van de pachtsom aan het Departement van het Mijnwezen.”

„Dat zullen ze wel aanzuiveren,” zei Duncan ongeïnteresseerd. Hij had een kater en een barstende koppijn; hij had een vieze smaak in zijn mond en hij kon zijn gedachten niet concentreren.

„Dat zullen ze wel aanzuiveren,” zei hij nogmaals. „Sinds

de mijnen gesloten zijn, toen de Regering de smelterijen buiten werking stelde, heeft de Mulgara Company prompt betaald, ook al staat het werk in de mijnen stil."

„Thurgood zei dat ik je op moest zoeken en een regeling moest zien te treffen dat ze hun pachtrecht verbeuren en dat ik een concessie moest zien te krijgen om de mijnen te exploiteren."

„Meeen je dat in ernst? De Maatschappij heeft een goede staat van dienst; we dienen enige toegeeflijkheid te betrachten. Ik weet dat ze nog niet betaald hebben, maar dat is ongetwijfeld aan nonchalance toe te schrijven."

„Thurgood zei dat ik je tweehonderd pond moest geven; een cadeautje, anders niet."

Duncan hief zijn hoofd langzaam op en keek Rand met een ironische blik aan, alsof hij zijn oren niet kon geloven. Hij stond op het punt te zeggen: ik zal een aanklacht tegen je indienen wegens poging tot omkoping van een ambtenaar van het Ministerie van Mijnwezen," maar hij dacht ineens aan een heftige scène met zijn vrouw over de wanhopige toestand van hun financiën, nog geen uur geleden, en daarom vroeg hij: „Waar zou jij die tweehonderd pond in Godsnaam vandaan halen?"

„Red Ted zei dat hij ze sturen zou en intussen heb ik ze van mijn vrouw geleend; die heeft een spaarduitje, moet je weten."

Duncan's toestand van lichamelijke depressie maakte het moeilijk voor hem ergens anders aan te denken dan aan zijn schulden. Hij hoorde zich zeggen: „Ontzetting is wettelijk verantwoord, maar het bevalt me niet."

Rand haalde een stapeltje bankbiljetten uit zijn zak. „Ik kan je het geld nu geven. Al wat je te doen hebt is ze vervallen te verklaren van hun pacht en mij een concessie te bezorgen om de mijnen te exploiteren. Thurgood zal zorgen dat alles in orde komt. Hij is nu Minister van Financiën van Queensland. Hij en ik en Big Bill gaan een maatschappij oprichten. We zullen zorgen dat jij je portie krijgt."

Duncan liet zijn hoofd op zijn armen zakken en bleef zo aan zijn schrijftafel zitten. Hij zei met nauwelijks verstaanbare stem: „Laat het geld achter."

Toen Rand vertrok na een opgewekt: „Wel bedankt hoor, Dunc, ik kom over een week terug,” bleef Duncan als een blok voorover liggen en kon nauwelijks tot het besef komen van wat hij gedaan had. Eindelijk is het dan zo ver gekomen, dacht hij; dit is het begin van het einde voor me.

Hij stond op, nam een paar briefjes van het stapeltje af en legde de rest in de la van zijn schrijftafel. Hij zette zijn hoed op, ging de deur uit en liep langzaam de kant van het hotel op waar hij geregeld kwam.

Zes weken later kwam Dr. Jenner in Chirraboo aan. Hij had een telegram in zijn zak van de Minister van het Mijnwezen, waarin hem opdracht werd gegeven een onderzoek in te stellen naar een request van George Rand, pachter van de Lady Joan and Gilowell Mines, tot verkrijging van een Regeringssubsidie van £ 10.000. Hij was moe geworden van de treinreis. Hij was gewend te paard rond te zwerven in Queensland en het Noordelijke Territorium om te kijken of zich mineralen in de bodem bevonden. De coupé's waren ongeriefelijk en bovendien was het een smalspoorbaan. Hij was blij dat de reis afgelopen was.

Dr. Jenner was buitengewoon lang — 1.87 m. — en hij liep een beetje voorover. Hij had een grijs pak aan en hij leek nog langer door zijn lange colbert en zijn smalle broekspijpen. Hij was mager en schraal; hij liep met afgemeten passen en doelbewust. Zijn gelaatstrekken waren scherp en zijn doordringende blikken waren links noch rechts gericht. Zijn manier van optreden duidde op ijver, vastberadenheid en de vaste wil in alles zijn plicht te doen en rechtvaardig te zijn.

Dr. Jenner was ongeveer veertig jaar. Zijn ouders hadden hem op zijn zesde jaar meegenomen uit Denemarken toen ze naar Australië emigreerden en zich in Noord Queensland vestigden. Daar hun keet 30 kilometer van de dichtstbijzijnde school stond begon zijn opvoeding pas op zijn tiende jaar. Later studeerde hij af aan de Universiteit van Sydney door in de avonden en in de vacaties als kellner enz. te werken. Na een schitterende carrière als geleerde besloot hij zich

op de geologie te concentreren. In 1912 werd hij benoemd tot Hoofdingenieur in de Geologie en Directeur van het Mijnwezen in het Noordelijke Territorium. Daar wachtte hem een voorproefje van de oneerlijkheid die zo vaak met het mijnbedrijf samengaat. Nadat hij tevergeefs in opstand gekomen was tegen de zwendel onder de ambtenaren en de pachters nam hij zijn ontslag en trad in dienst bij het Ministerie van Mijnbouw in Queensland.

Dr. Jenner was al eerder in Chirraboo geweest voor allerlei aangelegenheden. Het district interesseerde hem; hij was ervan overtuigd dat het een van de rijkste mijndistricten ter wereld was. Het verlaten aanzien van de stad verontrustte hem; hij had al zoveel mijnbouwstreken zien vervallen tot er niets van overbleef dan een paar verlaten steden. Soms omdat de ader uitgeput was en soms omdat de speculanten een fortuin verdiend hadden en de rest van het erts verder in de grond lieten liggen.

Dr. Jenner had gehoord dat de Labour Regering overwoog de Smelterijen over te nemen; hij had dat geadviseerd. Hij had ook gehoord dat een syndicaat een pachtcontract gekregen had voor de exploitatie van de Lady Joan and Gilowell mijnen, nadat de Mulgara Company in gebreke gebleven was de pachtsom op tijd te betalen. Hij had zich kwaad gemaakt over dat besluit, maar toen hij daartegen protesteerde had hij te horen gekregen dat de Minister en zijn departementale ambtenaren heus wel in staat waren de onder het Departement ressorterende zaken af te wikkelen zonder zijn hulp. Hij had gehoord dat de nieuwe pachters een subsidie van £ 3.000 gekregen hadden om de mijnen droog te pompen; hij kwam in Chirraboo aan met het vaste besluit een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop Rand dat bedrag besteed had.

Hij bracht zijn koffers naar een van de hotels en nam een kamer. Na een bad genomen te hebben voelde hij zich wat minder stoffig en vies. Hij bestelde een eenvoudig maal en at met smaak. Daarna ging hij op de veranda zitten en stak zijn geliefde pijp op. De bar was nog open en het geluid van stemmen en gelach drong

door de deur tot hem door. Door het open raam van de conversatiekamer hoorde hij dat daar mensen aan het kaarten waren. Hij besloot een luchtje te happen.

Hij voelde zich eenzaam. Dr. Jenner was een huiselijk man. Als hij zijn vrouw en zijn zes kinderen achter moest laten kwam dat gevoel van eenzaamheid altijd over hem. Zijn vrouw zei altijd dat hij een bigamist was en dat hij net zo goed met zijn werk getrouwd was als met haar. Dr. Jenner was verknocht aan de aarde. Het onderzoeken van de aarde en het ontcijferen van haar geheimen door het bestuderen van de grond en gesteenten aan de oppervlakte had altijd een grote bekoring voor hem gehad. Het was zijn levenswerk de mensen te helpen rijke schatten aan de bodem te ontrukken. Dat gevoel van eenzaamheid is over een paar dagen voorbij, dacht hij. Hij begon te denken aan de taak waaraan hij morgen beginnen zou. Hij beschouwde de ontzetting van de Mulgara Company en het gunnen van het pachtrecht aan Rand als een klinkklaar staaltje van claim-roof — als een onverkwikkelijk besluit van Duncan, dat hem tot schande strekte. Hij had er niets van begrepen toen hij hoorde dat de maatschappij te Melbourne slechts zwak protesteerde en hij was verbaasd geweest toen de Regering Rand een subsidie gaf om de mijnen droog te pompen.

Hij stond uitermate sceptisch en wantrouwend tegenover Rand's aanvraag om verhoging van de subsidie. Hij was ontstemd dat hij de tijd die hij zo goed gebruiken kon voor zijn wetenschappelijke onderzoekingen verspillen moest om een onderzoek naar die aanvraag in te stellen; hij was niettemin vastbesloten dat het onderzoek grondig zou zijn.

Hij keerde terug naar zijn hotelkamer, stak de lamp aan en ging voor het kaptafeltje zitten om wat schrijfwerk te doen. Hij had altijd zijn schrijfbehoeften bij zich om zijn uitvoerige rapporten aan het Departement af te maken. Hij schreef heel wat af, had studieboeken gemaakt over bodemonderzoek en mineralen, en schreef ook geregeld artikelen over economie en politiek voor verschillende radikale en Socialistische kranten in Queensland.

Zijn pen begon zich gaandeweg vlugger te bewegen. Muskieten, motten en andere insecten vlogen om de lamp en vielen op het papier, maar hij lette er niet op. Ineens hoorde hij iemand buiten de deur zeggen: „Dit is de kamer van Dr. Jenner,” en toen kwam er een harde tik op de deur.

„Binnen,” zei Dr. Jenner zonder zijn schrijverij te onderbreken. Zijn stem resoneerde en had een lichte keelklank, maar was niet onvriendelijk.

De deur ging open en Dr. Jenner keek op. Hij zag iemand met een rossig gezicht in een open shirt en een licht grijze broek. Het was George Rand.

„Dr. Jenner, niet waar?” zei Rand met een snaaks lachje.

Jenner legde zijn pen neer. „Ja, wat is er van Uw dienst?”

Het kleine mannetje kwam met uitgestrekte hand op hem toe. „Mijn naam is Rand, dokter, ik ben de pachter van de Lady Joan and Gilowell mijnen.” Ze gaven elkaar een hand, terwijl Jenner opstond en torenhoog boven Rand uitstak. „Ik meen te weten dat U hier gekomen bent om rapport uit te brengen over mijn aanvraag voor een subsidie van £ 10.000 van de Regering.”

„Ja, dat is zo, ja.” Jenner had een beetje moeite met zijn zinsbouw en zijn uitspraak klonk soms ook een beetje vreemd. Hij sprak enigszins afgebeten en zijn stem ging rhytmisch op en neer.

„Nou dan, Doc., ik hoop dat U me een handje helpen zult,” zei Rand, terwijl hij nonchalant op het eenpersoonsbed in de hoek ging zitten en het strak gespannen muskietennet in de knoei bracht.

„Als Regeringsambtenaar zal ik uitbrengen mijn rapport overeenkomstig het belang van de mensen.”

„Kom, maak U niet druk over de Regering, Doc. Wat steekt er voor kwaad in de Regering te bestelen.” Zonder enig begrip te hebben van zijn grenzeloze tactloosheid boog hij zich vertrouwelijk voorover naar Dr. Jenner. „Ik zal U 's wat zeggen, Doc. Er is een syndicaat dat de mijnen exploiteert — ik en een paar andere lui die in de Regering zijn. Ik heb een vierde aandeel apart gehouden. Maak een gunstig rapport op en het is van U.”

Dr. Jenner ging verontwaardigd rechtop zitten. „Doet U een poging me om te kopen?”

„Kom, kom, zo moet U het niet opvatten, Doc. Een zakelijk aanbod, anders niet.”

„Zakelijk, zegt U. Ik zal rechtvaardig over Uw aanvraag rapporteren. Maar nu ik zie dat U zo met me heeft komen praten wil ik U wel vertellen dat de vorige subsidie zelfs mijn goedkeuring niet wegdraagt. Ik zal U echter morgenochtend in mijn officiële functie een bezoek brengen. Het lijkt me beter dat U nu vertrekt, Mr. Rand.”

Rand wou nog iets in het midden brengen en een poging doen hem tot andere gedachten te brengen, maar Dr. Jenner ging naar de deur en hield zich met moeite in. „U moet nu maar liever gaan, Mr. Rand. Ik sta op het punt mijn geduld te verliezen, heus.”

George Rand aarzelde en liep toen langs Jenner die de deur achter hem dicht sloeg en weer aan zijn werk ging. Hij kon zijn gedachten niet concentreren. Hij had een vaag gevoel dat het hele zaakje nog schunniger was dan hij voorlopig doorgronden kon. Hij besloot de kwestie tot in de finesse te onderzoeken.

Toen John West intercommunaal opgebeld werd door zijn manager in Perth voelde hij zich tegenover een heel moeilijke kwestie geplaatst. De Regering van West Australië was van plan een Wetsontwerp in te dienen, waardoor een eind gemaakt zou worden aan het beheer van racecourses door eigenaars die zelf paarden lieten lopen, hetzij bij harddraverijen, pony-racing of wedrennen. Behalve andere zakenbelangen die John West in West Australië had was hij daar eigenaar van twee racecourses. Hij kon de racecourses tegen een flinke prijs overdoen, maar het bezit van racecourses betekende macht. Hij interesseerde zich slechts voor geld wanneer het een maatstaf voor macht was. Hij zei tegen zijn manager dat hij verdere instructies af moest wachten; hij zou onmiddellijk iemand naar hem toe sturen. Frank Lammence stelde voor Sugar Renfrey te sturen, maar John West had daar bezwaar tegen omdat Sugar zo nu en dan 'een verdomde idioot' was.

John West wist dat het Wetsontwerp een poging van zijn concurrenten in Perth was om zich van hem te ontdoen. Zij vormden een goed georganiseerde bende en gingen ongeveer net zo te werk als hijzelf. Het reisje naar Perth was een delicaat, gevaarlijk karweitje.

„Wat denkt U van Bob Scott?” vroeg Lammence.

„Doe niet zo dwaas. Zoiets kan je niet door politici laten opknappen. We moeten ieder op zijn eigen terrein gebruiken. Maar wacht 's even... Waar hangt Barney Robinson dezer dagen uit?”

„O, die is in de buurt. Het laatste wat ik over hem gehoord heb is dat hij artikeltjes over bokswedstrijden schrijft voor *The Hawklet*.”

„Zou hij er iets voor voelen naar Perth te gaan? Hij is erg populair. Een kerel die overal graag gezien is. Denk je dat hij er iets voor voelen zou?”

„Ik zou het haast niet denken, na die kwestie met Darby.”

„Och wat, niks voor onze Barney om daar steeds weer op terug te komen. Het is een zwakkeling. Ik denk dat hij wel terug komt als 't hem ergens anders niet voor de wind gaat.”

„Ik heb gehoord dat het hem slecht gaat.”

„Zie dat je hem overhaalt me op te zoeken.”

Barney Robinson moest lopen naar de city; hij had geen geld om met de tram te gaan. Zijn kleren waren armoedig, er waren blutsen in zijn dophoed, hij had geen horlogeketting meer aan, want hij had zijn horloge al lang geleden bij Ome Jan gebracht en zijn hakken waren versleten. Hij was ook afgevallen en zijn kleren hingen hem los om het lijf.

Florrie ging drie dagen in de week uit werken: Barney vond het beroerd, maar hij verdiende niet genoeg met zijn boksverslagen voor *The Hawklet*, een sportblad dat slecht betaalde. Toch had hij het gevoel dat Florrie nu meer in haar schik was dan toen hij flink geld verdiende bij John West.

Barney had zich afgevraagd wat het betekenen moest toen hij hoorde dat J. W. hem spreken wou. Voordat hij het huis uitging was er een vaag gevoel

van hoop en opwinding in hem opgekomen. Nu hij dicht bij de city kwam had dat gevoel vaste vorm gekregen. Hij hoopte dat John West een baantje voor hem had. Hij schaamde zich wel een beetje, maar het gevoel van hoop hield aan en hij begon het te beredeneren. Hij hield van de bokssport. Het aanzien dat hij genoten had voordat hij John West de dienst opzegde was hem een bron van grote voldoening geweest: het aankondigen van de 'bouts' in de ring, het ontdekken van nieuwe sterren, het behandelen van de grieven van de bokkers met John West en Lamb, het geven van advies aan de bokkers in de voorronden, het rondlopen in de trainingslokalen — overal had men een goed woordje over voor de ouwe Barney, de vriend van de bokkers. Het schrijven van artikeltjes voor *The Haw-klet* was een armzalig surrogaat en sinds hij weggegaan was ging het de jongens niet zo best meer. Als hij terugkwam kon hij weer een paar van de ergste gevolgen van het West-regiem ongedaan maken. Van concurrerende promotors had hij niets te duchten; die waren er niet.

Barney was niet iemand om lang wrok te koesteren: wat schoot hij ermee op zich die episode met Darby steeds weer voor de geest te halen? Lou Darby was langzamerhand een legendarische figuur geworden.

Maar wat zou Florrie er wel van denken? Toen Barney haar verteld had onder welke omstandigheden Darby om het leven gekomen was had ze gezegd: „Wat had je anders van West verwacht? Hij is door en door rot en dat weet je.” Ze was hem trouw gebleven door dik en dun, maar ze zou niet toestaan dat hij weer naar John West ging. Barney haalde zijn schouders op en grinnikte; hij was bezig de huid van de beer te verkopen voordat hij hem geschoten had. West had hem nog geen baantje aangeboden.

„Wou je me spreken, Jack?”

„Zo is 't, Barney. Hoe gaat 't met je?”

„'n Gangetje — 't kon erger.”

„Wat denk je van een zeereisje naar West-Australië?”

„Ik heb geen eens geld genoeg voor een uitstapje naar de overkant van de Yarra.”